

Møte torsdag den 6. mai 2010 kl. 10

President: Dag Terje Andersen

Dagsorden (nr. 77):

1. Debatt om utenriksministerens redegjørelse om viktige EU- og EØS-saker
(Redegjørelsen holdt i Stortingets møte 4. mai 2010)
2. Innstilling fra næringskomiteen om gjennomføring av råfisklova og fiskeeksportlova i 2007–2008
(Innst. 213 S (2009–2010), jf. Meld. St. 8 (2009–2010))
3. Innstilling fra næringskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Svein Flåtten, Anne Karin Olli, Elisabeth Røbekk Nørve og Arve Kambe om samfiske for kystflåten
(Innst. 223 S (2009–2010), jf. Dokument 8:58 S (2009–2010))
4. Interpellasjon fra representanten Nikolai Astrup til fornyings-, administrasjons- og kirkeministeren:
«IKT har et stort potensial til å bidra til å redusere klimagassutslippene. EU hevder at bruk av IT-løsninger kan kutte CO₂-utslippene med inntil 20 pst. innen 2020. Bruk av IT i bygg-, transport- og energiløsninger har stort potensial. Rammevilkår, reguleringer og økonomiske incentiver bestemmer hvor raskt IKT-løsninger kan fases inn, og hvilken betydning IKT vil få i arbeidet med å redusere klimagassutslippene. IKT kan redusere transport av både mennesker, varer og tjenester, men det vil kreve politisk vilje å realisere potensialet. IKT-løsninger kan også representere store muligheter for norsk næringsliv generelt og IT-næringen spesielt. I Klimakur 2020 er det ikke regnet på IT-gevinster.
Hvordan vil Regjeringen sørge for at systematisk bruk av IKT bidrar til å redusere norske utslipp, og til å utløse nye muligheter for norske bedrifter som jobber med grønne IT-løsninger?»
5. Referat

Presidenten: Representanten Harald T. Nesvik vil framsette et representantforslag.

Harald T. Nesvik (FrP) [10:01:16]: Jeg har den glede på vegne av representantene Oskar Jarle Grimstad, Tord Lien, Per Roar Bredvold, Torgeir Trældal og meg selv å fremme et representantforslag om å tillate økt fangst av kongekrabbe.

Presidenten: Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Før sakene på dagens kart tas opp til behandling, vil presidenten foreslå at formiddagsmøtet om nødvendig fortsetter utover den reglementsmessige tid, kl. 16.00, til dagens kart er ferdigbehandlet.

– Ingen innvendinger har kommet mot presidentens forslag, og det anses vedtatt.

Sak nr. 1 [10:02:00]

Debatt om utenriksministerens redegjørelse om viktige EU- og EØS-saker

(Redegjørelsen holdt i Stortingets møte 4. mai 2010)

Presidenten: Etter ønske fra utenriks- og forsvarskomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 1 time og 30 minutter, og at taletiden fordeles slik:

Arbeiderpartiet 35 minutter, Fremskrittspartiet 20 minutter, Høyre 15 minutter, Sosialistisk Venstreparti 5 minutter, Senterpartiet 5 minutter, Kristelig Folkeparti 5 minutter og Venstre 5 minutter.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg fra partienes hovedtalere og inntil fem replikker med svar etter innlegget fra utenriksministeren innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Ine M. Eriksen Søreide (H) [10:03:11] (komiteens leder): En samlet utenrikskomité uttalte i forrige periode i forbindelse med behandlingen av et representantforslag fra Erna Solberg og Finn Martin Vallernes følgende:

«Komiteen mener at Stortinget også må involveres i større grad i dette arbeidet, og er enig med forslagsstillerne om at Stortinget må få mulighet til åpen debatt om større og prinsipielle EU/EØS-saker i god tid før beslutningsprosessen er over i EU.

Komiteen støtter derfor forslaget i dokumentet om at Regjeringen bør avholde halvårslige redegjørelser om viktige EU/EØS-saker i Stortinget.»

Samme komité uttalte i forbindelse med stortingsmeldingen om gjennomføringen av europapolitikken:

«Komiteen legger vekt på behovet for at Regjeringen på et tidlig stadium konsulterer Stortinget. Økt innflytelse og tidlig påvirkning krever tidligere avklarte, norske standpunkter. Som et ledd i den tidligere avklaringen av standpunktene, viser komiteen til forslaget om halvårslige redegjørelser om EU/EØS-saker av utenriksministeren».

Utenriksministerens redegjørelse nå på tirsdag var som alltid en god situasjonsbeskrivelse. Men det er langt igjen til en redegjørelse som tilfredsstiller den intensjonen et samlet storting hadde om å instituere halvårslige EU/EØS-redegjørelser. Det var påtagelig hvor mye av redegjørelsen som gikk med til å diskutere saker som er vedtatt i EUs organer for lang tid siden. Det var også slående hvor mange ganger utenriksministeren understreket sine planer om å holde Stortinget orientert og informert, når vårt klare signal i forrige periode var et ønske om å bli konsultert. For at utenriksministerens redegjørelse skal utgjøre en reell konsultasjon, må redegjørelsen ta opp saker som ennå ikke er avgjort i EU-systemet. Den må drøfte mulige konsekvenser for Norge. Den må redegjøre for Regjeringas holdning

ger, og den må være åpen for Stortingets meninger om disse holdningene. En slik ordning ville ikke bare styrke Stortingets mulighet til å være orientert om og involvert i EØS-arbeidet, det EØS-arbeidet og de sakene vi til slutt faktisk skal godkjenne, men det kunne kanskje også være til hjelp for Regjeringa. Vi har fått flere signaler om at det er en utfordring for Regjeringa tidlig nok å identifisere viktige saker, avklare norske holdninger og komme i gang med påvirkningsarbeidet. I våre naboland fungerer EU-konsultasjoner med parlamentene faktisk som en spore til dette arbeidet.

Sett i lys av Stortingets klare intensjon om å være tidlig orientert om viktige EU-prosesser syns jeg det er underlig at utenriksministeren knapt nevnte Europakommisjonens arbeidsprogram, som ble lagt fram i slutten av mars. Her redegjøres det for viktige lovgivningsinitiativ som vil bli lansert i løpet av 2010. Det antydes også en rekke strategiske prioriteringer for perioden 2010–2014. Arbeidsprogrammet kunne være et godt utgangspunkt for tidlig å identifisere viktige rettsakter som kan være av interesse for norske aktører å følge og å påvirke. Da blir spørsmålet: Har Utenriksdepartementet allerede startet arbeidet med å gå gjennom arbeidsprogrammet og bedt fagdepartementene om å sette i gang en lignende vurdering? Hvis et slikt arbeid er satt i gang, hvorfor tok ikke statsråden det med i sin redegjørelse?

Arbeidsprogrammet lister opp 34 strategiske tiltak og 280 større forslag. De strategiske tiltakene skal som nevnt legges fram i løpet av 2010, og omfatter bl.a. reguleringer av finansmarkedet, nylansering av det indre marked og handelspolitikk for EU. I løpet av 2010 skal kommisjonen også legge fram en hvitbok om framtidens transport og en grønnbok om pensjon. I tillegg har den norske EU-delegasjonen omtalt forslag på energiområdet. Arbeidsprogrammet må også ses i lys av det pågående arbeidet med EU 2020.

I denne sammenheng er det interessant å se på hva som er skjedd i Sverige. Utenrikskomiteen i Riksdagen har behandlet arbeidsprogrammet og avgitt en uttalelse. Målet med behandlingen er bl.a. å skape en debatt om saken på et så tidlig tidspunkt som mulig. Uttalelsen er selvfølgelig ikke rettslig bindende, men regjeringa gis en mulighet til å justere sine standpunkter og skape en forankring i Riksdagen.

Utenriksministeren brukte i sin redegjørelse en del tid på hva Lisboa-traktaten og EUs nye arbeidsformer vil bety for EØS-avtalen. Han nevnte flere konkrete utviklings-trekk han sjøl mente kunne svekke innflytelsen for norsk deltakelse, bl.a. bortfallet av søylestrukturen, som gjør det vanskeligere å identifisere hva som er EØS-relevant og som dermed kan bli tatt inn i EØS-avtalen, styrkingen av Europaparlamentet, nye komitologiprosedyrer – komitologisystemet er jo den formelle deltakelsen vi har i EUs institusjoner og organer i forbindelse med lovgivning – og, ikke minst, endrede avstemningsregler i programkomiteene.

Utenriksministeren sier sjøl i sin redegjørelse at norske stemmer ikke lenger blir hørt på samme måte som før. På disse to siste områdene er da det store spørsmålet, som ikke ble berørt i redegjørelsen: Hva er det som skjer, hva

er bekymringen, og hva har Regjeringa tenkt å gjøre for å bøte på den manglende innflytelsen eller at våre stemmer ikke lenger blir hørt, som utenriksministeren redegjorde for?

Til sammen blir inntrykket av redegjørelsen at utenriksministeren stiller den helt riktige diagnosen, men ikke utskriver medisinen. Høyre har flere ganger etterlyst konkrete tiltak og en klar strategi fra utenriksministeren for å vise at han og Regjeringa tar på alvor behovet for å være både offensive, aktive og framoverlente i arbeidet for å sikre at EØS-institusjonene ikke forvitrer ytterligere.

I Utenriksdepartementets egen vurdering av hvilke virkninger Lisboa-traktaten kan få for Norge, omtales det en rekke tematiske områder. Vi kan her f.eks. nevne institusjonelle endringer i EU, EØS-avtalens virkeområde, justis- og innenrikspolitik, sikkerhets- og utenrikspolitik ikke minst, energiområdet, handelspolitikk, skatter og avgifter. Det gis altså ikke noen overordnet vurdering av hva det vil ha å si samlet sett for Norge, men den gjennomgående vurderingen gjort av Utenriksdepartementet sjøl er at det blir mer krevende å fremme norske interesser. Arbeidet i EU skyter fart etter at man nå har hatt en lang diskusjon om institusjonelle endringer, og allerede i dag er det problemer med tidlig nok å fange opp det som skjer.

UD anser at Stortinget og de politiske partiene kan spille en sentral rolle i påvirkningsarbeidet overfor Europaparlamentet, og Stortinget har tatt den utfordringen på alvor. Det er derfor nå besluttet å sende en utsending – en fast utsending – fra Stortinget til Europaparlamentet i Brussel. Men poenget er at skal dette ha noen verdi, må Regjeringa også sørge for å legge fram saker så tidlig for Stortinget at det er mulig for oss å vite hva som skjer, og hvordan vi kan påvirke. Utenriksministeren har ved flere anledninger, senest i debatten om den forrige redegjørelsen, sagt at partiene i Stortinget må kjenne sin besøkelsestid overfor sine søsterpartier og partiorganisasjoner i Europaparlamentet. Det gjør vi, men da er vi også avhengig av å vite hva som skjer på et tidlig tidspunkt.

I Europautvalget forrige tirsdag kom det ytterligere eksempler på at Regjeringa ikke synes å ta behovet for å markere Norges ønske om innflytelse tilstrekkelig alvorlig. Mens Stortinget gjentatte ganger har signalisert ønske om norsk deltakelse på EUs ministermøter, viser det seg nå at norske statsråder har deltatt på kun sju av 19 møter vi har blitt invitert til under det spanske formannskapet. Det er synd at ikke Regjeringa bruker denne kanalen mer effektivt når den blir tilbudt til oss, og det er problematisk at vi på den måten vender ryggen til en europeisk arena for påvirkning og erfaringsutveksling.

I NUPIs utenriksministerdebatt i fjor høst sa utenriksministeren noe interessant om sitt dilemma som forvalter av den norske EØS-avtalen, at

«det er klart at for et land, så integrert, så aktivt deltakende, og med så mange ambisjoner og ønsker for det internasjonale samarbeidet, så er et ikke-medlemskap i EU, sett fra et utenrikspolitisk perspektiv, en stor og vedvarende utfordring for norsk utenrikspolitikk».

For en utenriksminister er det «en kontinuerlig avveining mellom det å snakke om dette og det «å snakke ned»

dine kort. Det er ikke min oppgave å gjøre meg «mindre» enn det jeg er».

Jeg har forståelse for utenriksministerens dilemma og problem. Samtidig melder et problem seg som uunngåelig i denne sammenhengen. Samtlige norske utenriksministre siden 1990 mener at forholdet til EU er en av våre største utenrikspolitiske utfordringer. Hvis alle til enhver tid sittende utenriksministre skal innta samme holdning som Gahr Støre, vil alle kommende utenriksministre havne i nøyaktig samme posisjon, hvor vårt ikke-medlemskap i EU svekker vårt folkestyre og vår mulighet til innflytelse.

Presidenten: Det blir åpnet for replikkordskifte.

Eva Kristin Hansen (A) [10:12:56]: Representanten Eriksen Søreide var opptatt av at man skulle være offensiv og tidlig ute i forhold til viktige EU- og EØS-saker, og det tenkte jeg jeg skulle gi representanten anledning til å være. Høyre skal jo ha landsmøte i helgen, og det er knyttet ganske stor interesse til og spenning rundt diskusjonen rundt datalagringsdirektivet. Det er mange partier som har gode diskusjoner rundt akkurat den saken, spesielt knyttet til det med personvern, men det jeg lurer på, er hva representanten mener om direktivet, og hva hun mener at Høyre bør gjøre med den saken.

Ine M. Eriksen Søreide (H) [10:13:43]: I likhet med representanten Eva Kristin Hansen gleder jeg meg også veldig til Høyres landsmøte i helga – jeg tror det blir en fin oppvisning, for et parti i stadig framgang. Men jeg vil egentlig besvare spørsmålet med noe av det utenriksministeren sa i sin redegjørelse, for når Regjeringa sjøl varslet i redegjørelsen at de har tid fram til høsten med hensyn til å vurdere evalueringen som gjøres i EU av datalagringsdirektivet, synes jeg også Høyre skal ta seg den tida. Hvis Regjeringa har tid til å vente på evalueringen, har også Høyre tid til å vente på den.

Bård Vegar Solhjell (SV) [10:14:22]: I heile Europa er det no ein ekstremt alvorleg økonomisk situasjon, stor arbeidsløyse – stigande – ei gjeldskrise under oppsegling i ei rekkje land og ein alvorleg situasjon å handtere for landa. Eg må berre seie at det er nesten ikkje så eg kan tru det når leiaren av utanrikskomiteen snakkar om EU-debatten her i 10 minutt utan å nemne det i det heile.

Så eit spørsmål. Eg reknar med at Høgre framleis ønskar snarleg norsk EU-medlemskap, inkludert medlemskap i Den økonomiske og monetære unionen, og mitt spørsmål er: Korleis ville norsk ØMU-medlemskap påverke vår evne i Noreg til å handtere den økonomiske situasjonen vi har vore i, og er i? Ville det styrkje eller svekkje den? På kva måte kunne det eventuelt forenkle vår evne til å handtere den økonomiske situasjonen dersom representanten meiner at det hadde betra evna til å handtere han?

Ine M. Eriksen Søreide (H) [10:15:29]: Den økonomiske krisa i mange av EU-landene diskuteres flittig, både i denne salen og utenfor denne salen. Det var også en del

av den redegjørelsen som utenriksministeren ga, og det var også en del av den redegjørelsen han ga om generell utenrikspolitikk for ikke lenge siden.

Det er ikke tvil om at den situasjonen som nå har oppstått, er alvorlig. Samtidig tror jeg det er viktig å være klar over to ting: Det ene er at det er lett for nei-partier – jeg registrerte det senest i en debatt i Politisk kvarter med Senterpartiets leder Liv Signe Navarsete for et par dager siden – å vise sin smule skadefryd over det som nå skjer i eurosonen. For det andre er det viktig å huske på at veldig mange av de landene som nå rammes, særlig Hellas, har stor skyld for problemene på egen hånd. Det er altså et system der man ikke har liberalisert økonomien, det er et system som ikke har gjennomført nødvendige reformer, og det er et system som er nokså gjennomsyret av korrupsjon. Transparency International sa at i 2009 forsvant 790 mill. euro i bestikkelser i Hellas.

Det er viktig også å huske på at situasjonen for de landene som nå er i krise, sannsynligvis ville vært betydelig verre dersom vi ikke hadde hatt eurosamarbeidet og den solidariteten EU-landene nå viser med hverandre.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:16:45]: Jeg merket meg at komiteens leder ikke svarte på spørsmålet fra representanten Solhjell, men jeg kan stille et annet spørsmål.

For et par år siden var Høyres representanter veldig opptatt av nordområdene og delelinjeutfordringen i nordområdene. Heldigvis har det kommet en løsning, selv om vi ikke er EU-medlem. Elisabeth Aspaker uttrykte stor bekymring for at Norge hadde gått alenegang i nord i over 30 år uten resultater. Vi trenger EU, sa hun. Paal Frisvold skrev i en kronikk at i 35 år har Moskva lekt gjemsel med norske regjeringer om grenselinjen i nordområdet. Norge har havretten på sin side, men vi står alene. Er det rart at vi ikke blir hørt?

Er Høyres holdning fortsatt at det er en utfordring for Norge å få til en løsning med Russland selv om vi ikke er EU-medlem?

Ine M. Eriksen Søreide (H) [10:17:35]: Både mitt parti og andre partier har gitt Regjeringa ros for at arbeidet med delelinja har kommet i havn etter 40 års diskusjoner. Jeg legger også merke til at utenriksministeren var snar med å si at dette arbeidet er noe som hviler på mange regjeringer, som har jobbet i lang tid for å få det resultatet som nå foreligger.

Jeg tror ikke vår situasjon i forhold til delelinjespørsmålet hadde vært verre om vi hadde vært med i EU – som jeg føler ligger under representantens spørsmål. Jeg føler nemlig at vår innflytelse i Europa er veldig avhengig av at vi har et nært forhold til EU, gjerne gjennom medlemskap, men at vi også kan diskutere gjennom disse redegjørelsesdebattene hvordan vi skal forvalte vårt utenforskap, altså rammen av EØS-avtalen, rammen av den tilknytningen vi i dag har til EU.

Jeg synes det er bra at vi har fått til en løsning i delelinjespørsmålet, men man kan jo også si som så at det er nå arbeidet begynner. Det er nå den virkelige diskusjonen

kommer, f.eks. om hvordan de gass- og oljeforekomstene som man kan komme til å finne, skal forvaltes. Det er en jobb som ikke er unnagiort, sjøl om avtalen skal ratifiseres snarlig i Norge og Russland – eller kanskje det vil ta lengre tid før avtalen ratifiseres.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Svein Roald Hansen (A) [10:19:06]: Jeg vil takke utenriksministeren for en redegjørelse som tar opp de aktuelle utfordringene vi står overfor, spesielt knyttet til Lisboa-traktaten.

Også denne redegjørelsen bekrefter at vår omfattende deltakelse i EU-samarbeidet utvides med uforminset styrke. Vi har anmeldt ønske om å få delta i ytterligere fem byråer, bl.a. EUs byrå for reguleringsmyndigheter på energisiden. Vi skal delta i det europeiske år for sosial utjevning og bekjempelse av fattigdom, og stortingsmeldingen om norsk flyktning- og migrasjonspolitik i et europeisk perspektiv legger opp til å knytte oss enda sterkere til EUs politikk på dette området. Det viser hvor viktig det er for oss å delta i samarbeidet med våre naboland om felles utfordringer.

Jeg vil i dette innlegget konsentrere meg om tre temaer, først hvilke utfordringer Lisboa-traktaten gir for vår EØS-tilknytning.

Hovedutfordringen vil bli, som utenriksministeren pekte på, at det blir mer krevende å se hva som ligger innenfor, og hva som ligger utenfor EØS-avtalens og Schengen-avtalens virkeområde når EU utvikler ny politikk og nytt regelverk.

Det er tre utfordringer for oss. Den ene dreier seg om enigheten mellom kommisjonen og EFTA-landene om hva som er innenfor våre avtaler, den andre om hvor langt våre rettigheter for medvirkning i beslutningsforberedelsene strekker seg, slik dette er nedfelt i EØS-avtalen og Schengen-avtalen, når grenseoppgangen blir mer uklar. Men det er en tredje dimensjon i dette, som det er lite oppmerksomhet omkring. Det må også være enighet mellom de tre EFTA-landene om hva som er innenfor, og hva som er utenfor disse to omfattende avtalene. Når grenseoppgangen blir mer uklar, kan dette føre til større uenighet også mellom oss tre på EFTA-siden. Det er langt fra sikkert at Norge, Island og Liechtenstein vil ha sammenfallende interesse i å trekke de samme grensene.

Et slikt eksempel er matlovpakken, som vi har ønsket å implementere i EØS-avtalen, men hvor Island har hatt et annet syn. Det har ført til at implementeringen av dette felles regelverket som omfatter hele matkjeden, fra omsetning og kontroll fra primærproduksjon, til omsetning og forbruker, er blitt forsinket med flere år. Et annet eksempel er tjenstedirektivet, som først nå er implementert i EØS-avtalen etter at Island like før påske behandlet saken i Alltinget.

Med de krevende sakene Island nå har på sitt politiske bord, Icesave, medlemskapsforhandlingene og oppgjøret etter bankkollapsen, kan vi risikere flere slike forsinkelser. Vi er ikke tjent med at vi blir hengende etter i oppdateringen av regelverket i det indre marked. Til

det er dette markedet for viktig for titusenvis av norske arbeidsplasser.

Lisboa-traktaten byr også på en utfordring ved at Europaparlamentets makt økes. Jeg tror at vi her i Stortinget må ta et betydelig ansvar for å styrke kontakten mot EU-parlamentet. Beslutningen om at en av medarbeiderne i internasjonal avdeling her på Stortinget skal ha sin arbeidsplass i Brussel, er veldig viktig i så måte.

De siste månedene har det vært økende kontakt mellom komiteer i Stortinget og i EU-parlamentet og mellom partigruppene. Jeg tror alle som har deltatt i dette arbeidet, har sett hvor viktig det har vært å ha gode hjelpere, både her hjemme og i Brussel, som har bistått med kontaktene og gjennomføringen.

Kommisjonen har nå, som også representanten Ine Marie Eriksen Søreide viste til, lagt fram sitt arbeidsprogram for 2010.

Så etterlyste representanten Eriksen Søreide Regjeringens oppspill til at Stortinget kan ta tak i dette. Men stortingskomiteene har jo fått mulighet til selv å ta initiativet og ta opp saker knyttet til EØS. Når man ser på strømmen av private forslag som presenteres fra denne talerstolen ved begynnelsen av så å si hvert møte, mangler det jo ikke på initiativ til å ta opp saker på egen hånd. Da mener jeg også at komiteene bør bruke muligheten på dette området. Jeg er spesielt overrasket over at Høyre skal sitte stille og vente på oppspill fra Regjeringen – de som jo før denne stortingsperioden har varslet at de skulle løfte EU-saken. Det har vi sett lite til. Men her har Høyre altså en mulighet, og ettersom jeg skjønner, har de gått grundig igjennom kommisjonens forslag til arbeidsprogram. Da synes jeg man skal bruke den muligheten.

Det er en lang og interessant diskusjon – når Regjeringen skal komme til Stortinget, når Regjeringen er beredt til å gjøre sine anbefalinger. Men stortingskomiteene og partigruppene i Stortinget har altså fått en mulighet til å ta tak i sakene, uavhengig av når Regjeringen måtte finne det riktig å komme til Stortinget med sine vurderinger – noe jeg tror det er viktig at vi gjør. Jeg mener at alle komiteer i Stortinget nå bør gå igjennom dette arbeidsprogrammet og blinke ut saker som de mener er viktige, og ta tak i dem når de legges fram fra kommisjonens side, slik at vi kan delta i debatten samtidig med våre kollegaer i EU-parlamentet og i medlemslandenes parlamenter.

Den kanskje beste kanalen for å ivareta norske interesser overfor EU-parlamentet vil være inn mot våre søsterpartier der – i hvert fall for dem av oss som har slike. Samtidig skal vi være klar over at dette også innebærer at den politiske dragkampen i denne salen overføres til Europaparlamentet i saker der det ikke er bred enighet om hva som er norske interesser, men hvor de politiske skillelinjene vi kjenner fra norsk politikk, også vil gjøre seg gjeldende på det europeiske plan.

I tillegg må vi utnytte de muligheter det nordiske samarbeidet gir, gjennom den EU-strategi som Nordisk Råd behandlet i fjor høst, til å øve innflytelse i saker som er av betydning.

Utenriksministeren berørte i sin redegjørelse den nye vekst- og sysselsettingsstrategien, Europa 2020, som EU-

toppmøtet har sluttet seg til. Norge har, både ved statsministeren og næringsministeren, gitt innspill. Europa 2020 vil berøre oss på flere måter, både gjennom utvikling av nytt regelverk og ved vår deltakelse i de ulike EU-programmer. Utenriksministeren sa det ikke direkte i sin redegjørelse, men jeg går ut fra at Norge takker ja til å delta fullt og helt i dette arbeidet.

Selv om Norge har kommet langt bedre gjennom finanskrisen enn sine naboland – så langt – deler vi de langsiktige utfordringene: en aldrende befolkning, med tilhørende kostnadspress på eldreomsorg og helsevesen, en synkende arbeidsstyrke og en voksende konkurranse fra Kina, India, Brasil og andre land som er inne i en rivende økonomisk utvikling.

Formålet med Europa 2020 er å bekjempe ledigheten gjennom å skape grunnlag for en bærekraftig økonomisk vekst. Det er en målsetting som er helt i tråd med et verdigrunnlag som Regjeringen deler. Derfor bør vi delta hjertent i dette – ikke bare sende et og annet innspill og håpe det beste.

EØS- og Schengen-avtalene er våre mest omfattende og viktigste internasjonale avtaler. EØS-avtalen gir oss mulighet til å delta i det indre marked på samme vilkår som EU-landene. Det er helt avgjørende for norsk eksportindustri. Schengen-avtalen gjør oss til en del av et felles europeisk område for trygghet og rettsikkerhet.

Det tredje jeg vil berøre, er det andre viktige europeiske samarbeidet vi er med i – EFTA-samarbeidet. Uten EFTA ville vi ikke kunnet framforhandle EØS-avtalen da EU besluttet å utvikle det indre marked. Det var EFTA-medlemskapet som skapte økonomisk integrering i Norden, noe vi ikke maktet på egen kjøl. Derfor har EFTA vært viktig for Norge. EFTA ble skapt som en refleks av EU-samarbeidet og har gjennom årene endret seg som en refleks av utviklingen i EU, hva både medlemsland og innholdet i samarbeidet angår.

I dag er det bare fire medlemsland igjen. Men EFTA er fortsatt viktig, fordi EFTA er vårt redskap for å gi norsk næringsliv bedre tilgang til viktige markeder utenfor Europa – til nå gjennom 20 frihandelsavtaler.

Mandag denne uka fylte EFTA-samarbeidet 50 år. Mens titusener fylte gatene i Berlin og alle de 27 regjeringssjefene deltok da EU feiret sine 50 år for tre år siden, var markeringen i Genève av det mer beskjedne slaget, med en lunsjmottakelse og en middag om kvelden for 45 gjester. Alle de fire landenes regjeringer begrenset sin representasjon til embetsmannsnivå. Fra parlamentarisk komiteen var vi tre på mottakelsen og én på middagen. Det var et riktig hyggelig familieselskap, men det var tilbakeskuende. Nå ligger dette utenfor utenriksministerens parlamentariske ansvar. Jeg nevner det likevel, fordi jeg mener EFTA-samarbeidet fortsatt er viktig som et handelspolitisk instrument for oss som på dette området ikke nyter godt av EU-samarbeidet.

Nå avfødte 50-års markeringen én ting, nemlig en bok om EFTA. Et av bidragene i denne boka bør påkalle interesse og ettertanke, nemlig det fra den sveitiske statssekretæren Jean-Daniel Gerber. Han beskriver den sveitiske avtalen, som i likhet med EØS-avtalen innebærer at lan-

dets lover må tilpasses EUs. Valget er, sier han, om vi skal beholde vår suverenitet ved ikke å endre lovene og miste konkurransekraft, eller om vi skal miste litt suverenitet og beholde vår konkurransekraft. Så skriver han: Hvor mye lenger er det mulig å beholde et så komplisert forhold til EU?

Det er et spørsmål som utviklingen i EU-samarbeidet, på grunnlag av Lisboa-traktaten, kan komme til å gjøre mer påtrengende, også for oss.

Presidenten: Det blir åpnet for replikkordskifte.

Morten Høglund (FrP) [10:29:10]: De tre regjeringspartienes tilnærming til EU og EØS er ulik, og det er slik verden er. Likevel er man enig om å ha en aktiv europapolitikk. Men det er en lite forpliktende overskrift og paraply, og vi vet at statsrådenes aktivitet i forhold til Europa, i forhold til invitasjoner til å delta i EU-sammenheng, er svært ulik.

Er representanten fornøyd med Regjeringens samlede arbeid med å fremme en aktiv europapolitikk?

Svein Roald Hansen (A) [10:29:50]: Jeg tror det ville være en fordel om man fant anledning til å delta på de møtene som man inviteres til og får mulighet til, fordi det er med på å vedlikeholde et nettverk. Jeg vet ikke årsaken til at man har unnlatt å gjøre det i så stor grad som det hadde vært ønskelig.

Hvorvidt man er fornøyd eller ikke, bør jo måles på resultatet. Det er tross alt veldig sjelden at vi opplever at EU vedtar direktiver, lover og regler som står i motsetning til norske interesser. Det tyder jo på at man har lyktes i påvirkningsarbeidet, gjennom ulike kanaler, å ivareta norske interesser.

Vi har i det siste hatt en eklatant sak, og det var saken. Men den kom altså så å si fra sidelinjen i parlamentet og var ikke gjennom den vanlige beslutningsprosessen. Dermed avskar man våre muligheter til den innflytelseslinjen som vi har.

Dagfinn Høybråten (KrF) [10:30:54]: Representanten Svein Roald Hansen lar sjelden en anledning gå fra seg til å ironisere over EFTA og EØS. Jeg skjønner at han denne gangen har havnet i feil selskap.

Det som imidlertid er representanten Hansens problem, er at det store flertallet i det norske folk ønsker vår nåværende tilknytningsform, og sier nei til den tilknytningsformen som representanten Hansen og hans parti kjemper for.

I den regjering som representanten Hansen forsvarer, sitter da SV. Et av de sterkeste innslagene på nyhetssendingene på TV i går var da representanten som er SVs parlamentariske leder, så inn i skjermen på Carl I. Hagens vis og appellerte til partiet Høyre om å være med og stoppe datalagringsdirektivet. Siden representanten Hansen ikke kommer til å få den replikken fra SV her i salen, vil jeg rette den samme appellen til representanten Hansen og spørre om den kritikk som datalagringsdirektivet har vært gjenstand for, har gjort noe inntrykk på Arbeiderpartiet.

Svein Roald Hansen (A) [10:32:14]: La meg først si at hvis representanten Høybråten oppfattet det jeg sa om EFTA, som ironisering, er jeg forundret. Tvert imot – jeg la vekt på hvor viktig EFTA fortsatt er for Norge, fordi organisasjonen ivaretar våre handelspolitiske interesser utenfor Europa. Det jeg muligens ironiserte over, var at markeringen av femtiårsdagen for en så viktig organisasjon for Norge etter mitt syn var noe beskjeden. Den burde man kanskje utnyttet på en litt bedre måte.

Når det gjelder datalagringsdirektivet, er det en veldig viktig debatt, og Regjeringen tar de innvendingene, eller problemstillingene, om personvern som er reist, alvorlig. Men det er også en viktig diskusjon ut fra andre synsvinkler, nemlig hvordan man kan bekjempe kriminaliteten. Det som er synd, er at vi ikke hadde mulighet til å delta i den debatten mens man diskuterte det ute i Europa. Da hadde vi også hatt større sjanse til muligens å flytte noen av disse merkesteinene i riktig retning.

Nikolai Astrup (H) [10:33:23]: Representanten Hansen og jeg er enige om mye når det gjelder EU. Vi er begge for norsk medlemskap og mener at vi burde bli medlem så fort som mulig – det tror jeg vi kan være enige om.

Så kritiserte representanten Hansen Høyre for at vi ikke har løftet flere saker inn i Stortinget og inn i komiteene. Det er en kritikk vi kanskje skal ta til oss, og i alle fall utnytte den muligheten langt bedre fremover. Det betyr ikke at Regjeringen ikke har mye å svare for, men det betyr at Stortinget også kan delta mer aktivt. Likevel vil jeg da spørre representanten Hansen om han kan redegjøre for hvilke saker Arbeiderpartiet har brakt inn i komiteene.

Svein Roald Hansen (A) [10:34:15]: Jeg tror at vi alle må erkjenne at vi kunne ha vært mer aktive når det gjelder å bruke den muligheten som regelverket nå har gitt oss til å løfte saker inn i komiteen. Men vi har fra vår side faktisk vært ganske aktive når det gjelder forbrukerdirektivet, og både mot egen partigruppe og overfor komiteen i EU-parlamentet. Vi har også gjennom EFTA-parlamentarikerkomiteen vært aktive i forhold til fiskeripolitikken i EU. Så jeg ser starten på en aktivitet som bør akselereres opp. Her er det et ansvar for partigruppene, men også et ansvar for komiteene og for EFTA-parlamentarikerkomiteen, som vi begge sitter i. Også her er det mye å gjøre for mange.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Morten Høglund (FrP) [10:35:15]: Den konstante utfordringen for Norge er vårt forhold til EU, et forhold som er basert på et nasjonalt kompromiss, EØS. Dette er kjernen av problemet – ikke EØS-avtalen, men at den for nesten alle kun er et kompromiss. For de fleste var den aldri og vil aldri være målet med forholdet til EU. EØS er det nest beste. Og det er krevende å kjempe for det nest beste. Gresset fremstår ofte grønnere på andre siden. Men en realpolitisk vurdering av det politiske landskapet både i Norge og i Europa tilsier at det er mange skyer som dekker for solen, og at det som fremstår som det nest beste, faktisk kan vise seg å være det best oppnåelige.

Det nasjonale kompromisset utspiller seg også i dagens regjering, som har ansvaret for å forvalte EØS-avtalen. Alle partiene i regjering ønsker helst å bli kvitt avtalen – med litt ulike begrunnelser. Da er det legitimt å spørre: Hvem ivaretar EØS med den iver og entusiasme som er påkrevet? Og når jeg stiller spørsmål ved ivaretagelse av EØS-avtalen, går ikke det på verken politisk eller administrativ profesjonalitet. Jobben gjøres, men det er grenser for hvor langt en regjering og et embetsverk kan strekke seg, når det å gå utover trange rammer kan medføre en regjerings kollaps.

EØS-avtalens utilstrekkelighet er belyst av flere. Vi trenger å oppdatere eller oppgradere avtalen, men vi klarer ikke å etablere en felles strategi for å gjøre dette.

Nå er det startet et arbeid for å se på erfaringer med EØS. Det er bra. Men her har jo nei-siden vært tydelig på at de ønsket at evalueringen skulle handle mer om alternativer til avtalen enn forbedringer av den. Den debatten kommer nok til å få fornyet tyngde når rapporten legges frem.

Vi som har forsøkt å etterlyse en foroverlent EØS-strategi i flere år, har ofte fått høre at det er dumt av Norge å sette dette på sakskartet, vi kan risikere å få en avtale som er verre. Dette er en strategi som kan være holdbar i en viss periode, men på et eller annet tidspunkt går den ut på dato. Og nå når Lisboa-traktaten er vedtatt, er min påstand at den har gått ut på dato. Norge har behov for en modernisert EØS-avtale, og dette arbeidet skulle vært prioritert. Det varsles at det kommer en stortingsmelding om temaet om et par år. Det er med respekt å melde i overkant sent. Men for en splittet regjering og en splittet opposisjon er det nok et kompromiss som er politisk greit nok. Men det bør ikke være greit nok. Vi bør gripe f.eks. den muligheten som Europaparlamentets komité for det indre marked har gitt oss når de selv snakker om behovet for en oppgradering av EØS-avtalen.

I Norge er vi gode på å analysere konsekvenser og lese endringer i EU og i Europa, men vi er mindre gode på å omdanne våre analyser til nasjonale strategier for ivaretagelse av nasjonale interesser. Når vi enes om nasjonale strategier, som f.eks. i forhandlinger om grenselinje i Barentshavet, gjøres det viktige fremskritt på vegne av Norge. Men når vi er grunnleggende splittet, som i tilnærmingen til EU, blir også politikken deretter.

Oppfordringen til oss alle må være ikke å la primære holdninger til EU og EØS ødelegge for en mulighet til å ha en nasjonal agenda i møte med EU om en EØS-avtale som er tilpasset Lisboa-traktaten og det EU-samarbeid vi ser i dag, som er noe annet enn det EU vi opprinnelig inngikk en avtale med. Norge er en relevant partner for EU på viktige områder. Vi skal ikke undervurdere EUs interesse for oss. Men et Norge som i beste fall er uklart, i verste fall dypt splittet i møte med EU, kan ikke forvente å få verken den oppmerksomhet eller de avtaler som vi trenger.

Presidenten: Det blir åpnet for replikkordskifte.

Svein Roald Hansen (A) [10:40:17]: Representanten Morten Høglund begynte med å si at EØS-avtalen er en

konstant utfordring fordi den er et kompromiss. Den betraktes av nesten alle, tror jeg vi må si, i denne sal som det nest beste. Og han mente at utilstrekkeligheten er godt belyst.

Da er mitt første spørsmål: Hva mener representanten Høglund er det beste forhold vi kunne ha til EU? Er det ingen EØS-avtale, eller er det medlemskap?

Det andre spørsmålet knytter seg til etterlysningen av mer foroverlent EØS-strategi, og han uttrykte behov for å modernisere EØS-avtalen. Hva er for representanten innholdet i begrepet modernisering? Hvilke deler av EØS-avtalen er det han vil ha endret på?

Morten Høglund (FrP) [10:41:24]: Mitt beste alternativ er en oppgradert EØS-avtale. Mitt personlige alternativ er ikke et EU-medlemskap, og det er ikke tilbake til noen form for frihandelsavtale. Jeg tror på et bredt samarbeid med EU, men jeg er ikke tilhenger av medlemskap. Det er min personlige holdning.

Når det gjelder modernisering, er det en juridisk og teknisk prosess som må gjøres for å oppdatere det traktatgrunnlag EU nå opererer etter. Det vil gi oss en juridisk likevekt i møte med EU. Men det er også en politisk utfordring med tanke på at vi nå har fått Lisboa-traktaten, med et europaparlament som har en stadig større betydning – vi vet at det institusjonelle samarbeidet mellom EØS/EFTA-landene og EU ikke er i samsvar. Her er det behov for en grundig gjennomgang. Jeg mener også det er behov for å se på de områdene som er unntatt fra EØS-avtalen i dag, for å se om det kan være mulig å hente ut et bredere samarbeid her enn det vi har i dag.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:42:35]: Representanten Høglund var forbilledlig klar i hva som var det nest beste. Han var også ganske klar i hva som var representanten Høglunds beste alternativ. Men representanten Høglund taler på vegne av et parti og er hovedtalsperson for et parti i denne sal i utenriks spørsmål. Så mitt spørsmål er: Hva er Fremskrittspartiets beste alternativ i tilknytningsform til EU?

Morten Høglund (FrP) [10:43:00]: Som representanten veldig godt vet, har vi full frihet i Fremskrittspartiet til å mene det vi vil om dette spørsmålet, og det gjør vi også. Vi har ulike standpunkter i spørsmålet, og vi vil ha respekt for den folkeavstemning som eventuelt skal komme for å avklare et slikt spørsmål. Så for meg å snakke på vegne av hele partiet eller alle dets medlemmer om hva som er vårt felles synspunkt her, ville være å gå langt utover vårt partiprogram i disse spørsmålene. Jeg har redegjort for mitt personlige standpunkt, som er en variant, helst en forbedret utgave, av dagens EØS-avtale.

Dagfinn Høybråten (KrF) [10:43:47]: Jeg vil begynne med å ønske representanten Høglund velkommen i klubben av oss som har EØS-avtalen, gjerne oppgradert, som det beste alternativet. Den klubben er ikke så liten som representanten Høglund vil ha den til. Og det er det gode grunner til. To regjeringer etter hverandre nå har slått

fast at EØS-avtalen har tjent Norge vel. Det er en grunn til at norsk næringsliv er godt fornøyd med måten denne avtalen i det store og hele fungerer på. Jeg tror vi som representerer folket her i salen, skal være forsiktige med å snakke ned en så viktig avtale for Norge.

Mitt spørsmål til representanten Høglund er om ikke i hvert fall vi som er EØS-avtalens venner, bør være enige om at vi skal ivareta dens status, styrke den og styrke dens autoritet.

Morten Høglund (FrP) [10:44:40]: Meningen med mitt innlegg var å sette fokus på EØS-avtalen, ha en regjering som innser at det er den avtalen som er vårt ankerfeste til EU, og nok kommer til å være det i mange år fremover, og gjøre det beste ut av det. Men det har gått mange år siden avtalen ble undertegnet. Det har skjedd mye i EU. For å ivareta Norges interesser på en enda bedre måte trenger vi å tilpasse regelverket til de endringer som har skjedd. Det er nettopp ut fra den erkjennelse at det er EØS som nok kommer til å bli og vil være vårt viktigste samarbeidsgrunnlag med EU.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme.

Bård Vegar Solhjell (SV) [10:45:41]: Eg vil takke utanriksministeren for ei god utgreiing. Han var innom både den økonomiske situasjonen og Lisboa-strategien og hadde vidare diverse saker i loopen, og korleis ein jobbar med norsk innflytelse i EU. Kanskje kan oppmøtet i ulike delar av denne salen vere ein god illustrasjon på korleis norsk europadebatt står i dag. Det er ingen journalistar – unnskyld, ein journalist, nokre politikarar og eit svært talrikt oppmøte frå embetsverka rundt omkring. Det er ei utfordring å lyfte norsk debatt om europapolitikk og innflytelse ut i det offentlege rom og ut i det politiske miljøet i større grad.

Eg skal likevel bruke resten av innlegget mitt på det som no skjer i Europa. Årsakene til den jobb- og gjeldskrisa som er under oppsegling, er mange. Dei har bakgrunn i finanskrisa, den økonomiske tilbakegangen og ulike forhold i enkelte land. Men når det gjeld handteringa og moglegheita for det, heng det direkte saman med den økonomiske og monetære unionen og euroen. For den greske tragedien som skjer desse dagane, er dessverre eit varsla eksempel på kva som er problemet med euroen og ein monetær union. Eit land som har behov for ein annan økonomisk politikk enn resten av medlemene i unionen, har fråsaagt seg moglegheita til å nytte seg av pengepolitikken til å kome seg ut av krisa, og blir i staden nøydt til å ordne alt gjennom finanspolitikken.

Hadde Hellas framleis hatt drakmar, ville kursen på drakmane falle og gjelda vorte lettare å bere for landet – som islandske kroner, britiske pund og amerikanske dollar, for å nemne andre land med betydelege gjeldsproblem. I staden står Hellas igjen med ei innstrammingspakke som knapt noko land har sett maken til. Det er ikkje rart at det skapar sterke reaksjonar og ein vanskeleg situasjon for grekarane flest, som på grunn av det kanskje vert ramma hardare av finanskrisa enn innbyggjarane i noko

anna land. Lat meg presisere: Problema hadde jo ikkje vorte borte av den grunn, men handteringa hadde vore enklare. Andre problem hadde òg vore der, som inflasjon, men finanspolitikken hadde ikkje teke støyten heilt aleine.

Dette er òg ein lærdom som etter mitt syn bør helle kaldt vann i årene på enkelte av dei sterkaste eurotilhengarane i Noreg. For Noreg er òg eit land med behov for ein annan økonomisk politikk enn resten av Europa. Mens euroområdet no har ei arbeidsløse på rundt 10 pst., har Noreg ei arbeidsløse på 3,5 pst. – utruleg bra. Det skapar òg behov for ein annan stimulans i den økonomiske politikken. I dag handterer vi det i ein kombinasjon av penge- og finanspolitikken, der pengepolitikken tek ein stor del av ansvaret for den kortsiktige stabiliseringa av norsk økonomi.

Hadde vi vore medlem av den monetære unionen, kunne vi ikkje hatt ei rente som grovt rekna ligg eit prosentpoeng over euroområdet. Då måtte vi stramme betydeleg meir inn på pengebruken i statsbudsjettet, noko som hadde medført ei sterk innstramming for hushalda. Det er svært sannsynleg at det ville ført til meir arbeidsløse enn i dag.

Så stilte eg representanten Eriksen Søreide eit spørsmål i stad som eg ikkje fekk svar på. Eg tek det opp igjen no, sidan eg har meir taletid igjen. Eg gjer det òg fordi eg har delteke i nokre EU-debattar dei siste åra med Høgre-folk. Den gjennomgåande tonen har vore ganske sterk kritikk av Regjeringa, særleg Arbeidarpartiet, for at dei er passive, låste og bundne, og om ein slepp til Høgre, skal det bli andre bollar. Så eg vil gjerne få stadfesta: Ønsker Høgre snarleg EU-medlemskap og snarleg medlemskap i den økonomiske og monetære unionen? Korleis meiner Høgre – om dei meiner at det vil bety ei betring av vår moglegheit til å halde arbeidsløysa nede og føre ein god politikk i Noreg – at norsk medlemskap i ØMU og å vere ein del av euroen vil auke vår moglegheit til det? Eg har no systematisk gått gjennom det eg meiner er argumenta mot det – at det ville gjort det vanskelegare å handtere situasjonen. Eg vil gjerne høyre korleis Høgre meiner det kunne betre vår økonomiske situasjon, dersom dei meiner at det ville vere ein fordel at vi var ØMU-medlem.

Presidenten: Det blir åpnet for replikkordskifte.

Peter N. Myhre (FrP) [10:50:31]: Jeg har lest SVs arbeidsprogram for 2009–2013 og festet meg ved kapittel 11.9, der SV går inn for å si opp EØS-avtalen. Nå er det slik at mesteparten av norsk eksport går til EU. Hvor stort inntektsbortfall det vil få både for Norge som nasjon og for staten hvis man sier opp EØS-avtalen, vet ikke jeg, men kanskje Sosialistisk Venstreparti selv har regnet litt på: Hvor mange hundre tusen er det som kommer til å miste jobben dersom SV får det som de vil, og man sier opp EØS-avtalen?

Bård Vegar Solhjell (SV) [10:51:11]: Først: Eg synest det er positivt at representanten Myhre les SVs arbeidsprogram. Han kan fortsetje med det – gjerne òg andre delar enn kapittel 11.9. Der står det at SV ønsker å ha ei anna

tilknytingsform til EU og har det som utgangspunkt. Sveits, f.eks., har andre avtalar med EU. Noreg har hatt det tidlegare. Ingen av delane har ført til massearbeidsløse. Tvert imot er det slik at Noreg har langt lågare arbeidsløse i dag, og har hatt det lenge, enn det som er innanfor euroområdet og EU.

Så er det slik at no er det i denne salen og i mange samanhengar etterlyst ein breiare gjennomgang av EØS-avtalen. Derfor har Regjeringa sett i gang ei vurdering av korleis avtalen tener norske interesser, korleis han fungerer i forhold til EU. Eg la merke til at representanten Høglund, frå same parti som representanten Myhre, nettopp uttrykte interesse for å sjå nærmare på om det er nødvendig med justeringar og endringar i EØS-avtalen. Eg trur at å sjå på det har brei støtte langt inn i Framstegspartiet.

Nikolai Astrup (H) [10:52:30]: Nå står jo ikke jeg her for å svare på spørsmål, men for å stille dem. Jeg vil likevel si at jeg mener representanten Solhjell tar feil i viktige deler av sin fremstilling av situasjonen i EU nå. Hadde alle land i EU hatt sin egen valuta, hadde konsekvensen etter finanskrisen vært en destruktiv spiral av devalueringer, handelsbarrierer og proteksjonisme. Vi skal være glad for at de europeiske landene faktisk erkjenner at ingen er tjent med at naboen taper, og at de ikke er seg selv nok i denne vanskelige økonomiske situasjonen.

Så vet representanten Solhjell utmerket godt at vi er for medlemskap, så jeg skal ikke gå inn i det, men jeg har lyst til å stille ham følgende spørsmål: Er du enig med representanten Hansen i at man gjerne skulle ha diskutert datalagringsdirektivet før det var vedtatt? Og hvis svaret er ja: Betyr at det at vi skulle vært EU-medlemmer? Og hvis svaret er nei: Er representanten egentlig ikke så veldig interessert i å påvirke EU?

Bård Vegar Solhjell (SV) [10:53:37]: Eg hang nesten ikkje med på alle spørsmåla på slutten, men for å begynne med det første: Betyr det i så fall at representanten Astrup meiner at dei landa som ikkje er ein del av euro-samarbeidet, og som har hatt store problem, har vore inne i ein destruktiv spiral av proteksjonisme og devalueringar? Det er jo ikkje det som har skjedd. Noreg og andre land har jo samarbeidd med andre om handteringa, men vi har hatt større handlefridom i vår eiga handtering fordi vi kan bruke det fulle spekteret av penge- og finanspolitikken. Det har gjort det lettare. Det er svært viktig med eit tettare internasjonalt samarbeid om korleis ein forhindrar finanskriser, korleis ein regulerer finansmarknadene, og korleis ein òg sikrar betre stabilitet. Ein felles valuta ville ha gjort det vanskelegare for Noreg, og det viser seg å gjere det vanskelegare for dei landa som no slit innanfor euroområdet.

Så til datalagringsdirektivet. Vi har hatt moglegheit til å påverke og fremme våre syn på førehand. Det har vore eit omfattande debatt i EU om det, og det går framleis føre seg ein omfattande debatt i EU-landa om det. Det er ei rekkje land som ikkje har ratifisert direktivet. Kommis-særane har sett i gang ei evaluering, ein gjennomgang, av det. Det er altså ikkje sånn at moglegheita for å påverke

er slutt. Tvert imot er det sånn at eit norsk nei til datalagringdirektivet vil verte lagt merke til i Europa, det vil ha betydeleg innverknad på den debatten som går føre seg i mange land, og i den vidare EU-prosessen. Så det vil vere viktig om Høgre her seier nei no og følgjer SV og andre parti.

Dagfinn Høybråten (KrF) [10:55:20]: Det er fristende å bemerke til den siste replikkvekslingen at det er vanskelig å se sammenhengen mellom det å påvirke en prosess enda tidligere og det ennå ikke å ha tatt standpunkt til den saken man vil påvirke.

Men min replikk går selvfølgelig til representanten Solhjell, som jeg synes holdt et glimrende forsvar for det å stå utenfor unionen, og det å stå utenfor den økonomiske og monetære unionen spesielt. Slår det representanten Solhjell at en av grunnene til at Norge har klart seg så bra, er den EØS-avtalen SV i sitt arbeidsprogram sier at de vil si opp?

Bård Vegar Solhjell (SV) [10:56:01]: Lat meg innleie med å seie at Regjeringa vil vidareføre EØS-avtalen, som eg er sikker på at representanten er klar over, og det er vi einige om både i Soria Moria I- og Soria Moria II-plattformen.

Vi er òg einige om at vi skal ha ei breiare evaluering, gå inn i det, og mitt inntrykk er at både Kristeleg Folkeparti og representanten Høybråten er einig i det. Mi oppfatning er at det er mogleg å ha ganske mange ulike tilknytingsformer til EU så lenge ein sikrar ein omfattande fri handel på varer og tenester, ein tett økonomisk kontakt og ei økonomisk openheit. Det har vist seg at det kunne vi ha med ein annan handelsavtale tidlegare. Sveits har det utan EØS-avtalen, og vi har det med EØS-avtalen. Eg meiner nok at det er grunnlag for å seie at vi kan ha ein breiare debatt om korleis vi kan ordne vårt forhold til EU, utanfor EU, som likevel sikrar norsk økonomi og sysselsetjing på ein god måte.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:57:17]: Daglig kommer det nye oppdateringer om eurokrisen. Bildene vi har sett fra Hellas de siste dagene, har vært skremmende, og det viser hvilken sprengkraft det er vi nå står overfor. Ledigheten i en rekke EU-land er enormt høy. Annenhver ungdom i Spania står uten jobb, og sparetiltak som virkelig svir for vanlige folk, blir vedtatt. Det er krevende valg våre kollegaer i andre europeiske land nå tar. Hvilke politiske konsekvenser disse valgene vil få, og hvilke konsekvenser dagens krise vil få over tid, er vanskelig å se klart nå.

Forrige uke sa professor Isachsen på BI at Hellas igjen bør ta i bruk drakmer for å ha muligheten til å devaluere. En fersk rapport fra EUs sentralbank sier at det mulig, men at det også medfører utmeldelse av EU. Euro og EU-medlemskap er to sider av samme sak. Heldigvis er det ingen medlemsdebatt i Norge nå, men en av flere klare forskjeller mellom et EØS-medlemskap og et EU-medlemskap er

at Norge da ville miste muligheten til å ha en nasjonal pengepolitikk.

På kort sikt har EU og IMF satt sammen en krisepakke som kan holde Hellas flytende – i hvert fall en stund. Men betingelsene er svært harde, og det vil ramme folk hardt.

Her hjemme er arbeid til alle et kjent slagord. For å kjempe mot ledighet har regulering gjennom devalueringer vært ett av de virkemidlene vi har. Euroland har gitt fra seg muligheten, med de konsekvensene det får. Finanskrisen i 2009 ble møtt med tiltakspakker for å holde ledigheten nede. En konsekvens av pakkene er at nesten ingen land oppfyller EUs egen stabilitetsspakt. Hva er den langsiktige politiske konsekvensen av det?

Analytikere uten de store politiske bindingene har kommet med forskjellige analyser på rekke og rad. Et av de store byråene, USAs finans- og bankkonsern Citigroup, sa det sånn i forrige uke: Europa må nå bestemme seg for om en vil bli et Europas Forente Stater med felles økonomisk politikk, eller om en vil være et lappeteppes av selvstendige stater. Bare et Europas Forente Stater vil kunne redde euroen.

Nå har aldri vi i Senterpartiet hatt store bank- og finanskonsern som våre fremste rådgivere. Finanskrisen har også vist at blind tro på analytikere ikke er veien til innsikt. Men det er interessant å se at oppfatningen av at en valutaunion uten en felles økonomi ikke hører sammen, nå kommer langt utenfor de tradisjonelle EU-kritiske miljøene. Stadig flere ser at det ikke er sammenheng mellom kartet og terrenget.

Det er vanskelig å spå om utfallet – for euroen og for EU – av den situasjonen vi nå står oppe i, men det er to hovedscenarier som utkrystalliserer seg. Det ene er større integrasjon og føderale styringssystemer. Det andre er mindre integrasjon – at man har ulik hastighet i ulike land, at man går i retning av å høre mer på folk, og at det blir større nasjonalt selvstyre.

Reaksjonene på forslagene om større integrasjon er sterke. Det har kommet forslag om at EU skal innføre en slags felles forhåndsgodkjenning av nasjonale budsjetter. Det har kommet forslag om direkte skattlegging av borgerne. Det har kommet forslag om større felles EU-budsjetter for å oppnå føderal handlekraft. Og det har kommet forslag om et europeisk pengefond og et eget økonomisk råd. Motstanden mot alle forslagene om større integrasjon har vært svært stor.

En kjerne i EUs problemer og i hele Lisboa-prosessen er at den mangler demokratisk forankring. Franskmen, nederlendere og irer ble ikke hørt. Lisboa-prosessen har skapt en union i utakt med egen befolkning.

EU-eliten står oppe i et gedigent dilemma, klemt inne mellom nasjonalstatenes demokratiske tradisjoner og EU-systemets mangel på demokratisk forankring.

Hvordan EU takler sin økonomi i de kommende årene, vil få konsekvenser også for Norge. En nedgang i etterspørsel og lønnsnivå i Europa vil påvirke utviklingen i hele det norske arbeidsmarkedet, og det vil påvirke det norske lønnsnivået.

Skal vi holde sysselsettingen oppe, kan ikke reallønnsveksten i Norge ses uavhengig av utviklingen i Europa.

Vi må vise måtehold i vår hjemlige vekst. Vi har handlefrihet til å ta selvstendige valg – tilpasset våre nasjonale utfordringer. Eurolandene har ikke den samme friheten.

Per Kristian Foss hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Peter N. Myhre (FrP) [11:02:27]: Jeg har også lest Senterpartiets stortingsvalgprogram, og jeg festet meg ved 20.8.1. Der står det å lese: «Vi ønsker å seie opp EØS-avtalen.»

Og da er spørsmålet: I hvilken grad og i hvilket omfang kan vi si at Senterpartiets standpunkt til EØS-avtalen har hatt gjennomslag i regjeringssamarbeidet?

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [11:02:57]: Senterpartiets EU-standpunkt har hatt gjennomslag på den måten at vi nå har en regjering som har en regjeringserklæring som sier at man ikke ønsker å søke EU-medlemskap. Så regjerer vi videre på EØS-avtalen. Så det er et kompromiss mellom tre partier som har tre ulike syn på vår tilknytning til EU. Noen ønsker å bli medlem – to partier ønsker ikke å bli medlem. Vi har funnet en mellomvei, der vi styrer videre på EØS-avtalen og på at medlemskapsdebatten ikke er aktuell.

Nikolai Astrup (H) [11:03:34]: Det må være frustrerende å være fra et parti som mener så mye om EUs utvikling, men samtidig er så bestemt på at man ikke skal være med og påvirke den.

Statsråd Kristin Halvorsen uttalte i forbindelse med innskuddsgarantidirektivet – da det ble kjent ved en tilfeldighet for norske myndigheter – at vi skulle bruke alle tilgjengelige virkemidler for å påvirke, slik at vi kunne få unntak og tilpasninger. Andre land – la meg nevne et konkret eksempel: Danmark – har lyktes med å få tilpasninger, som Norge foreløpig ikke har. Og da spør jeg representanten: Hvilke virkemidler er det Danmark har tilgjengelig som Norge ikke har?

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [11:04:25]: Noe av det mest overraskende med dagens debatt er at representanter for de to største ja-partiene, og spesielt representanten fra Høyre, nesten ikke bruker tid på å snakke om EUs utvikling og Europas utvikling i det hele tatt, men bruker tiden på å kritisere den byråkratiske diskusjonen mellom storting og regjering. Representanten og komiteens leder bruker ikke tid på å snakke om euro og de store utfordringene vi står overfor i Europa. Jeg gleder meg ikke over den krisestemningen, men jeg synes det er helt naturlig når vi har en EU/EØS-debatt i Norge, i det norske storting, at vi diskuterer det som faktisk skjer og ikke diskuterer spillet internt i komiteen, spillet mellom storting og regjering, men at vi diskuterer de politiske realitetene som nå skjer i Europa. Det er krise i EU-systemet, det er krise i eurosystemet. Da må vi diskutere det. Det rammer alle, det rammer Norge.

Harald T. Nesvik (FrP) [11:05:29]: Bakgrunnen for min replikk er at jeg vil gi representanten Slagsvold Vedum muligheten til å svare på spørsmålet fra representanten Myhre, slik at han denne gangen kan svare på det og ikke omgå det. Spørsmålet fra representanten Myhre var: I hvilket omfang har Senterpartiet fått gjennomslag i Regjeringen for sitt standpunkt om å si opp EØS-avtalen? For det er jo en del av Senterpartiets politikk.

Og mitt videre spørsmål til representanten Slagsvold Vedum er følgende: Hva vil man da erstatte avtalen med? Vil man gå inn på systemet som Sveits har, at man framforhandler avtaler på hvert enkelt område innenfor samarbeidet – mellom da eventuelt EU og Norge? Når det gjelder den tråden, mottar vi råd om at vi i hvert fall ikke må gå inn på det feltet, for det blir et rimelig kaotisk system. Hva er det Senterpartiet vil erstatte EØS-avtalen med?

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [11:06:29]: Jeg har hatt gleden av å sitte i komité sammen med representanten Nesvik i ett år, og har da erfart at representanten Nesvik hadde lært seg å lese, og representanten har sikkert også da lest regjeringserklæringen. Den slår fast at vi ikke skal søke EU-medlemskap, men vi skal fortsatt være med i EØS. Og det er satt i gang i en EØS-utredning med bakgrunn i det som kom fram i forhandlingene. Så det er det som er svaret.

Arbeiderpartiet ønsker å søke medlemskap, Senterpartiet og SV ønsker ikke å søke medlemskap. Kompromisset er at man finner en løsning midt imellom, og det er at man styrer videre på EØS-avtalen, og at man setter i gang en evaluering av EØS-avtalen.

Så er jo forskjellen mellom Fremskrittspartiet og Senterpartiet at vi i Senterpartiet har et standpunkt i spørsmålet, vi er tydelige. Det som er interessant, er jo å vite hva Harald T. Nesvik mener i EU-saken – er han for eller imot? Men vi er klare – vi ønsker å si opp EØS-avtalen hvis vi hadde hatt muligheten til det, men vi regjerer sammen med to andre partier og har et kompromiss, og der ligger det.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Dagfinn Høybråten (KrF) [11:07:39]: Norge yter betydelige bidrag til utjamning og fattigdomsbekjempelse gjennom våre bidrag til finansieringsmekanismen i EØS. Det bringer Norge i fremste rekke blant de solidariske nasjonene i Europa. Jeg er enig med utenriksministeren når han framhever at vi med god grunn bør vise slikt medansvar for å høyne miljøstandarder og fremme en jevnere økonomisk og sosial utvikling mellom landene. Men vår internasjonale solidaritet vil aldri bli reell uten at et enda sterkere engasjement er der for verdens aller fattigste land, utviklingslandene. Europa må aldri bli seg selv nok. Dessverre kan problemene i eurosonen nå skyve EU i en slik retning. Det må man være på vakt mot. Det ligger et paradoks i det at EU rosverdig har utpekt 2010 som det europeiske året for fattigdomsbekjempelse, samtidig som eurotilpasninger og innstrammings tiltak fører til at deler av befolkningen kommer ut i større problemer. Etter

de baltiske lands inntreden i pengeunionen har andelen fattige i disse landene – målt etter EUs egne fattigdomskriterier – økt fra 19 til 26 pst. Nå er krisefokus flyttet sørover – ikke mot Afrika, men mot Hellas.

Den statsfinansielle krisen i Hellas og de tunge tautrekkingene om kriselån fra de andre landene i pengeunionen, viser at euroen nå utsettes for store utfordringer. Dagens krisesituasjon viser at tidligere påstander om at felles valuta fjernet spekulasjon og skapte stabilitet, har sine åpenbare begrensninger – for å si det diplomatisk. Situasjonen viser i praksis den svakhet ved pengeunionen som mange har påpekt lenge, at det er risikabelt å sjøsette én felles valuta uten at unionen har store nok føderale budsjetter til å rette opp regionale skjevheter og kriser som kan oppstå. Men dette er en selvvalgt svakhet i EU, for økte inntekter til unionsorganene på bekostning av de nasjonale myndigheter er noe medlemsstatene motsetter seg. Vi har neppe sett siste akt i krisehåndteringene i pengeunionen.

Utenriksministeren var i sin redegjørelse meget kort innom datalagringsdirektivet, og sa at Regjeringen venter med å ta stilling. Det virker heller ikke som om Regjeringen har tatt stilling til om direktivet faktisk er EØS-relevant. Jeg vil gjerne høre utenriksministerens vurdering av det. Kristelig Folkeparti støtter ikke datalagringsdirektivet. Vi mener det altfor sterkt rammer hensynet til personvernet, og vi mener at politiets behov for tilgang til nødvendige data i kriminalitetsbekjempelsen kan sikres uten at vi binder oss til direktivet. Den norske høringsrunden om datalagringsdirektivet viser altså at de aller fleste – hele 70 av høringsinstansene – er imot direktivet eller kritiske til det. Bare 18 av dem er for. Samtlige instanser som har et faglig ståsted knyttet til personvern, går mot direktivet. Jeg mener at informasjonssamfunnet bærer mye positivt i seg, men det skal ikke overvåke borgere uten grunn. Det må være et grunnleggende prinsipp. Kristelig Folkeparti ønsker ikke et samfunn der vi alle er mistenkt inntil det motsatte er bevist.

Utenriksministeren listet også opp flere aktuelle direktiver enn det som gjelder datalagring. Et annet er direktivet som gjelder garanti for bankinnskudd. Som utenriksministeren påpeker, vil EUs nye direktiv bety en halvering av den grense på 2 mill. kr i innskudd som den norske ordningen gir bankkundene garanti for. Jeg er glad for at Regjeringen, tross manglende gehør i EU, fortsetter å arbeide for at Norge skal slippe å gjøre norske bankkunder mer utrygge. Det er ikke behov for en harmonisering til det verre.

En tredje sak gjelder EUs forordning som forbyr omsetning av selprodukter i EU fra 20. august i år. Forordningen er dårlig begrunnet, for – som utenriksministeren sa – ingen av selbestandene vi jakter på, er truet. Regjeringen har Kristelig Folkepartis støtte om den kjører denne saken inn for tvisteløsning i WTO. Fra Kristelig Folkepartis side skulle vi ønske at EU konsentrerte seg mer om nødvendig kvalitetsheving av regelverk, og avsto fra unødvendige reguleringer av nasjonalstatene og regelverk som er dårlig begrunnet, og som betyr nivåsenkning for mange land. Jeg håper at det er et budskap Regjeringen vil formidle i sin videre kontakt med EU om de nevnte sakene.

La meg så avslutningsvis knytte en kommentar til den smule debatt vi har hatt her i salen i dag om vår tilknytningsform. Den viser jo at for det store flertall i salen gjelder det gamle ord om at når du ikke får den du elsker, må du elske den du får. Kristelig Folkeparti har fått den vi elsker, i denne sammenheng. Fra vårt ståsted er budskapet til dem som ikke har fått den de elsker, å elske den de får – for det er sterkt i vår nasjonale interesse. Det betyr ikke at vi skal legge lokk på debatten om hele tiden å utvikle vår relasjon til Europa, forbedre den tilknytningsformen vi har, og gjerne ha tidvise debatter om andre tilknytningsformer. Men vi har et nasjonalt ansvar for å sørge for at den tilknytningsformen vi har, fungerer godt, og da trenger den solid backing i Stortinget.

Presidenten: Presidenten var så spent på utfallet av «elsker»-drøftelsen at han nesten glemte å klubbe.

Men det blir i alle fall replikkordskifte.

Tore Nordtun (A) [11:13:13]: Så vidt min hukommelse tilsier i dag, arbeidet den første Bondevik-regjeringen meget aktivt for at de tidligere østeuropeiske land – bl.a. Litauen, Latvia og Estland – skulle ha fullt medlemskap i EU med en gang de hadde mulighet for det. Vi ga dem budsjettoverføringer til å jobbe med det, og de er blitt medlem av EU.

Så var Høybråten i sitt innlegg nå inne på denne overføringen til eurolandene, og spesielt de tolv landene som trenger bistand for å komme seg opp på et høyere nivå – for å si det slik – når det gjelder sosial utjevning. Men representanten Høybråten var òg inne på fordelingen til den tredje verden. Har representanten Høybråten en annen fordelingsnøkkel enn det Norge har lagt inn i sin EU-finansieringsordning overfor de tolv landene?

Dagfinn Høybråten (KrF) [11:14:14]: La meg bare bekrefte at vi fra Kristelig Folkepartis side selvfølgelig har arbeidet for at de landene i det tidligere kommunistiske Øst-Europa som ønsket, og som selv valgte en sterkere tilknytning til EU i form av medlemskap, skulle få den muligheten. Men noe av poenget fra min side var å understreke at når Norge har valgt en annen linje, en annen tilknytningsform, er ikke det det eksklusive, rike utenforlandet Norge. Med EØS-finansieringsmekanismen framstår Norge som et av Europas mest solidariske land når det gjelder å bidra til økonomisk utjamning i Europa. Mitt poeng i det jeg sa, var ikke å foreslå noen endret fordelingsnøkkel for det vi bidrar med i EU-området, men å advare mot at EU skulle bli seg selv nok og som fellesskap ikke bidra sterkere til de aller fattigste landene i verden.

Bård Vegar Solhjell (SV) [11:15:26]: Eg må gratulere Kristeleg Folkeparti med å ha fått den dei elsker. Både eg og andre har erfart at ein ikkje alltid gjer det i politikken. Det skjer ting i eit forhold, det utviklar seg, og det går mange år. Eg kunne derfor tenkje meg å utfordre representanten Høybråten på det, for representanten heldt eit interessant innlegg her oppe tidlegare i dag om EØS-avtalen.

Er det slik at Kristeleg Folkeparti er godt fornøgd med EØS-avtalen slik han er etter ganske mange år og erfaringar, eller ser Kristeleg Folkeparti for seg at det kan vere behov for justeringar, endringar, modernisering, utvikling – ein kan bruke det omgrepet ein vil?

Dagfinn Høybråten (KrF) [11:16:08]: Kristelig Folkeparti står klart fast på at Norge er best tjent med en annen tilknytningsform enn en union, og vi mener at EØS-avtalen som for alle praktiske formål gjør oss til en del av det indre marked, har tjent Norge vel. Men vi har vært støttende til de dynamiske faser som har vært i EØS-avtalens historie – der den er blitt utvidet. Veterinæravtalen og Schengen-avtalen er eksempler på at vi har bidratt til forpliktende avtaler utover den opprinnelige EØS-avtalen, og slik tenker vi fortsatt. Vi må ha et dynamisk forhold til denne tilknytningsformen, men vi ønsker ikke medlemskap i unionen, i likhet med SV.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [11:17:06]: Det går en historie om høsten 1987, da finanskrisen rammet verden med kraftige børsfall. Det ble ironisert over at mens de største fallene var, var diskusjonen inne i stortingssalen hvorvidt det burde være tillatt å reklamere for Pusur på skolemateriellet til barn. Det var et uttrykk for at man ikke diskuterte det som virkelig var det sentrale den dagen, men temaer av litt mindre betydning.

Jeg bruker denne inngangen fordi dagen etter at den tyske forbundskansleren har stått på talerstolen i den tyske forbundsdagen og sagt at Europas fremtid står på spill, har vi hørt et innlegg av lederen av den norske utenrikskomiteen som ikke har nevnt krisen i Europa med ett ord – ikke med ett ord! I opposisjonens innlegg i denne debatten er det bare representanten Høybråten som har tatt utgangspunkt i at det skjer noe der ute nå.

Formålet med EU- og EØS-redegjørelsen som kom som en del av St.meld. nr. 23 for 2005–2006, var at vi skulle ha ett fokus på utviklingstrekk i Europa, og så skulle vi ha ett fokus på EU- og EØS-saker. Den balansen har jeg søkt å finne. Jeg har også ønsket å trekke fram den økonomiske krisen både i den utenrikspolitiske redegjørelsen og i denne redegjørelsen. Det er av representanten Eriksen Søreide karakterisert som deskriptivt analytisk. Det er hennes rett å si det, men jeg synes det er slående i en tid da det skjer så grunnleggende ting i Europa, som etter hennes analyser burde føre til at vi tenkte: Hva er konsekvensene for Norge? Hvilken betydning får det som nå skjer, for Norge, når en såpass nøktern observatør og spiller som den tyske forbundskansleren sier at Europas fremtid står på spill? Jeg mener også at det er et spørsmål som er like viktig som en engasjert debatt om EUs komitologistruktur, som jeg oppfatter opptar lederen av utenrikskomiteen. Det er et viktig spørsmål, jeg nevnte det i min redegjørelse, men det blir en kontrast til det som nå skjer.

Det jeg også får inntrykk av fra Høyres talere, og jeg har i og for seg en viss forståelse for og sympati med det, er et intenst ønske om at Norge skulle vært medlem av

EU. Når vi ikke er det, er det som om vi skulle opptre i en slags form for tilværelse som skyggemedlem. Jeg tror at vi må leve med at det er forskjell på den svenske riksdagens behandling av EU-saker og det norske stortings, den svenske regjeringens forberedelser til de ukentlige møtene i Brussel og den norske regjeringens forberedelse av sine møter. Vi orienterer Stortinget grundig før det er møter i EØS-komité og -utvalg i Brussel, som det er til uken. Sverige rapporterer løpende til Riksdagen når det gjelder den løpende beslutningsprosessen som er i EU. Vi er ikke medlem av EU, og jeg mener vi da må finne en pragmatisk form på hvordan vi holder oss oppdatert, hvordan vi forholder oss til saker som har betydning for oss.

Så vil jeg si meg enig med representanten Hansen når det gjelder EU-kommisjonens arbeidsprogram. Vi studerer arbeidsprogrammet, vi kommer til Stortinget med vår vurdering av saker som blir viktige for oss der, men det står Stortinget fritt å laste ned og vurdere hva det betyr. Jeg ser det faktisk ikke som en del av Regjeringens opplysningsplikt å levere en full analyse av EU-kommisjonens arbeidsprogram noen uker etter at det er lagt fram. Men vi går inn i det, og jeg kan love at vi kommer til å komme tilbake til saken.

Min andre kommentar går til representanten Høglund, som i sitt innlegg går inn for at vi bør ha en ny EØS-avtale. Jeg får ikke tak i problemstillingen. Jeg vil advare mot at det fra Stortingets talerstol, og fra en ledende representant, sies at EØS-avtalen har gått ut på dato. Jeg har ikke hørt det fra noen representant i EU. Det er slik at det er mulig å si opp en avtale, det kan én part gjøre. Jeg tror det er veldig negativt å sende signaler fra Stortingets nest største parti om at denne avtalen er gått ut på dato. Representanten brukte tid på at vi sender uklare signaler fra Norge. Dette er et uklart signal. Jeg er blant dem som forsvarer EØS-avtalen. Jeg kan ikke si at jeg har noe kjærlighetsforhold til den, jeg elsker den ikke, men det er en avtale jeg forsvarer hver dag, og som vi arbeider for fordi den er viktig for Norge.

Og så er det slik, som representanten Høybråten veldig godt sa, at det foregår en løpende oppdatering av EØS-avtalen med regelverk og med ordninger – Schengen, justis, en lang rekke områder. Hvis det blir behov for å gjøre endringer i avtalen, vil vi selvfølgelig være åpne for å gjøre det også. Men jeg ser ikke at det er noe i Lisboa-avtalen som umiddelbart sier at denne avtalen er gått ut på dato.

Jeg anser at det er sannsynlig at datalagringsdirektivet er EØS-relevant. Vi skal komme grundig tilbake igjen til det. Jeg mener at hvis høringen viser at det ikke går ut over vesentlige og viktige personhensyn og sikkerhet, er kriminalitetsforebyggende dimensjoner etter direktivet av betydning. Men dette kommer vi tilbake til i grundige debatter, og det har vi også tid til å gjøre.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Morten Høglund (FrP) [11:22:17]: For å oppklare en åpenbar misforståelse: Jeg sa ikke at EØS-avtalen var gått ut på dato, men strategien om at vi ikke skal løfte opp avtalen og kunne diskutere avtalens materielle innhold – den

strategien – har gått ut på dato, med tanke på det utvalget som utenriksministeren har satt ned som skal se på erfaringer med EØS-avtalen. Og så kommer det en stortingsmelding som følge av dette. Det redegjorde utenriksministeren for i sin redegjørelse.

Mitt spørsmål til utenriksministeren er: Ser utenriksministeren for seg at den stortingsmeldingen vil ta for seg og forsøke å tilpasse EØS-avtalen til de institusjonelle endringene og til de legale tekstendringene? Det er jo riktig at det skjer tilpasninger, at det skjer endringer, men strukturen, rammeverket, er det samme, og der begynner det å bli et misforhold.

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [11:23:19]: Avtalens materielle innhold er jo alle de rettsaktene vi vedtar. Så har avtalen noen små formuleringer om institusjonell tilknytning og måten vi samarbeider på. Hvis dette utvalget kommer med gode forslag og analyser som sier at vi bør vurdere det, vil vi selvfølgelig gjøre det, som et viktig innspill. Regjeringen skal komme med en melding til Stortinget. Jeg er hele tiden åpen for at vi på et pragmatisk vis må gjøre denne avtalen så god som mulig.

Jeg er av den oppfatning at i dagens situasjon og ut fra hensikten ivaretar avtalen og dens mekanismer Norges interesser godt. Det er møte med EØS-konsultasjoner i Brussel til uken. Da får vi også en anledning, litt inn i Lisboa-traktaten, til å ta temperaturen på hvordan både kommisjonen og formannskapet ser på avtalen. Men vi vil hele tiden ligge på, for at den skal virke best mulig etter hensikten, at vi må gjøre de justeringer som er nødvendige. Den tilnærmingen, hvis det er det representanten mener, kan jeg heller ikke se er gått ut på dato.

Nikolai Astrup (H) [11:24:17]: Jeg merker meg at utenriksministeren mener at det blir smått å diskutere viktige EU- og EØS-saker fremfor å ha en generell europa-debatt. Han om det. Hensikten med disse redegjørelsene var jo ikke at vi skulle ha en generell europa-debatt, men at vi nettopp skulle kunne gå inn i viktige EU- og EØS-saker, og at dette var Stortingets mulighet til i åpen sal å komme i befatning med disse sakene. Da må utenriksministeren gjerne mene at det er smått, men jeg mener at det er viktig dersom Stortinget og også Regjeringen skal føre en aktiv europapolitikk.

La meg derfor spørre utenriksministeren, som sa i sin redegjørelse at den nye europeiske utenriksstjenesten vil få en egen norgesdesk. Hvilke konsekvenser mener utenriksministeren det vil få for forståelsen for EØS-landenes særlige stilling og evnen til tidlig å få avklart EØS-relevans, nå som søylestrukturen forsvinner?

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [11:25:27]: Stortinget har alle muligheter. Stortinget har all rett, og de kan diskutere alle saker de ønsker. Redegjørelsen mener jeg må treffe en balanse mellom å omtale det som skjer ute i Europa som får direkte og indirekte betydning for Norge, og konkrete saker. Redegjørelsen skal være av en viss varighet, men ikke lenger enn det.

Hva vil en norgesdesk bety? Vel, tiden får vise det. Jeg

tror at vi må være interessert i at kommisjonen både har et norgesfokus – fordi Norge er den ledende part på EØS-siden, EFTA, som har betydning for EU – og at de har kunnskap om og oppdatert innsikt i hva som skjer i Norge. Så må vi sørge for at utenriksstjenesten de etablerer, Lady Ashtons embete, også får EØS til å fungere.

Men det underliggende i representanten Astrups spørsmål er jo at EØS nærmest er noe plunder for EU. Det er ikke min erfaring. Vi er viktige partnere for EU. De er tjent med at det samarbeidet fungerer godt. Det ligger i bunnen. Det er lite grann uforstående fra EU å si at dette skal være så veldig rart. Så lenge det tjener EUs interesser, som jeg mener det gjør, står avtalen ganske solid.

Karin S. Woldseth (FrP) [11:26:35]: Børsene faller både i Europa og langt utover Europas grenser. Det er uro i Hellas, og fire land står foran store gjeldsutfordringer. Man snakker om at eurosamarbeidet kan få seg en alvorlig knekk, og Angela Merkel, som også utenriksministeren nevnte, uttalte i går at Europas framtid står på spill. Hvilke konsekvenser tror utenriksministeren at denne uroen får for Norge?

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [11:27:13]: Jeg tror det er to sider ved det spørsmålet. Det ene er at vi selvfølgelig er veldig avhengige av hva som skjer på økonomisk side i Europa: ustabilitet, finansmarkedenes uro. Det får direkte og indirekte konsekvenser for oss. Vi hørte sentralbanksjefen i går, som satte renten opp, men mente at det var en vanskelig avgjørelse i lys av det som skjedde. Det er det ene.

Men som jeg har sagt i mine to redegjørelser denne våren, så er jo hvordan det går med Europa, av betydning for Norge. Og jeg tror det er slik at selv om vi ikke er medlem, får det, hvis det nå går veldig dårlig med EU-landene og EU som samarbeid, etter mitt skjønn negative konsekvenser for Norge. Så jeg tror Norge skal ha et årvåkent blikk på det området og sørge for å være en konstruktiv partner for både EU-landene og EU i denne vanskelige tiden. Vi er bidragsyter, som representanten Høybråten sa, gjennom finansieringsordningene og på en lang rekke områder – energileverandør osv. Men jeg tror også vi skal følge den politiske utviklingen på den institusjonelle siden, for vi er ikke ferdige med denne historien, og som forbundskansleren sier: Det er dramatiske tilsnitt over den.

Dagfinn Høybråten (KrF) [11:28:32]: Etter utenriksministerens redegjørelse om sitt forhold til EØS-avtalen må det vel nærmest karakteriseres som platonisk. Men jeg vil si at når hodet er med i den grad det er, for utenriksministerens vedkommende, får vi heller leve med at hjertet ikke er med. Jeg synes utenriksministeren er en utmerket forsvarer av Norges interesser når det gjelder forholdet til EØS-avtalen.

Mitt spørsmål kommer i forlengelsen av en debatt vi hadde tidligere her i uken om Norges utenriksrepresentasjon, mulig nordisk samarbeid og Stoltenberg-rapportens anbefalinger. Da utenriksministeren sammen med uten-

riksminister Carl Bildt og sine øvrige nordiske kolleger talte i Nordisk Råds sesjon i Stockholm i høst, ba utenriksministeren om at man måtte drive denne debatten inn i de nasjonale parlamenter. Jeg gjør hermed det. Jeg spør om utenriksministeren vil ta noen nye grep for å styrke det nordiske samarbeidet inn mot EU og påvirkning av EUs politiske prosesser.

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [11:29:36]: Platoniske forhold kan være ganske brukbare, og det er fullt ut tilfredsstillende for meg å ha det i denne saken.

Det nordiske koordinerte samarbeidet er – som representanten vil vite fra debatter i Nordisk Råd, men også fra debatter mellom nordiske regjeringer – ofte mer krevende enn det ser ut som på overflaten, fordi de nordiske EU-landene ikke i alt og ett er en enhetlig enhet, og fordi det å oppfordre fra norsk side til felles nordisk opptreden når det gjelder saker i EU, heller ikke er så enkelt, hvis vi ser på det organisatorisk, selv om vi tar opp våre synspunkter, og selv om de nordiske partnerlandene våre i EU er våre beste informasjonskilder, og det skal vi sette pris på.

Men som det ble sagt i et tidligere innlegg: Det er slik at de vedtakene som fattes av de 27 landene i EU, langt på vei har et tilsnitt som ivaretar norske interesser. Det er fordi de nordiske landene fremmer et syn som i veldig mange sammenhenger er sammenfallende med vårt. Derfor tror jeg strategien for parlamenter og regjeringer er å holde tett diskusjon med de nordiske landene om saker, slik at de faktisk fremfører et syn som også er påvirket av vårt.

Ine M. Eriksen Søreide (H) [11:30:50]: Utenriksministeren rettet i sitt innlegg kritikk mot meg fordi jeg tok meg den grenseløse frihet å gå tilbake til det som var utgangspunktet for de halvårslige EU- og EØS-redegjørelsene, nemlig at Stortinget i åpen sal skulle ha anledning til å diskutere viktige EU- og EØS-saker og hvordan de påvirker Norge.

Det er helt åpenbart at diskusjonen om finanskrisen og generell krise i Europa og i mange av EU-landene er en diskusjon som har pågått lenge, og som jeg diskuterte i mediene senest på tirsdag og i går ettermiddag. Og det er en sak som vi diskuterer ofte i denne sal. Senest hadde vi en grundig og god gjennomgang i forbindelse med debatten om den generelle utenrikspolitiske redegjørelsen 26. mars. Det betyr ikke at det er uinteressant å diskutere.

Spørsmålet er bare hvorfor det er sånn at regjeringspartiene er så ukomfortable med at det som nå ønskes diskutert, nemlig hvordan Norge best kan ivareta sine interesser og sine posisjoner i forhold til EU, blir diskutert i åpen sal. Hvorfor er det vanskelig å diskutere det i åpen sal? Hvorfor er det vanskelig å bruke redegjørelsen til det redegjørelsen skulle bli brukt til?

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [11:31:57]: Her får vi leve med at det er en tolkningsforskjell. Jeg nevnte mange viktige EU- og EØS-saker i min redegjørelse. Jeg nevnte det i min utenrikspolitiske redegjørelse, og jeg er villig til å snakke om det her. Det er ingen grenseløs fri-

het som ligger til grunn for det, det er helt naturlig. Men jeg mener også at vi må se disse sakene i forhold til hva som skjer i Europa. Og det er underlig – det tillot jeg meg å si, det var ikke en grenseløs vurdering, i og for seg – at utenrikskomiteens leder ikke påpeker det bakteppet når vi har en debatt om EU- og EØS-saker i denne sal.

Så vil det alltid være en diskusjon om hvilke saker man tar med, og hvilke saker man ikke tar med. Jeg mener at jeg i den listen jeg nevnte, tok opp saker som ikke er veldig kompliserte, og saker som er kompliserte. Jeg hadde også en ganske grundig analyse av norske påvirkningsmuligheter og -begrensninger etter Lisboa-avtalen, og la dermed, etter mitt skjønn, et godt grunnlag for debatten her i salen. At lederen av utenrikskomiteen ikke var tilfreds med det, får jeg leve med – det var iallfall godt ment og et godt forsøk.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme.

Laila Gustavsen (A) [11:33:15]: Norge er et lite land i et sammenvevd Europa. Globaliseringen er veldig positiv for oss. Vi er en av verdens vinnere på grunn av globaliseringen, ikke på tross av globaliseringen. Den har gitt oss adgang til viktige markeder for eksportindustrien, den har gitt oss billig import av forbruksvarer og tilgang på arbeidskraft gjennom medlemskapet i EØS-området, for å nevne noe.

Verden er inne i en alvorlig finanskrisen. Finanskrisen påvirker Europa, definitivt. Behovet for sterkere kontroll er åpenbart, også i EU. Derfor er forslaget fra EU-kommisjonen om å etablere en ny tilsynsstruktur, veldig positivt, et forslag som nå skal behandles i parlamentet.

Gjeldskrisen herjer i Europa. Det vil gi svikt i etterspørselen. Og det kan ramme Norge – 80 pst. av vår eksport går nettopp til Europa. EU er vårt hjemmemarked.

En lang periode med laber vekst kan også føre til en lang periode med høy ledighet i EU. Og jeg har lyst til å si at jeg synes det er svært oppsiktsvekkende at lederen av utenrikskomiteen ikke berører dette som et bakteppe i sitt innlegg, når vi her skal diskutere viktige EU- og EØS-saker. Men ledigheten i Europa er variabel, den varierer veldig mellom land. I Norge har vi nå en ledighet på 3,8 pst. Lavest ledighet i EU-området har Nederland, med 4,1 pst. Høyest har Latvia, med 22,3 pst. Det viser at vi av og til kanskje bør differensiere når vi snakker om Europa, når vi snakker om EU. Det er mange ting på én gang.

Vi har klart oss rimelig godt i Norge. Vi har hatt politisk vilje til å sette inn riktige tiltak i rett tid. I tillegg har vi hatt «peeng på bok», som finansministeren ville ha sagt det, hvis han hadde vært her i dag. Vi har spart i gode tider for å kunne bruke i dårlige tider. Og heldigvis er det bare Fremskrittspartiet her i denne sal som ikke er enig i det prinsippet.

Men norsk eksportindustri er veldig utsatt. Stigende priser på eksportproduktene har gjennom flere år bidratt veldig positivt til inntjening i industrien. Denne tendensen ble snudd med finanskrisen og det internasjonale tilbakeslaget. Samtidig er etterspørselen blitt svekket. Og svik-

ter etterspørselen i vårt hjemmemarked Europa, kan vi få problemer med å selge våre industriprodukter. En sterke krone og en unormalt høy rente i Norge kontra i andre land kan forsterke industriens problemer – og likedan hvis EØS-området ikke kommer skikkelig på fote igjen.

Europa har et betydelig potensial. Geografien, økonomien, teknologien og det at det er sterke, demokratiske stater som evner å håndtere vanskelige politiske spørsmål i fellesskap, gjør at Europa kan få en svært sentral plass hvis vi tar den, og hvis vi går på toget før toget forlater perrongen. Sammen med land som USA, Russland, Brasil, Kina og India bør EU ha en sentral plass rundt de sentrale bordene i verden.

Selv om EU alltid har hatt forsvars- og sikkerhetspolitikk som et slags uskrevet bærende element – egentlig var det annen verdenskrig og det å få en struktur i Europa som forhindret ytterligere verdenskriger, som var forhistorien til EU – har forsvars- og sikkerhetspolitikk gjennom Lisboa-traktaten blitt nedfelt i det som kalles for EUs Common Security and Defence Policy.

Norges tilknytning til EUs felles sikkerhets- og forsvarspolitikkk gir oss mulighet for påvirkning, som vi må bruke. Selv om vi ikke er medlem, kan vi ikke stå utenfor et sikkerhets- og forsvarspolitisk samarbeid som nå inkluderer de fleste av våre nordiske og andre europeiske samarbeidsland. Norge har f.eks. deltatt i flere EU-operasjoner enn noe annet tredjeland. Fregatten – som vi alle sikkert er stolte av – som har vært i Adenbukta, er kanskje det aller beste eksempelet. Vi har også som eneste ikke-medlem en egen samarbeidsavtale med EUs forsvarsbyrå European Defence Agency. Det gir oss muligheten til å påvirke både forskning og utvikling som foregår innenfor rammen av EDA, som det forkortes til. Med en kompetent og utadrettet forsvarsindustri har vi faktisk en rekke offensive interesser innenfor det som er EDAs virkeområde. Jeg har lyst til å bruke denne anledningen i denne debatten til å understreke at dette arbeidet er veldig viktig for Norge, men også for norske arbeidsplasser innenfor forsvarsindustrien.

Harald T. Nesvik (FrP) [11:38:34]: Først av alt vil jeg benytte anledningen til å takke utenriksministeren for redegjørelsen. Han var i redegjørelsen innom mange forskjellige områder, men jeg vil også poengtere at han i redegjørelsen i stor grad tok for seg det historiske – hvor vi har vært, og hva vi har gjort – og svært lite kom inn på mulighetene som ligger innenfor EØS-avtalen, om hvorvidt vi bruker dem, og hva som er målsettingen for å komme videre.

Jeg tror det er viktig at vi kommer i gang tidlig. Målsettingen vår må være å komme så tidlig som overhodet mulig inn i prosessen innenfor EØS-samarbeidet, slik at vi kan få være med og påvirke, istedenfor å sitte på utsiden og se på hva som kommer til oss, og her i huset nærmest kappspringe om å implementere EØS-direktiver så fort at vi selv knapt nok vet hva vi har vært med på å vedta i enkelte sammenhenger. Den kritikken går ikke til Regjeringen, men til oss selv i dette hus. Av og til er det grunn til å stoppe opp – særlig komiteene – for å drøfte igjennom hva disse EØS-direktivene vil innebære,

hvordan de vil påvirke oss og hvilke muligheter de gir oss.

Lisboa-traktaten gir oss også store muligheter og store utfordringer. Men vi må se mulighetene og ikke bare problemene. Jeg vil i den forbindelse vise til at bl.a. undertegnede, representanten Else-May Botten og representanten Svein Roald Hansen fra Arbeiderpartiet var til stede i IMCO-komiteen i EU-parlamentets høring om tjenestedirektivet og implementeringen av det. Vi fikk sågar faktisk anledning til å legge fram det norske standpunktet i den saken. La oss håpe at det kommer flere slike muligheter, for det viser faktisk at vi kan få være deltaker i prosessene, og det er viktig, istedenfor bare å stå på utsiden og snakke om historikken.

Kanskje det viktigste i tiden framover, både med hensyn til EØS-avtalen og vårt forhold inn mot EU-systemet, er å jobbe mot en utvikling av proteksjonisme som jeg tror kan komme, og vil komme. Det faktum at en del land ønsker å beskytte sitt eget næringsliv i en situasjon der finanskrisen har kommet inn over en, og man ser store utfordringer internt i sitt eget land, kan lett føre til at man ser etter muligheter for å igangsette proteksjonistiske tiltak. Dette må man sørge for at ikke skjer, nærmest for enhver pris, fordi det vil kunne påvirke handelen vår også med EU i lang, lang tid framover.

Hvis vi skal ha troverdighet på dette feltet, må vi heller ikke stille oss selv i en situasjon der det er vi som er med på å trigge dette. Selv om jordbruksprodukter er holdt utenfor EØS-avtalen, er det åpenbart at en del områder vil kunne påvirkes av en del grep vi gjør innenfor den sektoren.

Jeg skal ta ett eksempel på dette: Det har nå kommet innspill om at siden tollene – altså importvernet knyttet til melk og melkeprodukter i Norge – nå er blitt så lav i forhold til det skyhøye norske prisnivået, kan det faktisk lønne seg å importere melk og melkeprodukter fra våre naboland. Og svaret enkelte da gir, er at vi må øke tollene. Dette er en utrolig farlig vei å gå! For hva er det da fare for vil skje i neste omgang, når vi selv skal eksportere fisk, og EU er vårt desidert viktigste område? Hvis vi bruker denne argumentasjonen for å beskytte våre produkter, er det all grunn til å tro at vi er inne i en runddans som ingen av oss ønsker å komme inn i.

De siste minuttene vil jeg bruke til å svare et par representanter. Først til representanten Slagsvold Vedum: Fremskrittspartiet er for EØS-avtalen. Vi står for EØS-avtalen, og dersom representanten Slagsvold Vedum har behov for lesehjelp, skal jeg yte det, fordi det er Fremskrittspartiets politikk.

For det andre: Representanten Gustavsen påsto i sitt innlegg at Fremskrittspartiet ikke var interessert i å legge av kapital til framtidige generasjoner. Dette er direkte feil. I forbindelse med inneværende års budsjett gikk faktisk Fremskrittspartiet inn for å bruke mindre penger enn Regjeringen, nettopp for å motvirke eventuelle renteøkninger, og vi har nettopp fått en renteøkning.

Og videre: Det er fornuftig å investere realkapital i samferdsel i stedet for å la transportsektoren forfalle. Det er dyrere å ta det igjen i ettertid.

Nikolai Astrup (H) [11:43:58]: La meg først takke utenriksministeren for redegjørelsen og takke for denne muligheten til å diskutere viktige EU- og EØS-saker med utenriksministeren i åpen sal. Det setter vi pris på.

EU har med tiden utviklet seg til å bli et viktig forvaltningsnivå for norske samfunns- og næringsaktører. Utenriksministerens redegjørelse underbygger dette bildet. Derfor er det desto viktigere at Regjeringen, men også Stortinget, kommer i tidlig inngrep med den europeiske beslutningsprosessen slik at norske posisjoner kan fremmes og norske interesser ivaretas.

I dag er Stortingets rolle i dette arbeidet svært begrenset, og de fleste norske aktører anser Stortinget for å være en lite relevant arena for europapolitikk til tross for at europapolitikken er stadig mer relevant for innenrikspolitikken. Bedre da å gå rett til Brussel, er omkvedet.

Jeg er sikker på at utenriksministeren og jeg er enige om at denne situasjonen skaper et demokratisk underskudd. Spørsmålet er om de halvårlige redegjørelsene er nok til å veie opp for dette underskuddet. Etter min mening må svaret være nei.

Miljøverndepartementets EU-strategi, som kan leses på departementets nettsider, er forbilledlig ærlig om utfordringene. Der heter det:

«En forutsetning for å kunne delta og påvirke utformingen av EUs regelverk er at vi avklarer EØS-relevans og utvikler nasjonale posisjoner i tide. Vi må imidlertid erkjenne at på områder der det er stor uenighet med andre departementer (som klima og energi, samt havmiljøpolitikk) har det vært vanskelig å føre en aktiv påvirkningspolitikk. På klimaområdet har mye av tiden gått med til å oppnå enighet mellom departementene om EØS-relevans og deretter forhandle med kommisjonen om evt. tilpasningstekster for innlemmelse i EØS-avtalen, etter at beslutningsprosessen i EU er avsluttet.»

Årsaken til at Norge kommer for sent inn i prosessen, er med andre ord i stor grad intern uenighet innad i regjeringsapparatet og embetsverket. Det kunne være interessant å høre om utenriksministeren deler Miljøverndepartementets virkelighetsbeskrivelse.

Utenriksministeren dvelte ved EUs klima- og energipakke i sin redegjørelse. Det er et svært viktig anliggende for Norge. Det er her rammene for Norges fremtidige miljø-, energi- og industripolitikk legges. Fornybardirektivet, energitjenestedirektivet, bygningsenergidirektivet og kvotedirektivet, for å nevne noen relevante direktiv, hvorav noen også var nevnt av utenriksministeren, er avgjørende rammevilkår for både offentlig og privat sektor.

Tatt i betraktning hvor viktige direktivene er for Norge, er det skuffende at utenriksministeren i så liten grad valgte å informere Stortinget om hvor vi står, hva vi kan forvente og hvilke momenter Regjeringen vil vektlegge i forhandlingene med EU. Dette er i høyeste grad spørsmål om hvordan vi best ivaretar norske interesser.

Hvilke fornybarmål Norge må forplikte seg til, vil ha betydning for Regjeringens forhandlinger med Sverige om grønne sertifikater. Det vil ha betydning for energipolitikken, næringspolitikken og nettpolitikken i Norge og mot utlandet.

Kvotedirektivet og vilkårene for det er avgjørende for utviklingen av norsk industri. Norsk industri er blant de reneste i verden. Derfor er det avgjørende at rammevilkårene i EU forhindrer karbonlekkasje fra Norge til andre land i resten av verden. Hensikten med kvotedirektivet må være å kutte utslipp, ikke bare å flytte dem.

Jeg ble imidlertid ikke mye klokere av utenriksministerens redegjørelse utover at han redegjorde for at vi fremdeles er i forhandlinger om for lengst vedtatte direktiv i EU. Samtidig vet vi at EU beveger seg videre. Det kunne derfor være interessant om utenriksministeren ville omtale de direktivene som ligger frem i tid, som ennå ikke er endelig besluttet, der vi fremdeles har muligheten til å føre en aktiv europapolitikk gjennom å fremme norske posisjoner i en tidlig fase.

I Europakommisjonens arbeidsprogram for 2010 heter det at kommisjonen vil få utredet muligheten til å øke EUs mål for reduksjoner i klimagassutslipp fra 20 til 30 pst. Det skal legges frem en strategi og handlingsplan for å gjennomføre klimatilpasning og klimareduksjon i andre politikkområder og finansielle virkemidler til EU.

En hvitbok vil bli lagt frem mot slutten av 2010. Denne vil legge føringer frem mot 2020 på transportområdet, innenfor infrastruktur, lovverk, plan for dekarbonisering av transportsektoren, teknologi for trafikkforvaltning, kjøretøystandardiseringer, markedsbaserte virkemidler og incentiver. Hvitboken vil legge frem forslag til nødvendige tiltak for å nå målet om et felles transportområde i Europa, som bl.a. skal støtte opp under EUs mål om å redusere klimagassutslippene innen 2020.

Spørsmålet til utenriksministeren er derfor: I hvilken grad finner han klimadelen av kommisjonens arbeidsprogram relevant for Norge? Kan han redegjøre for hovedtrekkene i norske posisjoner på dette området, og ikke minst hvordan jobber Regjeringen for å hindre at de samordningsproblemer som Miljøverndepartementet peker på, blir avverget og hindrer at det forsinkes det norske påvirkningsarbeidet og norsk implementering?

Tore Nordtun (A) [11:49:10]: Jeg takker utenriksministeren for en meget flott og grundig redegjørelse om vårt forhold til Europa og EØS. Jeg tror det er veldig nyttig at vi har den. Ting skjer raskt for tiden. Vi ser nå at etterdønningene etter finanskrisen rammer Europa spesielt hardt og med stor tyngde.

Finanskrisen er ikke bare en finanskrise, det er også en økonomisk krise. I flere land, også på vårt eget kontinent, står man nå i fare for å utvikle en videre sosial og politisk krise. Det er det som også er ute og spøker.

Mange norske arbeidstakere vil også merke krisen sterkere nå i tiden som kommer. Vi ser det særlig i verftsindustrien og i annen konkurranseutsatt industri. Jeg ser det slik at Norge likevel er godt rustet til å møte disse utfordringene, ut fra slik vi har husholdert med vår økonomi og de planer vi har lagt.

Utenriksministeren var inne på noe som jeg synes er veldig viktig, nemlig kommisjonens omfattende forslag til ny vekst- og sysselsettingsstrategi framover mot år 2020. Denne strategien som EU nå legger, må Norge også,

som utenriksministeren var inne på, være en aktiv deltaker i. Det har usedvanlig stor betydning for oss i energipolitikken og for olje- og gassvirksomheten vår. Det har stor betydning for miljøstrategien vår, for fiskeressursene og ikke minst for nordområdene.

Mange land i Europa som sliter økonomisk nå, har over flere år hatt underskudd på sine statsbudsjetter. I tillegg har de lånt mye penger for å møte tilbakeslaget i verdensøkonomien. Vi ser nå at flertallet av EU-landene, i varierende grad, har greid å motvirke nedgangen i økonomien og den voksende arbeidsledigheten. Hellas er et eksempel på det, og Spania, Portugal og Irland er hardt ute å kjøre. Dette, og det som har skjedd nå de seneste timene i Hellas, vitner om en meget alvorlig situasjon. Det kan gå ut over stabiliteten, det kan gå ut over demokratiet, og det skaper sosiale uroligheter. Her har vi også et ansvar, og vi må også se på hvordan arbeidsledigheten utvikler seg. Et av de viktigste instrumentene for å få en framtidig stabil politikk og en utvikling av demokratiet er at vi greier å motvirke at arbeidsledigheten utvikler seg.

Vi ser nå, som også andre talere har vært inne på, at det er land i Europa som har godt over 20 pst. arbeidsledighet, og opp mot 40 pst. arbeidsledighet blant ungdom. Hvordan blir da troen på framtiden? Det er meget alvorlig, og det er her vi også må kjenne vår besøkelsested.

Jeg mener det er veldig viktig det vi også gjør gjennom EØS' finansieringsordning, når vi nå ser hvordan bruttonasjonalproduktet har sunket betydelig i ulike EØS-land og ikke minst i Tyskland, Storbritannia og Italia. Men finansieringsordningen, som vi er tungt inne i, og som vi har bevilget over 10 milliarder kr til fra 2004 til 2009 – vi går nå inn med 257,7 mill. euro pr. år fram til 2014 – er veldig viktig overfor de tolv fattigste land innen EØS-området. Dette vil være med og øke sysselsettingen, stabilisere situasjonen og gi grunnlag for vekst framover. Det er veldig viktig at vi er med i de solidariske handlingene innenfor dette området. Men jeg minner også om at vi ikke kan leve over evne. Dermed er også penge- og finanspolitikken veldig viktig i denne sammenhengen. Slik som Europa nå er bygd sammen, er det viktig at vi har en solidarisk politikk på alle disse områdene.

Jeg har ikke tro på at vi i Europa skal gå tilbake igjen til hver vår valuta. Hva resulterte dette i? Det var jo en gedigen eksport over landegrensene med inflasjon og arbeidsledighet. De skrev kursen opp og ned. Det var ingen stabilitet, det var ingen forutsigbarhet i det. Jeg tror det er veldig viktig at vi har en felles oppfatning av dette spørsmålet og prøver å hjelpe hverandre i en solidarisk holdning.

Til slutt vil jeg minne om at en ikke skal glemme at Europa i vår tid er utstyrt med mer velutviklede politiske samarbeidsnettverk, i kontrast til f.eks. 1930-tallet. Det er nettopp her håpet ligger om at de europeiske landene vil trekke sammen og ikke vende seg mot hverandre, som vi så den gang. Det har vist seg tidligere at det er i slike krisetider at EU-landene tar et felles steg framover. Jeg håper inderlig man gjør det nå, slik som det tegner til.

Karin S. Woldseth (FrP) [11:54:41]: Jeg vil også slutte meg til alle de andre som har takket utenriksministeren

for hans redegjørelse. Vi skjønner jo alle at det er store utfordringer både i EU og når det gjelder eurosamarbeidet, og at dette også får konsekvenser for Norge.

Utenriksministeren sa i begynnelsen av sin redegjørelse at EU-landene hadde en nedgang i sitt bruttonasjonalprodukt på 4 pst. i 2009, at nedgangen rammet ulikt og at hardest hadde det gått ut over de baltiske landene. Så sa ikke utenriksministeren noe mer om de baltiske landene. Og det var sikkert flere enn meg som kunne tenke seg å høre mer om konsekvensene for Norge ved at de baltiske landene er så hardt ute å kjøre – om vi nå kan frykte en bølge av organisert kriminalitet, om vi nå må styrke grensevaktholdet vårt i forhold til menneskesmugling og handel. Vi vet alle at fattigdom bidrar til at mennesker søker kriminelle veier for å kunne tjene penger. Norge har i mange år hatt god kontakt og godt samarbeid med de baltiske landene, og kanskje kan vi nå bidra i enda større grad på deres hjemmebane, for å snakke i fotballterminologi, istedenfor at de skal oppsøke oss på bortebane. Ledighet på over 20 pst. er høyt, og det er kanskje greit at vi holder fokus nettopp på denne problemstillingen. Som gode naboer er det viktig å gi våre baltiske venner støtte i en vanskelig tid.

Når jeg først er på den siden av Europa, har jeg lyst til å ta en kort sveip innom Balkan. Det er en ulmende uro der, og vi som land har til nå gjort en fremragende innsats i stabiliseringen av Balkan. Men det er viktig at vi holder et øye med hva som skjer, for også dette kan få konsekvenser, og ikke bare for Norge, men også for EU-landene, både de i nærheten og også EU-samarbeidet som sådant. Det Europa og EU trenger minst nå i disse vanskelige økonomiske tidene, er at det blusser opp uroligheter på Balkan. Vi, som en del av et europeisk nettverk, bør og må være oppmerksomme på dette.

Utenriksministeren redegjorde også for at EU har utpekt 2010 til det europeiske året for bekjempelse av fattigdom og sosial eksklusjon. Det kan være liten tvil om at EU har en formidabel jobb å gjøre, samtidig som stadig flere land havner på listen over dem som står i fare for å gå konkurs. Det er bra at Norge har tildelt betydelige summer til 15 mottakerland, men kanskje bør vi også se på resultatene av innsatsen. Det er vel ingen hemmelighet at en del av disse landene er svært korrupte, og derfor kan det være interessant å få en statusrapport til Stortinget om innsats og hva som er oppnådd.

Et annet tema utenriksministeren var inne på i sitt innlegg, var at nå har Lisboa-traktaten trådt i kraft, og at dette bl.a. resulterer i at Europaparlamentet får en langt viktigere rolle i avgjørelsene som tas. Utenriksministeren sa også at det derfor var viktig at norske eksperter var til stede i Europaparlamentet. Jeg er helt enig med utenriksministeren i dette. Men i tillegg vet vi som har jobbet i ulike internasjonale parlamentarikerforsamlinger, at dialog mellom parlamentarikere er svært viktig for å oppnå resultater. Jeg vil derfor understreke at vi kanskje i større grad enn i dag bør være til stede, diskutere med våre partigrupper i Europaparlamentet og også som norsk parlamentarisk delegasjon når saker som angår Norge, kommer opp. Og selv sagt må vi være til stede før saken er kommet for langt,

mens den fremdeles drøftes og er til høring i komiteene til parlamentarikerforsamlingene.

Eksperter møter vi som parlamentarikere som lobbyister overalt, og noen ganger i overkant mye. Vi skal selvsagt ikke undervurdere nytten av eksperter, og det sier jeg heller ikke at vi skal, men vi må også lære av de erfaringene vi har gjort i andre parlamentarikerforsamlinger, og bruke det for det det er verdt. Vi politikere snakker samme språk og har en langt større forståelse og lydhørhet hvis vi møter en parlamentariker som ønsker å formidle et budskap. Så derfor kunne jeg tenke meg å spørre om kanskje utenriksministeren har gjort seg noen refleksjoner rundt det. Kanskje burde det være langt hyppigere møter mellom Europautvalget og europaparlamentarikerne?

Susanne Bratli (A) [11:59:45]: Norge er et lite land i verden, det vet vi, og vi er et lite land i Europa. Vi er ekstremt avhengig av å ha gode relasjoner og kontakter med våre naboer og med andre viktige handelspartnere. Men vi har også en tradisjon for at vi vil være med og bidra positivt i verdenssamfunnet når vi har mulighet til det, og når vi har noe å bidra med. For Arbeiderpartiet er begge disse innfallsvinklene viktige, både i vår utenrikspolitikk og i vår europapolitikk. Vi er opptatt av å ha en aktiv europapolitikk; vi må ha et godt og aktivt forhold til EU.

At vi gjerne ville vært medlem av EU, er ingen hemmelighet. Vi mente at vi både ville hatt nytte av det og ville hatt mye å bidra med – ikke minst ville vi fått være med og påvirke beslutninger som er viktige for oss. Heldigvis fikk vi på plass EØS-avtalen når vi ikke ville bli medlem. Den er viktig for oss for å sikre næringslivet og eksportindustrien stabile rammevilkår for handel med andre land i Europa og sikre adgang til det indre markedet. Selv om vi har aldri så mye olje og gass, er nok sannheten den at vi er mer avhengig av resten av Europa enn Europa er avhengig av oss. Det er nok bare her i det høye nord vi mener at Norge er verdens navle.

Utfordringen med EØS-avtalen er at det i EU ofte fattes beslutninger – det bestemmes direktiver som vi må implementere – som får direkte virkning for oss. Så langt har vi nok ofte hatt en litt for tilbakelemt holdning med hensyn til å påvirke disse beslutningene, spesielt har vi parlamentarikere vært ganske så fraværende i denne prosessen. Og vi kan ikke skylde på at Regjeringen ikke kommer ofte nok til oss, vi har et selvstendig ansvar. Jeg er enig i at vi i komiteene kan bli mer aktive, at vi i partigruppene kan arbeide bedre. Men nå synes jeg vi fra Stortinget har sett at vi kan ta grep, at vi kan engasjere oss, at vi kan påvirke.

Europaparlamentets komité for det indre marked arrangerte tirsdag den 27. april en interparlamentarisk konferanse om implementeringen av tjenstedirektivet. For første gang i EØS' historie deltok norske representanter på lik linje med parlamentarikere fra europeiske medlemsland. Fra næringskomiteen deltok Harald T. Nesvik og Else-May Botten, og sistnevnte sto for det norske innlegget. Svein Roald Hansen deltok også på møtet. De norske parlamentarikerens tilstedeværelse og deltakelse i diskusjonen ble behørig lagt merke til, vi fikk til og

med holde det første innlegget. Dette må vi gjøre mer av.

Alle på Stortinget bør følge med på og engasjere seg i saker som er viktige for deres komité. Vi burde fra transportkomiteens side på et tidlig tidspunkt ha engasjert oss i prosessene rundt Eurovignettdirektivet, som regulerer hvordan veiavgifter for tunge kjøretøy på over 3,5 tonn kan utformes – det er dette direktivet det nettopp har vært medieoppslag om, som sier at vi kan bli nødt til å endre rabattordningene som vi har i våre bomstasjoner – eller vi burde være på banen når postdirektivet behandles, eller når datalagringsdirektivet behandles.

Vår rolle som parlamentarikere må være mot Europaparlamentet. Det er et tankekors at selv om det nå er bestemt at Stortinget skal ha representasjon i Brussel, har de fleste norske fylkeskommuner og regioner bedre representasjon og bedre nettverk enn det vi har. Så vi må oftere på banen og påvirke i prosessene som kjøres i Europaparlamentet.

Men vi skal også ha en foroverlent holdning og arbeidsstil når vi håndterer vårt utenforskap. Vi har noe å bidra med utover det å påvirke allerede igangsatte prosesser i EU.

Vi har vært så heldige at vi så langt har kommet igjenom finanskrisen på en god måte sammenlignet med våre venner i Europa. Vi har lav arbeidsledighet, litt over 3 pst., mens Sverige har rundt 10 pst. og Spania rundt 20 pst. Hvorfor har vi klart det? En forklaring er selvfølgelig at Regjeringen på et tidlig tidspunkt tok grep og satte inn tiltak, at vi driver en aktiv motkonjunkturpolitikk. Men noe av forklaringen ligger i den samfunnsmodellen vi har, den norske modellen, med et nært samarbeid mellom myndigheter, næringsliv og arbeidstakere. At vi i fellesskap har klart å skape en samfunnsmodell som bygger på at det er små forskjeller mellom folk, og en tett samfunnsdialog, er en modell det er verdt å selge inn til andre land.

Jeg har lyst til å berømme Regjeringen for snart å ha fått på plass en avtale med Russland om et grenseboerbevis for beboerne i grenseområdet Kirkenes–Murmansk. Det vil være et viktig bidrag for samarbeid og utvikling i dette området.

Men vi har også grenseområder i Norge som har utfordringer med den europeiske grensen, selv om dette ikke handler om grensepassering av personer. Vi har områder hvor samhandling og utvikling over grensen blir skadelidende på grunn av regelverk for bl.a. toll og avgifter. Det er ikke alle grensehindre EØS-avtalen har bygd ned.

I Nord-Trøndelag har vi to kommuner, Lierne og Røyrvik, med til sammen godt under 2 000 innbyggere, som samarbeider med sine nabogrender over grensen. Nå samarbeider de om et Interreg-prosjekt som har som formål å opprettholde innbyggertallet i regionen. Men utfordringen er at næringslivet har vanskeligheter med å samarbeide over grensen. En byggmester kan ikke arbeide på begge sider av grensen. Det setter også avgiftsbestemmelsene en stopp for. Lierne Bakeri, f.eks., har en stor andel svensk arbeidskraft som de må betale svensk arbeidsgiveravgift for. Dette må man også kunne rydde opp i når man nå snakker om hvordan man skal bygge ned grensehindre.

A k h t a r C h a u d h r y hadde her overtatt presidentplassen.

Peter N. Myhre (FrP) [12:05:00]: La meg først få takke utenriksministeren for en grundig og god redegjørelse om viktige EU- og EØS-saker.

Utenriksministeren bekrefter at det ikke går så bra i EU for tiden. Arbeidsløsheten stiger, og underskuddene i statsøkonomien i mange land er foruroligende høy. Med Polen som eneste unntak hadde samtlige land i EU en nedgang i bruttonasjonalproduktet i 2009. Hellas er det mest alvorlige eksemplet – statsgjelden er på størrelse med det norske oljefondet, nesten 300 milliarder euro.

Men det er mange land som er på full fart i samme retning. La meg ta noen tall fra Utenriksdepartementets egne landsider. Underskuddet på statsbudsjettet i Ungarn var på hele 9,2 pst. av bruttonasjonalproduktet i 2006. Det var før finanskrisen. I Portugal er statsgjelden etter mange år med underskudd kommet opp i 85 pst. av bruttonasjonalproduktet. I Spania har arbeidsløsheten passert 20 pst. I Frankrike er arbeidsløsheten på 9,3 pst., men den var på 8 pst. allerede i 2008, før finanskrisen.

I Latvia var det en årlig økonomisk vekst på over 10 pst. i flere år, senest i 2007. Men i de samme årene tok Latvia opp store statslån, noe som førte til en rask økning av statsgjelden og høy inflasjon. I dag er det valg i Storbritannia. La meg igjen få vise til Utenriksdepartementets landsider – jeg siterer derfra:

«Uansett hvem som vinner valget (...), vil statens utgifter måtte reduseres merkbart (...).»

Så er det Tyskland, som nå fremstår som den reddende engel overfor andre EU-land. Det er til glede, men det er ikke uten en viss bismak. De pengene Tyskland nå låner ut, må finansieres ved at Tyskland selv låner. Tyskland har allerede en samlet gjeld på 1 500 milliarder euro, som er 64 pst. av bruttonasjonalprodukt.

La oss tenke oss Norge i en tilsvarende situasjon. Da ser vi for oss et Norge som istedenfor å ha et oljefond på 3 000 milliarder kr skulle hatt en statsgjeld på 1 600 milliarder kr – fra 3 000 milliarder kr i pluss til 1 600 milliarder kr i minus. Det er en formuesendring på 1 mill. kr pr. innbygger. Der er Tyskland.

Jeg vet at dette kan høres ut som svartmaling, men situasjonen er alvorlig. Jeg nevner dette fordi utenriksministeren fokuserte tirsdag meget sterkt på finanskrisen og dennes etterdønninger. Finanskrisen har nok hatt en utløsende og forsterkende effekt, men faktum er at krisen i EU-landene har røtter tilbake til mange år før finanskrisen. Hovedårsaken ligger i rekordartet vekst i de statlige utgiftene. Politikere lover og lover i håp om å bli valgt, og staten skal betale. Det de glemmer, er at de såkalte gratisytelsene fra det offentlige slett ikke er gratis, men må i hovedsak betales gjennom skattlegging av overskudd og inntekter i privat sektor. Jo mer gratis velferd, desto tyngre blir børen å bære for både konkurranseutsatt industri og for næringsliv for øvrig. Næringsliv og ansatte i privat sektor må sørge for inntjening nok til å sørge for seg selv, og i tillegg betale for det offentlige lønnsbudsjetter og andre ytelser over statsbudsjettet. Underskuddene gir høy

gjeld og dermed stigende årlige utgifter til renter på gammel moro. Dagens politikere bruker av fremtidens penger, og gårdsdagens politikere brukte våre. Fremskrittspartiet har advart mot dette i årevis. Med stadig opplåning og økning av statsgjelden vil det før eller senere gå galt, og det har det nå gjort i mange av EU-landene. Man kan rett og slett si at EUs problem er at det har blitt litt for mye sosialdemokrati.

Oppskriften for EU er, som UD's landsider også hevder, at det må kuttes i offentlige budsjetter. Omfanget av såkalt gratis velferd må reduseres, eller for å si det litt annerledes, sosialdemokratifaktoren må trappes litt ned.

Regjeringen bør ta lærdom av det som skjer i EU. Det norske statsbudsjettet er kommet opp i 200 000 kr pr. innbygger. Det går bra så lenge vi pumper opp olje og selger den – og så får europeiske og amerikanske bilister til å finansiere norsk velferd og velstand. Dette går sikkert bra i noen år til, men Regjeringen bør ha en strategi her – ikke bare når det gjelder norsk økonomi, men også i forhold til EU.

Steinar Gullvåg (A) [12:10:04]: Jeg ser for min del lyst på at representanten Peter N. Myhre skal trekke konsekvensen av sitt nylig avholdte innlegg, når han neste gang skal bidra til å sy sammen et statsbudsjett her i landet.

Akkurat i dag er det grunn til å understreke Norges helt spesielle økonomiske situasjon. Vi har en regjering som holder orden i økonomien, og som har brakt oss igjennom den internasjonale finanskrisen med arbeidsplassene i behold. I vårt nærmeste naboland, Sverige, er én av ti uten arbeid. I EU-landene er det en gjennomsnittlig arbeidsledighet på 10 pst., og i Spania er én av fem i yrkesaktiv alder uten arbeid. Ungdomsledigheten er spesielt høy. Bortimot annenhver spansk ungdom møter stengte dører den dagen han eller hun er ferdig med utdannelsen og er klar til å bevege seg ut i arbeidslivet. Jeg tror at dette vil kunne få betydelige konsekvenser for den økonomiske og sosiale stabiliteten, i et land som fra før av har alvorlige problemer med den baskiske minoriteten i nord og med separatistbevegelsen ETA.

I fjor sank EU-landenes samlede nasjonalprodukt med 4 pst. Det som var en finanskrise, har utviklet seg til en jobbkrise og en gjeldskrise som vi knapt aner rekkevidden av. Hellas er i realiteten konkurs, og bare en størstilt hjelpepakke fra Det internasjonale pengefondet, EU-kommisjonen og Den europeiske sentralbanken hindrer nå totalt kaos i landet. I går løp titusener av demonstranter ut i gatene i den greske hovedstaden i protest mot dramatiske skatteøkninger, velferdskutt, reduserte pensjoner og lønnsnedslag for de offentlige ansatte. Tre mennesker omkom i opptøyer og regulære gatekamper mellom politi og demonstranter. Det greske demokratiet settes nå på en alvorlig og hard prøve. År med økonomisk vanstyre, kriminalitet og korrupsjon har åpenbart svekket store befolkningsgruppers alminnelige tillit til demokratiet, selv om den nyvalgte greske regjeringen gjør hva den kan for å opprettholde stabiliteten i gresk økonomi. Likevel, grekerne rammes hardt av gjeldsforpliktelsene. Hele samfunnet er satt tiår tilbake. Det er ikke så veldig lenge siden oberst-

styret falt i Hellas. Fortsetter uroen, vil ropet på den sterke mann igjen finne klangbunn i deler av befolkningen.

Situasjonen i Italia, Portugal og Irland er heller ikke så veldig mye bedre. Også i disse landene er gjeldssituasjonen ytterst bekymringsfull. Og Storbritannia, der det i dag er valg, kjemper med enorme gjeldsproblemer. Ja, det er rent ut sagt til å undres over at tre kandidater i dag kjemper om å få anledning til å danne regjering i dette landet – bare rentene av den britiske statsgjelden vil løpe opp imot 300 milliarder kr i året. Vedvarende høy arbeidsledighet, store ungdomsgrupper som blir gående ledige uten håp om arbeid eller inntekt, er en trussel mot ethvert demokrati. Vi har sett det før: arbeidsløs ungdom som tyr til gatene i ren frustrasjon, med vold og opptøyer som resultat. Det har skjedd i både Frankrike og i Storbritannia. For når demokratiet svikter, vil det alltid være noen som ser seg om etter andre løsninger.

Det som nå skjer i Europa, er en trussel mot eurosamarbeidet. Vi er ikke med der, men heller ikke vi kan smelle igjen døra og late som om vi er uberørt av det som skjer. Når kjøpekraften i våre viktigste eksportmarkeder reduseres, merker vi det ganske umiddelbart. Og jeg minner om at vi, selv om vi altså har kommet oss igjen-
nom finanskrisen uten alvorlig men, har mistet 25 000 industriarbeidsplasser det siste året.

Sammenliknet med i de baltiske landene, i Hellas og i andre land i Sør-Europa er det faktisk ikke så galt fatt i Island. Islendingene har det vanskelig etter sin selvpåførte bankkrise. De strever med seg selv og med Storbritannia og Nederland, men de får hjelp – ikke minst fra IMF, Norge og de nordiske naboene. Jeg er ganske sikker på at islendingene verdsetter Norges ledende rolle i dette arbeidet. Island har, til tross for en følbar nedgang i levestandard, større muligheter enn mange andre land til å gjenopprette stabiliteten i sin økonomi.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Michael Tetzschner (H) [12:15:18]: Vanligvis har jeg den største faglige respekt for vår utenriksminister. Men polemikken med utenrikskomiteens leder var, etter mitt skjønn, ingen berikelse av debatten. Det er så sin sak at utenriksministeren ikke liker temavalg og komposisjon i et annet innlegg, men jeg tror det kan være et godt råd at man konsentrerer seg om egne svar når man møter Stortinget. Det er jo heller ikke naturlig å gjenta synspunkter som alt er fremkommet, og som man deler fullt ut. Når man nå blir henvist til å kommentere andres fremstillinger, betyr det nettopp at man må konsentrere seg om temaer der man er kritisk eller ønsker å supplere med andre perspektiver. Utenriksministeren skal, etter min mening, redegjøre for Stortinget og ikke omvendt.

Jeg vil tillate meg å gå inn på et punkt i redegjørelsen, uten at det kan tolkes motsetningsfylt i forhold til andre deler av redegjørelsen. Det gjelder det som i det trykte manuset står å lese på side 14, siste avsnitt, nemlig om behandlingen av det såkalte datalagringsdirektivet. Der får vi den opplysning at kommisjonen skal gjen-

nomføre en evaluering av datalagringsdirektivet med en frist til 15. september. Da skal den fremlegges for rådet, og Europaparlamentet skal deretter behandle evalueringen. Så sier utenriksministeren at EUs evaluering skal hensyntas i Regjeringens egen vurdering.

Det er jo ganske interessant, og det tror jeg kan være klokt. Det vil altså si at man i fremlegget til Stortinget når det gjelder datalagringsdirektivet, må kjenne til ikke bare innstillingen før 15. september, men formodentlig også behandlingen i Europaparlamentet etter 15. september. Så det jeg kunne være interessert i å høre utenriksministerens nærmere utdypning av, er: Hvilken innvirkning vil EUs egen prosess ha på implementeringen av datalagringsdirektivet i Norge?

Det er jo ganske oppsiktsvekkende, må jeg si, at EU skal gjennomgå et direktiv som ennå ikke fullt ut har trådt i kraft i alle deler av området. Jeg tillater meg å tro at signalene om et modifisert direktiv også har sammenheng med den tyske forfatningsdomstolen, som jo har underkjent den tyske implementeringsloven og sagt at den i den nåværende form ikke er forenlig med grunnlovsbeskyttede personvernbestemmelser.

Hva gjelder den norske prosessen, vil jeg gjerne høre utenriksministerens syn på den tidsplanen Regjeringen har videre. Jeg tillater meg selv å anta at siden vi skal avvente Europaparlamentets behandling, vil det altså ikke være snakk om implementering i 2010 i det hele tatt.

Janne Sjelmo Nordås (Sp) [12:18:30]: I forrige uke kom nyheten som vil stå som en milepæl i norsk historieskriving i uoverskuelig framtid – delelinjeavtalen i Polhavet og Barentshavet.

Jeg vil berømme den norske regjeringen og russerne for et dyktig diplomatisk og utenrikspolitisk håndverk. Havretten seiret. I arktismiljøet i USA ser de nå på denne avtalen med et framtidig håp om å løse sin tvist med Canada. Dette er viktige tider for Norge, og det forplikter. Vi må følge opp vårt utvidede ansvarsområde med ny styrke. Regjeringens nordområdeprosjekt har fått ny kraft, og vi skal realisere Nye byggesteiner i nord.

Vi har også i disse begivenhetsrike ukene fått ytterligere et bevis på at Norges selvstendige stemme og handlingsrom i utenrikspolitikken fører fram. Norge skal også i framtiden delta i «Den nordlige dimensjonen», på like vilkår med EU, Island og Russland. Vi skal videreutvikle Barentssamarbeidet og arbeidet i Arktisk Råd.

Det kan ha vært en fordel i våre forhandlinger med Russland at vi ikke har måttet gå omveien om Brussel. EU-parlamentet har vedtatt at Arktis trenger en egen traktat og er et lovløst område. I et slikt klima ville havretten hatt en helt annen plass enn i den norske tradisjonen, der denne har vært underlagt utenrikspolitisk konsensus, selv om også kommisjonen har understreket havrettskonvensjonens betydning.

Jeg håper også at vi kan få på plass et fungerende grenseboerbevis, og at vårt Schengen-medlemskap ikke vil bli sett på som et hinder fra russisk side. Jeg håper utenriksministeren kan svare på hvor saken står, hva som er russernes holdning, og hvilke personer med opphold i

Norge som vil få grenseboerbevis når avtalen om dette er endelig.

Når det kommer til EUs interesser i nordområdene, er det all grunn til å være edruelig med tanke på om de alltid vil være sammenfallende med Norges interesser. EU er avhengig av Norge og andre energileverandører for å sikre sine framtidige kraftleveranser, og Norge er tjent med EUs interesse for nordområdene, slik vi også er tjent med USAs og Russlands. Som småstat må vi alltid søke en balanse som kan opprettholde stabile rammer. Norge står i dag for en ganske betydelig andel av EUs olje- og gassimport. Ifølge vurderinger fra EU-kommisjonen må kanskje unionen i 2030 kjøpe så mye som 90 pst. av oljeforbruket og 80 pst. av gassen utenfra.

Carl Bildt skal ha uttalt at en fordel med et islandsk EU-medlemskap er at EU ville få et større grep om polarområdet. Kanskje er det slik at Norge ikke har noen grunn til å tro at nordområdene ikke kommer til å bli brukt og vurdert som et forhandlingskort. Norge har alt å tjene på å ha hånden på rattet. Selvstendig forvaltning og et godt og likeverdig samarbeid med både EU og Russland i disse spørsmålene er viktig. Det er delelinjeavtalen i Polhavet og Barentshavet et godt eksempel på.

Ivar Kristiansen (H) [12:21:42]: Jeg skal følge opp der representanten Sjelmo Nordås slapp. Jeg tror senterpartirepresentanten åpenbart har rett i at det neppe er i Russlands store interesse å koble EU for sterkt inn i de affærer man skal drøfte videre rundt delelinjeavtalen, som prisverdig kom på plass.

Utenriksministeren var i sin redegjørelse inne på EUs klima- og energipakke, EUs 2020-strategi. Jeg tror nemlig at når det gjelder delelinjeavtalen, har Russland en strategi. Så er spørsmålet: Hva slags strategi har Norge? I EUs 2020-strategi er energi definitivt en av de største overskriftene, og i ingressen til disse overskriftene er det helt åpenbart at man forventer at Norge skal stille opp som en troverdig, langsiktig energileverandør. Bildet er ganske enkelt at man forventer økt eksport fra Norge til EU, som kan erstatte europeisk kull og dermed gi EU den klimagevinsten som de ønsker å oppnå, og som også Norge applauderer.

Mye tyder på at den norske gassproduksjonen kommer til å falle dramatisk rundt 2020. Mitt ønske er at utenriksministeren følger med i det arbeidet som det legges opp til når det gjelder presentasjonen av en – forhåpentligvis – energi- og petroleumsmelding som har vært advisert fra Regjeringen nå i fem år, og at man har ambisjon om å være en solid, stabil energileverandør til Europa fremover. Dette handler om å ha en ambisiøs politikk på dette området hva angår å utvikle norsk sokkel, også på infrastrukturensiden. Det er ikke sikkert at Russland vil være den nærmeste parten.

Til slutt: I den opphøyde EU- og euroskepsisen som vi har sett hos EØS-motstanderne – Senterpartiet og SV – tror jeg man har glemt at 80 pst. av all eksport av varer og tjenester fra Norge går til Europa. Man snakker om fordeler, og henviser til drakmer og devaluering. Jeg tror de som jobber på gulvet i fiskeindustrien, på aluminiumsverkene rundt omkring eller i møbelindustrien, svet-

ter nok ved at euroen i disse krisetider har falt ned til, i dag, under kr 7,80. Jeg tør ikke tenke på hva slags ledighetstall Distrikts-Norge ville ha opplevd hvis man skulle ha fulgt disse representantenes råd om devaluering – ikke bare det støpte gulvet ville forsvinne under bena deres, hvis man hadde ønsket seg tilbake de gamle, såkalt gode SV- og senterpartidager.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [12:25:04]: Først vil jeg takke for redegjørelsen, og spesielt takke for det svært viktige arbeidet som er gjort når det gjelder å slutføre fastsettelsen av grensen i Barentshavet og Polhavet mot Russland. Det er utenrikspolitikk av svært viktig merke, og vi er veldig takknemlig for den jobben som der er gjort, slik at en ikke skal komme opp i vanskelige situasjoner på alle måter framover.

I utenriksministerens redegjørelse ble det ellers påpekt at eurosamarbeidet nå utsettes for store utfordringer – ja, problemer, i vanlig norsk språk. Den tyske forbundskansler Angela Merkel har sagt at det står om EUs framtid. Ifølge Aftenposten i dag sa hun følgende i den tyske forbundsdagen i går:

«Hvis man ikke stemmer for hjelpepakken, kan hele EU-samarbeidet og fellesvalutaen euro stå i fare.»

Videre:

«Vi må trekke lærdommer av det som har hendt. Vi må avverge ustabilitet i eurosonen, og vi har en plikt til å sørge for at EU står på et stabilt fundament. De land som ikke følger reglene om øvre grense for budsjettunderskudd, må bli møtt av sanksjoner. Den som ikke holder seg til reglene, må bli utestengt fra eurosamarbeidet.»

Representanten Høybråten sa nettopp i denne debatten at unionen har store problemer når den ikke har store nok føderale budsjetter.

Utenriksministeren påpekte konkret i sin redegjørelse at det er problemer med «å ha en felles valuta, uten å ha en felles finanspolitikk».

Nettopp. Over tid er det ikke mulig å ha felles valuta uten å ha en felles finanspolitikk – dette for å sikre demokratisk stabilitet. Men dette er bare en annen måte å si det på at en økonomisk union må kobles sammen med etablering av en politisk union. Altså: Unionen må utvikles til en stat med felles politisk ledelse, basert på demokratiske valg blant borgerne innen unionen. Den politiske ledelsen må sjølsagt også gis fullmakt til vidtgående mulighet til utskrivning av skatter og avgifter til unionens føderale budsjett. Dermed vil unionens politiske ledelse kunne skaffe seg de nødvendige økonomiske ressurser, dersom de skatter borgere og næringsliv hardt nok, til å korrigere for en samfunnsøkonomisk negativ utvikling i den enkelte av unionens delstater. Ved etablering av en slik politisk union vil en kunne få Europas svar på Amerikas forente stater, nemlig Europas forente stater. Dette er jo nettopp målene til Europabevegelsen i Norge og deres europeiske overbygning, European Movement.

Imidlertid, den folkelige oppslutning om unionsprosjektet er fallende. De velferdskutt som nå innføres i en rekke EU-land for å holde fast ved felles penge- og va-

lutapolitikk, svekker ytterligere den folkelige oppslutningen om unionsprosjektet. Når vi i tillegg vet at unionens borgere fører den politiske samtalen på mange ulike språk, får en ikke et felles politisk ordskifte. I denne situasjonen har Norge et særlig ansvar. Vi har et særlig ansvar for å vise oss fram som et annerledesland som ikke er seg sjøl nok, men som fører det som et lite språk i en verden med store vanskeligheter.

Sverre Myrli (A) [12:28:18]: Utenriksministerens redegjørelse på tirsdag og debatten i dag dreier seg om viktige EU- og EØS-saker. En åpenbart viktig sak er den økonomiske situasjonen i mange av EU- og EØS-landene. Stortinget har flere ganger diskutert Island og deres utfordringer. I dag vil jeg berøre Hellas, slik også utenriksministeren gjorde i sin redegjørelse. Og faktisk har situasjonen i Hellas ytterligere tilspisset seg, bare siden redegjørelsen på tirsdag.

Hvorfor nevner jeg dette? Jo, fordi det også er av interesse for Norge, sjøl om vi verken er EU-medlemmer eller en del av eurosamarbeidet. Eurolandene er våre nærmeste allierte og våre viktigste handelspartnere. Det er i Norges interesse at økonomien og statsfinansene i eurolandene er i orden. Den statsfinansielle krisa i Hellas er alvorlig, og det setter eurosamarbeidet på prøve – antagelig den største prøven siden euroen ble innført i 2002. Årsakene til problemene i Hellas er bl.a. svak budsjettstyring og dårlig finanspolitikk, svekket troverdighet som en følge av manipulering av budsjettstatistikk og utsikter til svak økonomisk vekst. Dette har Hellas i det alt vesentlige ansvaret for sjøl, og jeg misunner ikke min partifelle og leder av Socialist International, statsminister Papandreou. La oss håpe at Hellas og Papandreou lykkes i sine bestrebelser. Stabiliseringsprogrammet som Hellas, Det internasjonale pengefond og EU nylig ble enige om, er viktig, og det vil forhåpentligvis medføre at Hellas blir i stand til å betjene statsgjelda si.

Krisa i Hellas har også ført til uro rundt den finansielle stillingen i andre euroland som også sliter med stor statsgjeld og lav økonomisk vekst, Spania, Portugal, Irland og Italia – riktignok ikke i samme grad som i Hellas. Det kan få virkninger også for Norge. Tenk bare på alle nordmenn som har bolig i Spania. Kanskje sitter de med en bolig de ikke får solgt dersom problemene skulle eskalere. Og hvilke konsekvenser kan det få for norske bedrifter og norsk næringsliv dersom disse markedene kollapser? Det er ikke slik at situasjonen i Hellas, Spania og Portugal bare er av betydning for dem sjøl, det er også av betydning for Norge.

Krisa i Hellas og den påfølgende redningspakka har skapt stort politisk engasjement, særlig i Tyskland, der dette har blitt innenrikspolitik, og faktisk preger det delvis valgkampen foran søndagens viktige valg i Nordrhein-Westfalen. Debatten i Tyskland dreier seg om hvordan redningspakka og Tysklands bidrag vil påvirke tysk økonomi, tysk finanspolitikk og dermed tysk innenrikspolitik. I morgen skal jeg ha møter med kollegaer i Forbundsdagen i Berlin. De er alle berørt av de finansielle utfordringene i eurolandene, og mange er faktisk

bekymret over euroens framtid. Så alvorlig er situasjonen.

Christina Nilsson Ramsøy (Sp) [12:31:39]: La meg først få takke utenriksministeren for en nyttig og grundig redegjørelse. Statsråden var i sin redegjørelse inne på Lisboa-traktaten. Det er sagt at den skal bidra til et mer demokratisk og effektivt EU. Samtidig ser vi at traktaten gjør at EU i større og større grad nærmer seg en europeisk føderasjon, der makten konsentreres rundt de største landene, og der flere av avgjørelsene skal tas med flertall.

Prosessen med å få vedtatt EU-grunnloven viser i seg selv hvordan unionsledelsen tyr til udemokratiske virkemidler for å få overkjøre folkeviljen. At grunnloven ble avvist i flere land, gjorde ikke større inntrykk enn at man foretok en lett redaksjonell omskriving og la opp til en ny behandling, denne gangen uten omveien om å spørre folket en gang til – der unntaket var Irland, der landets grunnlov forutsatte avstemning. Irene sa da også nei, men etter massivt press og mye ensidig informasjon stemte de til slutt ja.

Grunnlovsprosessen bekrefter at unionens utvikling ikke er forankret i folkemeningen. Slik sett kan man si at statsråden har rett når han sier at prosessen «illustrerer EU-samarbeidets natur».

Statsråden orienterte også om arbeidet i det som kort kan kalles EØS-utvalget. Jeg er veldig glad for at Regjeringen har satt ned et slikt utvalg og skal ha en gjennomgang av EØS-avtalen og dens konsekvenser. Jeg har store forventninger til det utvalget. Det er viktig at vi ser på hvordan avtalen har fått konsekvenser for distriktspolitikk, næringsliv, forvaltning av naturressurser og lokaldemokratiet.

Det er spesielt lokaldemokratiet jeg vil bruke litt tid på. Fra mitt hjemfylke, Nord-Trøndelag, har vi eksempler på at byråkrater i Brussel har lagt seg borti flere saker som man kan si at det er mest naturlig at skal bestemmes lokalt, alt fra hvilken bankforbindelse fylkeskommunen ønsker å velge, der man ikke får vektlegge regional utvikling som et av kriteriene ved valg av bank, til at man stikker kjepper i hjulene for satsing både på vindmøller og bredbånd gjennom det fylkeskommunalt eide kraftselskapet.

Dette bildet er ganske langt fra det som ble fortalt av EØS-tilhengerne da de ønsket saken inn til Stortinget tidlig på 1990-tallet. Dette er eksempler som det er viktig at utvalget tar med seg i sin jobb. Utvalget må komme seg ut av kontorene, treffe lokalpolitikere, næringslivsfolk og andre som erfarer konsekvensene av avtalen i det daglige. Det er ulike syn på avtalen i Stortinget. Noen mener den er god, andre mener den er det beste av dårlige alternativer, og noen er sterkt kritiske til avtalen. Uansett er det viktig at vi nå får sett på konsekvensene av EØS-avtalen og om den utviklingen som har skjedd, er en utvikling som vi har lyst til å være med på i framtiden.

Svein Roald Hansen (A) [12:34:58]: Denne debatten viser at det er stor sprik i synet på hva EU er. Peter N. Myhre sa at det var «for mye sosialdemokrati». Jeg skal

være enig med ham i at det er mye sosialdemokrati – men ikke for mye – i EU-samarbeidet.

Så sier representanten Lundteigen – og det er jeg enig i – at Norge er et «annerledesland (...) i en verden med store vanskeligheter». Årsaken til det er jo ikke at vi ikke er med i EU, men det skyldes at vi gjennom mange tiår har hatt en høy sysselsetting, vi har hatt høye olje- og gassinntekter, og vi har en god regjering.

Den økonomiske krisen i Europa skyldes ikke EU-samarbeidet. Den springer ut av den globale finanskrisen. Gjeldsproblemene skyldes at de fleste land måtte ta opp store lån for å redde banksystemet og for å stimulere økonomien.

Hellas er i en særlig situasjon. Det skyldes at landet ikke har ført en bærekraftig økonomisk politikk. De har bevilget seg velferdsordninger de ikke har hatt økonomi til, og de har jukset med tall og statistikk. Så er det riktig at med drakmer ville de muligens ikke fått tatt opp så store lån, fordi kredittverdigheten ville vært lavere. Men å gå tilbake til drakmer og få muligheten – som enkelte har pekt på her – til devaluering er å skyve byrdene over på andre istedenfor å ordne opp selv. Det mener jeg ikke er en politikk vi burde se som ønskelig.

Det er ingen tvil om at en felles valuta er krevende, og det fordrer at medlemslandene fører en økonomisk politikk innenfor de ansvarlige rammene som man er blitt enige om, når det gjelder underskudd og gjeld. Derfor er eurosamarbeidet nå på en stor prøve, forårsaket av den internasjonale finanskrisen og de følgene den fikk, og vi vet ikke utgangen på det.

Men det er et annet land i Europa som også er ille ute, nemlig Island, og det landet er ikke med i EUs valutaunion. Også der er årsaken til krisen å finne i landets egen politikk.

Norges situasjon er enestående: penger på bok og overskudd på budsjettet. Det som brakte det norske rentenivået ned på europeisk nivå, var jo omleggingen av pengepolitikken i 2001, da vi la oss på samme prinsipp som man gjorde i EU. Det var en stor fordel i den situasjonen vi nå er i.

Så et lite ord om Stortingets evne til å gripe viktige saker i god tid. For en tid tilbake hadde Aftenposten en artikkel om eCall – den dingsen som skal ringe opp til en sentral hvis vi kjører utfor veien – og jeg tenkte at dette er et nytt datadirektiv. Den var grundig omtalt i Nasjonal transportplan fra regjeringen i fjor våres. Så ble jeg nysgjerrig på hva komiteen sa i sine merknader – ikke ett ord. Så det skal noe til å vekke Stortinget når det gjelder framtidige saker.

Henning Warloe (H) [12:38:18]: Mye er sagt i debatten om økonomiske problemer og effekten av finanskrisen i EU og eurolandene, men lite er kanskje sagt om hvordan disse landene kan komme seg ut av krisen. Utenriksministeren har i sin redegjørelse heller ikke nevnt det omfattende europeiske forskningssamarbeidet og den utviklingen som skjer på dette området, som vil få stor betydning for norsk forskning i årene framover. Jeg vil derfor benytte anledningen til å stille noen spørsmål om dette.

Det europeiske forskningsområdet ERA skal sørge for fri flyt av forskere og kunnskap i Europa innen 2020, noe som omtales som den femte frihet. Det er åpenbart at EU har store ambisjoner for utviklingen av sin forskningssatsing, og ERA går etter at Lisboa-traktaten trådte i kraft, fra å være et frivillig mellomstatlig samarbeid til å bli et delt kompetansefelt mellom EU og medlemslandene.

I et notat fra forskningsråden ved den norske EU-delegasjonen vises det til at EØS-landene må forvente store utfordringer når det gjelder videre deltakelse i ERA. Etersom ERA ikke dekkes av EØS-avtalen, er det ingen automatikk i at Norge kan delta i nye initiativer på området. Også Anneli Pauli, nestleder i generaldirektoratet for forskning, understreket under sitt norgesbesøk nylig at Norge må være svært aktiv for å nå fram. Forskningsråden mener man ser en tendens til at medlemslandene i EU ønsker å skille mellom EU 27 og andre europeiske land utenfor EU. Det vil da være en viktig oppgave for Norge å framheve EØS-avtalens egenart.

Jeg vil gjerne utfordre utenriksministeren på om Regjeringen vil prioritere å oppnå en sterkere kobling mellom EØS-avtalen og ERA for å sikre norsk fullverdig deltakelse i det som er den største arenaen for internasjonalt forskningssamarbeid for norske forskere og institusjoner. Norge vil naturligvis også måtte ta stilling til en rekke forskningspolitiske valg, som deltakelse i felles programsamarbeid, såkalt «Joint Programming», og europeisk samarbeid om infrastruktur. Norske regler for forskermobilitet og kunnskapsoverføring må også harmoniseres med regelverket i EU. Så kommer naturligvis de budsjettmessige konsekvensene av EUs ambisiøse planer for økning av sin satsing. Jeg antar at utenriksministeren er mer opptatt av på hvilken måte han og Regjeringen kan sikre en fortsatt sterk posisjon for Norges deltakelse når det europeiske forskningssamarbeidet nå integreres mer og mer i EU og ambisjonsnivået øker. Det vil være svært skadelig for Norges kunnskapsutvikling og verdiskapning dersom vår posisjon på forskningsområdet svekkes som følge av at vi dessverre har valgt å stå utenfor EU.

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [12:41:09]: Jeg vil takke for en god debatt, som også hadde temperatur. Til representanten Tetzschner takker jeg også for rådet for hvordan jeg bør kommentere og svare på innlegg. Når det gjelder lederen i utenrikskomiteen, har jeg så stor respekt for henne at jeg både synes jeg kan kommentere det hun sier, og det jeg mener hun ikke har sagt, fordi min redegjørelse også omtalte andre områder. Men jeg tar med meg innspillene fra representanten Tetzschner.

Jeg tror at det vi har forsøkt å oppnå de siste årene, er å skape mer informasjon – flere kanaler for det som skjer i EU inn i Stortinget. Vi har foretatt en grundig, offentlig tilgjengelig vurdering av Lisboa-traktaten. Vi har våre strategier for EØS, utenrikspolitisk samarbeid, Schengensamarbeid, disse redegjørelsene osv. Det Europautvalget har vektlagt, er at de ulike komiteene også kan ta sine initiativer. De ulike fagstatsrådene kan svare på spørsmål. De ulike representantene i komiteene kan også sette saker på dagsorden.

Så til representanten Astrup vil jeg si at det bærer litt feil av sted om utenriksministeren skal stå og gi detaljsvar i vurderinger av alle mulige typer fagdirektiver. Jeg vil mene at når det gjelder spørsmål om kvotedirektivet, er det olje- og energiministeren og miljøvernministeren som er beste adressater for de spørsmålene, utover de brede linjene som utenriksministeren normalt vil omtale.

Til representanten Woldseth vil jeg si at når det gjelder de baltiske stater, som er i en vanskelig situasjon, følger Norge den utviklingen meget nøye. Jeg kan ikke følge hennes resonnering, som, etter hva jeg hørte, gikk på at nå er det økonomiske problemer, da blir det økt kriminalitet, vi må vurdere å gjøre noe med grensene. Det er ikke aktuelt. Vi har en EØS-avtale hvor det er fri bevegelse av arbeidskraft i dette området, og vi må stå ved våre baltiske venner og naboer innenfor de rammene vi har. Et av de områdene er å styrke samarbeidet mot kriminalitet – få til returavtaler, som justisministeren er aktivt engasjert i.

Når det gjelder datalagringsdirektivet og representanten Tetzschner, er det slik at dette direktivet, slik det foreligger, er det forutsatt en gjennomgang av, særlig på bakgrunn av utviklingen i teknologi. Allerede i 2006, da direktivet ble vedtatt, var det tatt høyde for at EU-landene måtte foreta vurderinger av omfanget av lagringsplikten og ny kommunikasjonsteknologi. Så det er en varslet endring som kommer. Det er naturlig at vi lytter til det som skjer, men det vi skal ta stilling til, er det direktivet som ligger der, og den debatten må vi ta. Eventuelle justeringer i direktivet vil ikke komme før i 2012, så vi må gjøre vårt valg før den tid, slik jeg ser det.

Så til representanten Warloe: Forskning er helt sentralt. Det er omtalt i tidligere redegjørelser her, og jeg kan si at forskningsministeren hadde en grundig gjennomgang i Europautvalget nylig, som representanten også fulgte. Hun bekreftet det han sa – at dette er vi meget opptatt av, og det står mye på spill for Norge når det gjelder hvordan vi sikrer vår innflytelse, og hvordan vi er pådrivere. Det har Regjeringens fulle oppmerksomhet, og det er ikke unaturlig at det blir gitt oppmerksomhet også i kommende redegjørelser. Det var ikke med denne gangen, men har vært med tidligere.

Ine M. Eriksen Søreide (H) [12:44:27]: Det har vært en god og interessant debatt, og jeg vil berolige dem som har mistenkt at jeg ikke har interesse for situasjonen i Hellas, og si at den situasjonen følger både jeg og mitt parti nøye, som alle andre. Jeg har også brukt store deler av min debattid i nasjonale medier denne uka til å snakke om nettopp denne situasjonen, fordi den er alvorlig, og det som skjedd i Hellas i går, er selvfølgelig også dypt tragisk.

Når jeg valgte det fokuset jeg hadde i mitt innlegg, var det for å fokusere på det som Stortinget har mulighet til å komme i inngrep med når det gjelder innflytelse og posisjoner. Derfor syntes jeg det var litt merkelig at redegjørelsen fra utenriksministeren, som for øvrig var en god analyse, en god situasjonsbeskrivelse, som jeg også påpekte i mitt innlegg, først på side 13, av 17 sider, kom inn på det som var aktuelle EU- og EØS-spørsmål, som har betydning for Norge og Norges posisjoner.

Det er helt åpenbart vanskelig for en regjering som er sammensatt av ja-partier og nei-partier – det er jo noe som kan komme til å skje i mange sammenhenger framover, uansett hvem som danner regjering i dette landet; her er det to nei-partier som endatil vil ut av EØS – å klare å forme en strategi som er konsistent.

Representanten Bård Vegar Solhjell mente til og med at Norge burde ha en tilknytning som minner om den som Sveits har. Han sa i et replikkordskifte at det kunne være aktuelt, og da vil jeg bare minne om at Europaparlamentets komité for det indre marked nettopp gjennomførte en evaluering både av EØS-avtalen og de bilaterale avtalene til Sveits. Når det gjaldt de bilaterale avtalene til Sveits, ble de beskrevet som statiske, utilstrekkelige, tungvinte og problematiske, og det er kanskje ikke noen ledestjerne for Norges tilknytning til Europa. Det er heller ikke uventet at to nei-partier, som SV og Senterpartiet, ønsker å fokusere på det som akkurat nå ikke går spesielt bra i Europa. Desto viktigere er det at Stortinget gjennom denne debatten om redegjørelsen har en mulighet til å fokusere på hvordan norske interesser kan ivaretas i et Europa og i et EU som blir stadig mer komplekst, stadig mer uoversiktlig, og hvor det blir stadig vanskeligere, også ifølge utenriksministeren, å ivareta norske interesser og å bli hørt. Som utenriksministeren sa i replikkordskiftet vi hadde her i stad, skal man leve med forskjeller. Jeg har respekt for utenriksministeren, både faglig og personlig, men da mener jeg samtidig at det ikke kan være slik at vi i debatter i Stortinget, når vi velger ikke å følge det opplegget utenriksministeren vil at vi skal følge, får sterk kritikk, og da får vi høre det fra Stortingets talerstol. Det må være rom for at vi har ulike måter å legge opp våre innlegg på, ulike måter å debattere på, og jeg mener at vi gjennom en sterkere debatt om hva som faktisk foregår i EU de neste månedene, de neste årene – ikke bare det som har foregått siden forrige redegjørelse – kunne fått et storting som var bedre i inngrep med hvordan vi kan påvirke norske posisjoner i EU.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [12:47:39]: Det er nettopp det en del har prøvd å si i debatten: Hva er utfordringene EU står overfor? Hva er utfordringen i forhold til euroen? Vi ønsker å løfte opp den debatten og ikke bare snakke om det interne spillet mellom storting og regjering.

Jeg tok ordet på grunn av en replikk fra den alltid engasjerte representanten Svein Roald Hansen – som jeg veldig ofte er enig med, men vi har litt ulik tilnærming akkurat i denne sak. Han hadde en replikk til Per Olaf Lundteigen. Det som undrer meg i forhold til Svein Roald Hansens innlegg, er at i nesten alle EU-debatter blir EUs viktige og tunge betydning løftet fram – hvor mye EU betyr for den europeiske utvikling. Men når vi nå står overfor en stor finanskrisen, store økonomiske problemer, store problemer i pengepolitikken, så skal vi dysse ned EUs rolle mest mulig. Det hadde vært interessant å høre hva representanten Hansen tenker: Hva er EUs svar? Hva vil være konsekvensen for EUs utvikling av den krisen vi nå står overfor? Og hvilken vei mener den tidligere lederen av Europabevegelsen kunne være en naturlig vei for EU?

Så drar representanten sammenlikningen mellom drakmer og islandske kroner. Det som da er interessant, er å se hva den islandske finansministeren har sagt. Han har sagt at det har vært en stor fordel for Island at de ikke har vært bundet til euroen, nettopp fordi de har hatt en svakere valuta som har gitt dem større konkurransekraft og mulighet til å reise Islands økonomi raskere opp på fote. Islands egen finansminister har altså løftet fram som en fordel, når de har kommet i en dyp krise, at de har hatt en egen pengepolitikk som har gjort at de har større konkurransekraft, og at de løfter seg raskere. Er Svein Roald Hansen enig i den vurderingen?

Bård Vegar Solhjell (SV) [12:49:50]: Eg har ikkje teke til orde for ei sveitsisk løysing. Regjeringserklæringa seier at vi ikkje skal verte medlemmer av EU, men at vi skal ha EØS-avtalen. Eg har derimot sagt at ei rekkje ulike tilknytningsformer til EU har vist seg historisk å fungere fint for Noreg i ein handelsavtale. Sveits si løysing fungerer for Sveits. Eg refererte i tillegg til den debatten som har vore her, om fornying, endring, modernisering av EØS-avtalen. Den beskrivinga som representanten Eriksen Søreide gir av den sveitsiske løysinga, er jo til forveksling lik den beskrivinga av EØS-avtalen som mange ja-folk i Noreg gir når dei kritiserer han.

Men det eg teikna meg for, var korleis det at det er nei-folk i Regjeringa, gjer det særleg viktig for oss å ha ein strategi som på ein måte skulle gjere det mindre interessant for oss i regjeringspartia å vere aktive i europapolitikken. For min eigen del må eg seie at det er stikk motsett. Så lenge eg har vore engasjert i europapolitikk og utanrikspolitikk, har eg vore spesielt oppteken av at Noreg, som eit land som ikkje er medlem av EU, skal søkje innflytelse, ha debatt om utviklinga i Europa og vere aktiv i europapolitikken. Eg må seie at eg òg er merksam på at sidan eg har sagt nei til EU, er det eit særleg ansvar å finne gode ordningar og vere aktiv der. Det at mange nei-folk er opptekne av det, er ein medverkande grunn til at Regjeringa har gjort mange grep og endringar for å sikre at vi er tidleg ute med å ta standpunkt, deltek aktivt på ulike nivå, at vi sørgjer for at det er norsk representasjon, og at vi har kunnskap om det som skjer i Europa.

Det som er rimeleg positivt, er at mange, både dei som er EU-tilhengjarar, og dei som er EU-motstandarar, etter kvart har vorte opptekne av den dimensjonen og akseptert at vi kjem til å ha den tilknytninga vi har ei stund. Vi må finne ein god måte å ha det på.

Så vil eg berre kommentere igjen at ein nødvendig føresetnad for å ha tidleg innflytelse, t.d. på datalagringsdirektivet, som kom opp her i stad, er jo å ha tidlege standpunkt. Det er derfor viktig at vi faktisk følgjer europadebattane tidleg, går inn i dei, gjer oss opp våre meiningar og brukar dei kanalane vi har for å påverke. I tillegg til det har vi handlefridom og kan gjere oss opp våre politiske meiningar og ha ei form for innflytelse som vil ha betydning i EU-debatten. Det kan også ha betydning i debatten om datalagringsdirektivet.

Presidenten: Representanten Svein Roald Hansen har

hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Svein Roald Hansen (A) [12:52:52]: Jeg ba om ordet fordi representanten Ine M. Eriksen Søreide sa at de aktuelle sakene først kom på side 13 av 17 i utenriksministerens redegjørelse. På side 5 tar redegjørelsen opp det som er den viktigste endringen siden forrige redegjørelse, nemlig Lisboa-traktaten, som slår inn tvers gjennom alt det andre vi skal gjøre. De fem sidene foran omhandler den aktuelle økonomiske krisen.

Jeg er helt enig med utenriksministeren i at de aktuelle konkrete sakene, direktivene, ikke må bli en sak mellom utenrikskomiteen primært og utenriksministeren. Det skal være en sak mellom fagkomiteene og fagstatsrådene. De må ansvarliggjøres.

Så fikk jeg en utfordring fra min kollega her, som er litt krevende på 15 sekunder. Men la meg bare si at jeg mener EUs rolle i den situasjonen som har vært, har vært veldig viktig. Uten det samarbeidet som var der, hadde ikke samordningen av tiltakene mot finanskrisen kunnet skje. Island, egen valuta – det har vært en fordel, ja, men det er å velte byrden over på andre land.

Dagfinn Høybråten (KrF) [12:54:17]: Min gode kollega, som parlamentarisk leder og komitémedlem, Bård Vegar Solhjell, oppsummerte den realpolitiske kvintessens av denne debatten på en utmerket måte da han sa: Vi kommer til å være medlemmer av EØS en god stund framover. Det tror jeg Stortinget gjør klokt i å legge til grunn.

Denne debatten har vært forfriskende. Vi har fått brynet synspunkter, ikke bare på spørsmål om tilknytningsform, men enda viktigere på hvordan Norge arbeider med den tilknytningsformen vi har. Fra Kristelig Folkepartis side er vi opptatt av at vi skal utvikle vår relasjon når det gjelder innhold, gjerne også på det institusjonelle plan, men likevel fast forankret i at det er i Norges interesse å beholde den type tilknytning som vi har i dag.

Med Lisboa-traktaten er Europaparlamentets rolle styrket. Ved den såkalte medbestemmelsesprosedyren utvides den til å omfatte nærmest all lovgivning. De nasjonale parlamentene gis en formell rolle i EUs beslutningsprosess som voktere av nærhets- og proporsjonalitetsprinsipper. Derfor er det helt på sin plass at Stortinget har tatt initiativ til – og nå får etablert – en ordning med en utsending på tjenestemannsnivå som skal arbeide opp mot Europaparlamentet for å sikre bedre tilgang til informasjon og kontakt. Det gir Stortinget en mulighet til i tidligere fase å involvere seg i konkrete problemstillinger. Jeg forventer at det også vil gi Stortingets europautvalg mulighet til i mye større grad enn det situasjonen har vært til nå, å ha en proaktiv rolle, slik jeg oppfatter intensjonen i komitélederens innlegg her i salen i dag å være.

Den viktige debatten om datalagringsdirektivet går inn i en ny fase i de nærmeste dagene. La meg derfor understreke det utenriksministeren ga uttrykk for. Det er slik at EU-kommissær Cecilia Malmström i januar sa at hun ville se nærmere på datalagringsdirektivet. Hun ville ha større sikkerhet om hva som skjer med dataene som samles inn,

og hvem som skal få tilgang til dem. Men det er altså ikke det eventuelt reviderte direktivet vi nå har på bordet. Det er direktivet som har vært etablert en tid, som har vært på høring. Vi kjenner direktivet og dets implikasjoner og høringsinstansenes oppfatninger. Det gjenstår å ta stilling for enkelte. De av oss som har tatt stilling, har bl.a. tenkt som Lund-kommisjonens leder, Ketil Lund, som sterkt advarer mot direktivet og sier at det er uhyre skummelt. Det er en invadering av privatlivet, og det representerer en aggressiv overvåkningsinteresse som vi til nå ikke har kjent til.

Laila Gustavsen (A) [12:57:33]: Det som fikk meg til å tegne meg, var utenrikskomiteens leders siste innlegg. Jeg må innrømme at jeg synes det fortsatt er veldig oppsiktsvekkende at representanter fra Høyre – ok, man kan si at finanskrisen, arbeidsledighet og gjeldskrisen var fortidens problemer, men jeg må bare si at det er ikke en virkelighetsbeskrivelse som jeg kjenner meg igjen i. Hvis vi bare skulle tatt Høyres utgangspunkt, som et næringslivsvennlig parti, når vi vet at 80 pst. av vår eksport går til EU-land – hvis vi bare hadde tatt den «hatten» – skulle utenrikskomiteens leder absolutt erkjent at finanskrisen, gjeldskrisen og arbeidsledighet også kommer til å høre til framtidens store utfordringer knyttet til EU og knyttet til EU-samarbeidet.

Jeg har også bare lyst til å si dette som en generell kommentar, for nesten enhver debatt som vi har om Europa-saker, ender fort vekk opp i en type ja eller nei til EU-diskusjon. Det er kanskje naturlig at det er slik i et land som vårt. Jeg har respekt for det. Men jeg har også lyst til å understreke – for å fortsette Høybråtens utgangspunkt: kjærlighet, tro og håp – at EU verken er himmel eller helvete. EU er jo en demokratisk institusjon, som er hva vi politisk gjør det til. Derfor er det vel slik at vi som parlamentarikere litt oftere burde ta det inn over oss og beskrive Europas problemer på litt andre måter enn å havne i fløyene ja eller nei til medlemskap. De utfordringene ikke minst Europa nå står overfor, er så store at vi skylder det norske samfunn og det norske folk kanskje å være noe mer balansert enn å argumentere ut fra et ja-syn eller et nei-syn.

Presidenten: Ine M. Eriksen Søreide har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad.

Ine M. Eriksen Søreide (H) [13:00:24]: Jeg har ikke på noe tidspunkt i debatten ment at gjeldskrisen i Hellas og de finansielle problemene som der oppleves, er fortidas problemer. Snarere tvert imot er det en av framtidens utfordringer. Mitt poeng var at redegjørelsen i stor grad bærer preg av å ta opp ting som har skjedd i EU siden sist hva gjelder EØS-relevant lovgivning for Norge f.eks.

Og til Svein Roald Hansen: Det er altså slik at på side 13 begynner redegjørelsen med: «Jeg vil nå omtale enkelte aktuelle EØS-saker.» Det var det som nettopp var mitt poeng. Jeg er av den oppfatning at denne redegjørelsesdebatten ikke skal være en sak mellom utenriks- og forsvarskomiteen og utenriksministeren. Det er jo nettopp derfor vi har denne debatten i en åpen sal, slik at alle komiteer

kan delta med saker som er aktuelle på deres områder, som jeg opplever at enkelte av medlemmene fra andre komiteer også har gjort i denne salen. Det synes jeg er bra. Det bidrar til å vitalisere debatten om hva som skal være Norges posisjoner på aktuelle rettsaker framover.

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [13:01:37]: Vi skal ha respekt for den måten vi legger opp våre innlegg på, sa lederen i utenrikskomiteen. Det er jeg enig i. Men la meg da si, når hun to ganger i denne sal har sagt at hun har jo omtalt dette i debatter i mediene: Jeg har hørt henne i de debattrundene i mediene, jeg synes hun var god og aktuell, men det kan jo ikke komme til erstatning for hva vi sier i stortingsalen. Jeg synes det er en litt underlig tilnærming.

Så sier hun at jeg stort sett reflekterer over det som er skjedd «siden sist». Ja, det er ofte nyttig å reflektere over det som er skjedd siden sist. Men jeg synes innfallsvinkelen er merkelig, for Lisboa-traktaten er vedtatt siden sist, og er trådt i kraft. Det er ikke noen hvilken som helst gårsdagens nyhet. Effekten av Lisboa-avtalen ligger jo foran oss, og, som representanten Hansen sa, denne redegjørelsen har en utførlig gjennomgang av hva det kan bety for oss. Så jeg tror vi må ta et valg.

Denne redegjørelsen følger stort sett malen som er fulgt siden 2006–2007, at den har en omtale av aktuelle europapolitiske utviklingstrekk som er viktige for rammen rundt vår debatt, og så har den en omtale av en rekke saker. Hvis Stortinget ønsker at den fra start til slutt skal være en opplisting av aktuelle saker, er jeg åpen for å vurdere det. Jeg mener at vi trenger rammen, og vi trenger sakene, og jeg vil også si at det må være slik, som flere her har påtalt, at med det rammeverk vi nå har, med teknologien vi har – Stortinget skal sågar være representert i Brussel – kan ikke Stortinget i alle saker som er aktuelle for mulig påvirkning på Norge, vente på at det er utenriksministerens redegjørelse som lister dem opp. Programmet til EU-kommisjonen er tilgjengelig på nettet, man kan lese det. Det er en vurdering av hva som er aktuelt og ikke aktuelt, hva som blir EØS-relevant og ikke EØS-relevant.

Men jeg vil også takke for en god debatt. Jeg mener den har hatt både temperatur og retning og har vært nyttig for det videre arbeidet.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1. (Votering, se side 3211)

Sak nr. 2 [13:03:34]

Innstilling fra næringskomiteen om gjennomføring av råfisklova og fiskeeksportlova i 2007–2008 (Innst. 213 S (2009–2010), jf. Meld. St. 8 (2009–2010))

Presidenten: Etter ønske fra næringskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden begrenses til 40 minutter og fordeles med inntil 5 minutter til hvert parti og inntil 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det åpnes opp for replikkordskifte etter de talere som har ordet innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på takerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Rigmor Andersen Eide (KrF) [13:04:46] (ordfører for saken): Deltakerloven og råfiskloven er viktige pilarer i fiskeripolitikken. La meg starte med å si at det er positivt med bred enighet om gjennomføring av råfiskloven og fiskeeksportloven. Det er salgslagene selv som i samarbeid med næringsaktørene må legge opp til de omsetningsformene som er mest tjenlig for å sikre verdiskaping og kontroll på ressursuttaket.

Fiskeressursene må forvaltes i et langsiktig perspektiv. Hensynet til levedyktige bestander må gå foran kortsiktige næringshensyn, slik at fiskeressursene kan fortsette å danne grunnlag for sysselsetting både på sjøen og på land.

Komiteen har merket seg at Regjeringen stiller spørsmål ved om det fremdeles er formålstjenlig å legge fram en melding om gjennomføring av råfiskloven og fiskeeksportloven annethvert år, og man inviterer Stortinget til å komme med synspunkter på dette. En samlet komité mener at selv om informasjonen i meldingen er offentlig tilgjengelig på ulike nettsted, er det viktig at Stortinget jevnlig får mulighet til å drøfte ulike problemstillinger knyttet til gjennomføring av råfiskloven og fiskeeksportloven. Det er derfor enighet om at dagens praksis bør videreføres.

De seks fiskesalgslagene er private rettssubjekter, organisert som samvirke der kun fiskere kan være medlemmer. Salgslagene har enerett på all førstehånds omsetning av råfisk mv. i Norge. Salgslagene har i tillegg en stadig større rolle som offentlig forvalter på flere ulike områder. Komiteen er enig med departementet i at det kan stilles spørsmål ved om det bør gå en grense for hvor stor forvaltningsmyndighet en organisasjon som er reservert kun for fiskere, bør kunne ha. I tillegg mener komiteen at det er viktig med en høy bevissthet knyttet til grensen mellom den offentlige og den private delen av salgslagenes virksomhet.

Prøveprosjektet med en egen meklingsinstans med to meklingsnemnder – en for hvitfisk og en for pelagisk fisk – trådte i kraft fra 1. januar 2007. Prøveprosjektet er evaluert, og rapporten viser klare forskjeller mellom pelagisk sektor og hvitfisksektoren når det gjelder bruken av meklingsinstansen. Meklingsinstansen har en bedre forankring på kjøpersiden enn på fiskersiden, og meklingsinstansen har en bedre forankring i pelagisk sektor enn i hvitfisksektoren. Men ingen av aktørene på fiskersiden, verken i pelagisk sektor eller i hvitfisksektoren, ønsker en videreføring av prøveordningen. Vi imøteser tilbakemelding fra Regjeringen om hvordan evalueringen bør følges opp.

Vinteren 2009 var svært krevende for omsetningen av hvitfisk, mens etterspørselen etter laks og pelagisk fisk var relativt god. Fiskeindustrien fikk kredittmessige utfordrin-

ger som følge av dårligere etterspørsel etter hvitfisk, og lagrene ble store. Partene kom imidlertid til enighet om å sette ned minsteprisen for torsk.

Førstehåndsomsetningen av notfanget sei har i flere år vært en utfordring for salgslagene. Norsk landindustri har ikke hatt kapasitet til å ta imot alle leveranser fra fiskeflåten. Departementet har siden 2002 årlig gitt Norges Råfisklag dispensasjon til å benytte russiske kjøpefartøy opp til et visst kvantum for å avhjelpe situasjonen. Komiteen har merket seg at Råfisklaget i liten grad har benyttet seg av dispensasjonen de siste årene, og et flertall av partiene, alle unntatt Fremskrittspartiet, mener derfor at en slik dispensasjon ikke bør gis med mindre det i større grad sannsynliggjøres et konkret behov allerede på det tidspunkt dispensasjonen søkes.

Norsk sjømat er en av våre viktigste eksportvarer, nest etter olje og gass. Norge eksporterer nå sjømat til 150 land. En samlet komité er tilfreds med at departementet har vedtatt å fastsette markedsavgiften for all eksport av fisk og fiskevarer til 0,75 pst., for å styrke det generiske markedsarbeidet for hvitfisk, pelagisk fisk og reker. Norsk sjømatnæring er avhengig av stabile rammevilkår for å opprettholde lønnsomheten og øke internasjonale markedsandeler. Jeg vil til slutt understreke at komiteen er enig i at det derfor er viktig å føre en stram økonomisk politikk, slik at kronkurs og rentenivå blir holdt på et lavest mulig nivå.

På vegne av en samlet komité anbefaler jeg at meldingen vedlegges protokollen.

Lillian Hansen (A) [13:10:24]: Denne meldingen er en orientering til Stortinget om hvordan gjennomføring av råfiskloven og fiskeeksportloven har vært i 2007–2008, og enkelte saker fra 2009.

Komiteen har i sin behandling lagt vekt på seks områder:

- salgslagenes rolle som offentlig forvalter
- meklingsinstans
- fiskesalgslagene og finanskrisen
- utenlandske kjøpefartøy
- kontroll
- gjennomføring av fiskeeksportloven

Komiteen er enig om at ordningen med å rapportere til Stortinget skal videreføres.

Salgsstrukturen har i disse årene ikke endret seg. Det er fremdeles sånn at salgslagene har enerett på all førstehåndsomsetning av råfisk i Norge, i tillegg til en stadig større rolle som offentlig forvalter på flere områder. Komiteen er enig med departementet i at det kan stilles spørsmål ved om det bør gå en grense for hvor stor forvaltningsmyndighet en organisasjon som er reservert kun for fiskere, bør ha.

I denne saken forsøker Fremskrittspartiet og Høyre å markere sin fiskeripolitikk gjennom sine merknader, bl.a. ved å foreslå en gjennomgang av råfiskloven, herunder systemet med fastsettelse av minstepris. I samme åndedrag har jeg lyst til å presisere at myndighetene ikke har, eller skal ha, noen rolle når minstepris fastsettes.

Denne saken viser til fulle forskjellen mellom Høyre

og Fremskrittspartiet på den ene siden og Arbeiderpartiet på den andre siden, og det synes jeg egentlig er veldig bra.

Det Fremskrittspartiet egentlig vil, er å liberalisere hele fiskerinæringen, ikke bare råfiskloven. Næringen skal få utvikle seg uten byråkratiske hindringer – frislipp, frislipp. Ja, i programmet til Fremskrittspartiet står det sågar at liberaliseringen går for sakte.

Liberalisering innebærer at politikerne vedtar mindre statlig styring, og at mer i samfunnet blir overlatt til markedet. Husker jeg ikke feil, så var starten på finanskrisen vi nå er inne i, råtne boliglån i USA. Det var et resultat av markedsliberalisme i praksis.

I denne saken har Høyre kastet seg på lag med Fremskrittspartiet. Det synes jeg er en merkelig operasjon. I Høyres program står det at man ønsker en gjennomgang av råfiskloven, men man sier samtidig, i samme slengen, at råfiskloven legger et grunnlag for en effektiv og velorganisert markedsplass og god ressurskontroll. I tillegg vil partiet gi adgang til å inngå individuelle avtaler mellom kjøper og selger om leveranse av fisk, og at dette må innarbeides i forretningsreglene til salgslagene.

De fleste fiskefartøyer vil fiske der det er mest fisk, og de er helt avhengige av forutsigbare rammebetingelser, som at minstepris er framforhandlet og lovbestemt. Hvor mange fiskere har energi til å forhandle pris over kaikanten etter en lang dag på havet?

Arbeiderpartiet vil fremdeles at råfiskloven og fiske-salgslagene skal være garantister for ryddige og rettfærdige omsetningsforhold. Aktører på land og hav har vist seg å verdsette dette, og sentralt i denne sammenhengen er eneretten til omsetning i medhold av loven.

Viktig kontrollarbeid blir utført av salgslagene, og til myndighetene rapporteres og overføres store mengder omsetningsinformasjon som grunnlagsmateriale for forvaltningsoppgaven.

Etter Arbeiderpartiets syn framstår råfiskloven med tilhørende forskrifter som et tilpasset og nødvendig rammeverk som sikrer fiskerne medinnflytelse, og som bidrar til sunn konkurranse, markedsriktig pris og likebehandling av fisker og kjøper.

Til slutt, for ordens skyld: Soria Moria-erklæringen er klar på at råfiskloven og deltakerloven skal opprettholdes.

Presidenten: Det åpnes for replikkordskifte.

Harald T. Nesvik (FrP) [13:15:18]: Representanten Lillian Hansen hadde et svært interessant innlegg, der hun helt avslutningsvis kom inn på hva som er Regjeringens politikk, mens resten av innlegget ble brukt til å prøve å late som om hun hadde greie på andre partiers politikk.

Jeg vil sitere følgende fra innstillingen:

«Komiteen viser til at vinteren 2009 var svært krevende for omsetningen av hvitfisk (...).»

Man viser til hvor godt det fungerte for pelagisk fisk, og hvor godt det fungerte for laks. Videre har man sagt at man burde kunne se på det forvaltningsmessige – altså hvor stor forvaltningsbit en skal kunne legge til salgslagene. Da blir det svært underlig når representanten Lillian

Hansen til slutt sier at vi skal få satt en riktig markedspris. Det er jo underlig at man overlater til en aktør å sette prisen. Det er nemlig ikke markedspris, det er en gitt pris fra en spesiell aktør, dvs. salgsledet.

Jeg vil stille følgende spørsmål til representanten: Hva vil man gjøre av endringer i råfiskloven, slik at vi slipper å få den situasjonen vi hadde i vinter, en gang til?

Lillian Hansen (A) [13:16:27]: Jeg synes ikke at debatten i dag åpner for at vi skal gå inn og diskutere elementer i verken råfiskloven eller andre elementer av det vi rapporterer til Stortinget her i dag. Samtidig synes jeg også at en må gi honnør, for en må ikke være redd for å vurdere hvordan dette lovverket til enhver tid virker. Men å gå inn og debattere salgslagene synes jeg ikke hører til denne debatten.

Harald T. Nesvik (FrP) [13:17:05]: Da tar jeg neste replikk også. Den bygger for så vidt på det første svaret jeg fikk fra representanten Lillian Hansen. Representanten sier at hun synes ikke dette hører hjemme i denne debatten. Denne saken dreier seg jo om råfiskloven, og meg bekjent har ikke Regjeringen planlagt å fremme andre saker for denne komiteen knyttet til råfiskloven – i hvert fall ikke i nærmeste framtid. Jeg ser på fiskeri- og kystministeren, kanskje hun kan avkreffe senere hvorvidt det kommer en ny sak. Dette er jo nettopp anledningen vi har til å diskutere denne saken. Og da stiller jeg spørsmålet: Når mener representanten Hansen at vi skal få anledning til å diskutere råfiskloven? Representanten Hansen var oppgitt over det forslaget som ligger her. I forslaget ber en om at Regjeringen foretar en gjennomgang av råfiskloven. Hvorfor har ikke representanten tillit til sin egen regjering og det de vil komme tilbake til? For vi ber jo bare om en gjennomgang av loven.

Presidenten: Neste replikant er Frank Bakke Jensen.

Lillian Hansen (A) [13:18:07]: Som jeg sa i stad: Denne debatten åpner ikke for at vi skal diskutere innholdet i råfiskloven. Og i forhold til andre diskusjoner – også i valgkampen – og programmet til Fremskrittspartiet er jeg slett ikke forundret over at man ønsker å ta debatten om råfisklovens innhold i denne sammenhengen.

Frank Bakke Jensen (H) [13:18:45]: Representanten Lillian Hansen sier i innlegget sitt at prisen skal settes av markedet. Den skal ikke være politisk satt – skal altså ikke være politisk påvirket.

I forrige uke registrerte vi at Fiskarlagets formann, Reidar Nilsen, var ute i Sunnmørsposten og fortalte at Råfisklaget, som er fiskernes eget salgslag, setter prisen så lavt at vi kan forvente et ras av konkurser i fiskeflåten. Anser representanten Hansen dette for å være en politisk ytring, eller mener representanten at dette er en fiskarlagsformann som driver markedsorientering?

Lillian Hansen (A) [13:19:28]: Jeg har merket meg den artikkelen i Sunnmørsposten, og jeg skjønner veldig

godt reaksjonene som kom fra flere hold – bl.a. Fiskeri- og havbruksnæringens landsforening, FHL.

Det er faktisk sånn at myndighetene ikke blander seg opp i fastsetting av minstepris.

Presidenten: Komiteen har selv bedt om et åpent replikkordskifte. Det gjør det litt vanskeligere både for presidenten og for komiteen å gjennomføre replikkordskiftet.

Presidenten åpner for det dersom representanten Nesvik ønsker å ta en replikk. – Da går vi tilbake til den ordinære talerlisten.

Harald T. Nesvik (FrP) [13:20:43]: Først av alt vil jeg få lov til å takke saksordføreren for en grei redegjørelse om saken, og ikke minst om hvor de enkelte partiene står. Jeg vil derfor prøve å konsentrere meg om bare et par punkter, og jeg kommer også til å bygge litt av innlegget mitt rundt det replikkordskiftet som vi nettopp har vært vitne til.

Man sier at det offentlige ikke skal blande seg inn i fastsettelsen av minsteprisen. Da er jo nettopp problemet at vi har laget et regelverk der staten gir gjennom lov én instans retten til å fastsette prisen. Det vil si at fiskerledene, altså salgslagene, kan fastsette den prisen som salgslaget selv finner at de vil sette. For dersom det blir uenighet om pris og meglingen ikke fører fram til enighet, er det salgslagene som setter prisen.

Hvis det er én ting den vinteren vi nå har bak oss – i hvert fall forhåpentligvis har bak oss, vi kunne jo se for noen dager siden at vinteren kanskje ikke helt har sluppet taket, men la oss håpe det er over nå – burde ha lært oss, så er det at når systemet virkelig ikke fungerer, kan det få brutale konsekvenser. Vi ser at fiskeoppkjøpere har gått over ende og har måttet legge ned virksomheten sin. Vi så at det var uenighet knyttet til minstepriser, særlig på torsk, som da igjen medførte at vi fikk en oppbygging av lager. Vi fikk en sak til Stortinget knyttet til at økonomien hos enkelte nå var så dårlig at vi måtte være med og bidra til å øke egenkapitalen for å sikre mottaket også for inneværende års fiske.

Da blir det jo ekstra underlig når vi får høre at denne saken ikke kan åpne for at vi skal diskutere råfiskloven. I mitt saksdokument står det jo nettopp at denne saken har en gjennomgang av råfiskloven og fiskeeksportloven, og da er dette anledningen til å diskutere det. For hvis vi ikke klarer å få gjort noen endringer, frykter i hvert fall undertegnede at det vi ser nå, er at vi nok en gang kan gå mot et brudd knyttet til prisfastsettelsen, at vi da nok en gang kan gå mot en situasjon der man har kjøpt inn fisken for dyrt i den sesongen vi har bak oss. Så setter man en ny minstepris som er lav, og betydelig lavere enn den vi har bak oss, fordi tilgangen på torsk har blitt så mye bedre. Vi har store kvoter nå, som gjør at det er store kvanta som kommer inn. Det gjør at hvis ikke vi skjeler til markedet når vi setter disse prisene, får det en dobbelteffekt, en dobbelt negativ effekt, for dem som allerede har kjøpt inn.

Vi må også ta inn over oss at markedet i Europa har endret seg når det gjelder pris. Pangasusen som har kommet inn – altså oppdrettsfisken fra Asia – har medført og

vil medføre at prisen på hvitfisk i Norge kommer til å bli satt ytterligere under press. For det skjer nå samtidig med at vi får disse store kvantaene inn i markedet, et marked der vi på mange måter har operert nærmest som enerådende, sammen med andre som selger torsk til Europa – ja, vi opplever nå at store kvanta med pangasus kommer inn, samtidig som vi har fått bygd opp våre egne bestander i Barentshavet, som gjør at også der er kvantumet betydelig.

Hvis vi ikke tar inn over oss at om markedet skal ta unna dette, er vi nødt til å se noe på de prismekanismene som vi har, sliter vi også i årene som kommer. Jeg håper i hvert fall at man fra Regjeringens side gjør dette på eget initiativ. Man vil jo selvfølgelig ikke la seg styre av Høyre og Fremskrittspartiet i denne sal – nei, fy og fy, det kan jo hende at det da kan bli framstilt som at de har fått flertall for et forslag. Jeg aksepterer at man ikke gjør det. Men jeg vil i hvert fall be om at man setter seg ned sammen med partene for å se på et bedre system knyttet til minsteprisen. For sånn som det er i dag, har vinteren vi har bak oss, vist at det ikke kan fortsette. Vi er nødt til å få mer sammenheng mellom prisfastsettelse og det markedet er villig til å ta til en gitt pris.

Hvorfor er det slik at på laksemarkedet fungerer det godt? Det er brukt som et argument her: Ja, men fiskerne kan ikke drive og selge fisken sin selv. Nei da, de skal ikke nødvendigvis måtte gjøre det, men de kan bruke et organ. Lakseeksportørene klarer det faktisk. Oppdretterne klarer å få solgt fisken sin. I pelagisektoren fungerer det veldig godt med auksjonsprinsippet. Men så har vi noen områder der det ikke fungerer. La oss i hvert fall ta inn over oss – la oss ta den diskusjonen – at der det ikke fungerer, må vi få på plass et bedre system. Jeg skal være lydhør, jeg vet ikke hva som er det rette systemet. Men at det må gjøres noe med dagens system, bør vinteren vi har bak oss, ha vist.

Presidenten: Det åpnes for replikkordskifte.

Terje Aasland (A) [13:25:57]: Jeg tror vi fort kan bli enige i denne salen om at 2009 har vært et særdeles krevende år for mange næringer i Norge. Sånn sett kan vi se ut i Europa og reflektere litt rundt debatten som var i salen akkurat i sted, og reflektere over hvor fantastisk heldige vi har vært i dette landet, ikke minst på grunn av en handlekraftig regjering.

Når det gjelder endringer rundt ordningen med fastsettelse av minstepris, er det slik at ordningen har fungert godt. Det er også slik at det er vurdert i hvert fall klare innspill til komiteen om at en ikke bør gjøre endringer med mindre en vet hva endringene skal innebære. Det er jo nettopp det Fremskrittspartiet nå utfordrer, basert på en helt tilfeldig situasjon i 2009, hvor det meste var særdeles utfordrende.

Harald T. Nesvik (FrP) [13:27:06]: Jeg synes det er trist at komiteens leder ikke har lest forslaget – og da må jeg nesten få lese forslaget for komiteens leder, slik at han får med seg innholdet:

«Stortinget ber regjeringen foreta en gjennomgang

av råfiskloven med tanke på forenkling og avbyråkratisering, herunder systemet med fastsettelse av minstepriser.»

Det er jo nettopp det: Vi har ikke konkludert, for vi ser at disse mekanismene er krevende. Derfor ber vi Regjeringen foreta en gjennomgang for så å legge fram forslag til hvordan vi kan komme fram til en løsning som er bedre enn den vi har i dag, og den som vi har bak oss.

Så var også representanten inne på den finansielle situasjonen Europa. Det er for lett bare å henvise til den, for vi har fått en ny situasjon knyttet til pangasusen, som har kommet i betydelig større grad inn i markedet. Vi har fått bygd opp vår egen torskebestand i Barentshavet, som også gjør at vi tilfører mer til markedet. Det er også med på å drive prisen ned. Da må vi finne bedre prismekanismer, som gjør at vi får solgt fisken vår til en så høy pris som mulig.

Terje Aasland (A) [13:28:08]: Først vil jeg takke for at representanten Nesvik leste forslaget, for det understreker jo nettopp det jeg sa: Det er et forslag hvor en ikke har noen antydninger om hvor en skal. Det er et forslag som er basert på en helt ekstraordinær situasjon i 2009, og det er et system som har fungert rimelig godt og mest sannsynlig også vil fungere rimelig godt i tiden framover. Det er det som er utfordringen. Det er det som er utgangspunktet til flertallet når en har lagt seg i innstillingen slik som en har lagt seg, nettopp fordi at en ønsker å sikre forutsigbarhet for store deler av den næringen vi diskuterer nå. Jeg registrerer at Fremskrittspartiet ikke ønsker akkurat det, men ønsker å sette en ordning som har fungert, faktisk i spill gjennom sitt forslag.

Harald T. Nesvik (FrP) [13:29:05]: Nei, vi ønsker ikke å sette ordningen i spill. Vi ønsker faktisk å få på plass en ordning som gjør at vi i framtiden får en mer bærekraftig næring også på salgssiden.

Det som er litt av problemet, er at vi har fått ulike priser. Det gjør at de som har måttet kjøpe da minsteprisen var satt høyt, og som nå har dette liggende inne på lager – de har faktisk måttet kjøpe det, fordi de ikke har noe alternativ – er nødt til når man i ettertid setter ned prisen, å selge med tap. Da kommer Stortinget inn i bildet og sier at da må vi gjøre noe med egenkapitalen til disse bedriftene. Det viser at dette ikke har fungert.

Men så er vi åpne for og vil gjerne at Regjeringen foretar en gjennomgang, nettopp for å se om det kan være alternative måter å gjøre dette på. For hvis ikke representanten Aasland heller har sett at vi har utfordringer i tiden som kommer knyttet til salg inn mot markedene våre, da har vi virkelig et problem – hvis regjeringspartiene ikke er villig til å ta det inn over seg.

Lillian Hansen (A) [13:30:19]: Jeg har ett – kort – spørsmål. Jeg registrerer at representanten Nesvik sier at man *måtte* kjøpe fisken. Hvilken forbindelse mener du det har med råfiskloven? Jeg minner om at dette er en rapport om hvordan bl.a. råfiskloven har fungert i årene 2007, 2008 og i enkelte saker i 2009.

Presidenten: Representanten må huske på at all tale skal rettes til presidenten.

Harald T. Nesvik (FrP) [13:30:54]: En bedrift som selger f.eks. torskefilet, er faktisk nødt til å kjøpe torsk for å kunne produsere fileten. Hvis du ikke kjøper den, må du legge ned bedriften din. Så enkelt er det.

Så lenge man har et system der man har monopolvirksomhet på råfisken, er du nødt til å kjøpe gjennom salgslaget til den prisen det har fastsatt. Sann er det dette systemet fungerer. Jeg antar at representanten Lillian Hansen ikke mener at vi skal legge ned hele filetindustrien oppe i Nord-Norge, bl.a., som følge av at prisen er for høy fordi den er satt i strid med det markedet er villig til å betale. Så jeg håper at vi i hvert fall kan enes om at vi må ha en pris som markedet kan ta inn produktene for. Det var ikke tilfellet i høst og i vinter, og det er det som gjør at du får bygd opp lager.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme.

Frank Bakke Jensen (H) [13:32:10]: Meldingen gir et godt innblikk i hvordan vi med vekslende hell har markedsregulert en av de viktigste næringene vi har. Den redegjør godt for hvordan virkeligheten var for to–tre år siden. Den beskriver diverse forsøk på endring av prismekanismer og hvordan dette ble mottatt i næringen. Når det gjelder prismekling, informerer den faktisk også om at departementet vurderer hvordan evalueringen bør følges opp.

Meldingen gir en god beskrivelse av alle de kontrolloppgavene man nå har overlatt til de forskjellige salgslagene. Alt er vel og bra når man setter meldingen inn i riktig historisk kontekst.

Når vi setter denne meldingen inn i dagens kontekst og tar opp det vi har lært de siste årene, viser den oss en annen ting. Den viser oss at vi har et regime for å sette råvareprisen som ikke evner å ta opp i seg endringer i markedet.

Vi har et system for prissetting hvor de forskjellige partene møtes for drøftinger, hvorpå den ene parten går hjem og bestemmer prisen. Når man i tillegg opplever at Fiskarlagets formann i forkant av prisdrøftelsene via media kan opplyse av fiskernes eget salgslag setter prisen så lavt at man vil oppleve et konkursras i flåten, ja da tror jeg tiden er moden for å se saken i et nytt lys. Vi har altså i realiteten en politisk styrt råstoffpris.

Vi er avhengige av å få en prisfastsettelse som i mye større grad er markedsstyrt. Det er her ikke snakk om å få en mekanisme som tar bort minsteprisen. Det er ikke sann at fiskerne skal komme på kaikanten i lurvete klær og med lua i hånda for å be om få betalt for fisken sin. Men vi er nødt til å se at det vi betaler for råstoffet, henger sammen med hva vi får ute i markedet.

Når markedet setter prisen, tar det hensyn til mengden varer som er tilgjengelig, det tar hensyn til kvalitet, det tar hensyn til leveringsdyktighet over tid, det tar hensyn til kjøpekraft hos konsument, det tar hensyn til konkurrerende produkter, det tar hensyn til finansielle fram-

tidsutsikter som kronekurs og renter, osv. I tillegg må vi være klar over at markedet tar hensyn til at man i enkelte leverandørland, som Norge, f.eks., gjerne bruker politiske ytringer og politiske virkemidler fordi man vet at politisk vedtatte virkemidler kan påvirke næringen og prisen.

Vår måte å sette prisen på gir ikke incentiver til at fiskerinæringen skal tenke kvalitet. Den gir ikke incentiver til at vi kan ha leveranser til markedet hele året, den gir ikke incentiver til at vi skal hente ut så mye av varene våre som mulig er, den tar ikke hensyn til at vi gjerne vil fiske opp flere fiskeslag, eller at vi skal nyttiggjøre oss av at vi faktisk har naturgitte fortrinn målt mot store deler av resten av verden.

Det prissystemet vi har i dag, forteller oss at vi ennå har mange som forveksler begrepet markedet med de forferdelige markedskreftene man talte høyt mot den gangen man ennå gikk i 1. mai-tog.

Markedet er i denne sammenhengen de som betaler gildet. Det burde norsk lovgivning sette pris på.

Alf Egil Holmelid (SV) [13:35:40]: Råfisklova er eit heilt sentralt verktøy i norsk fiskeripolitikk. Ho har over tid skapt stabilitet for fiskarane, sjølv om det har vore visse utfordringar dei siste åra.

Fiskesalslaga har enerett på omsetning av råfisk i første hand og rett til å fastsetje forretningsreglar som er bindande for alle som kjøper fisk i første hand. Denne råfisklova og fiskesalslaga har gitt oss ein ryddig marknadsplass og viktige kontrollsystem. SV meiner at det er viktig å ta vare på dette sentrale elementet i fiskeripolitikken vår.

Men fiskesalslaga er ikkje berre ein organisasjon for omsetning av fisk. Dei har også ei rolle som offentleg forvaltar. Fiskesalslaga har over tid fått ei rekkje forvaltningsoppgåver. Då havressurslova blei vedteken i 2008, fekk fiskesalslaga nye oppgåver. Salslaga spelar no ei viktig rolle i den nasjonale ressurskontrollen. Omsetningsmonopolet sikrar tilgang til informasjon om uttak av ressursar i sjøen, og det er ein avgjerande føresetnad for kartlegging og god kontroll. Alt dette gjer fiskesalslaga til sentrale og viktige aktørar i norsk fiskeripolitikk.

Bakgrunnen for den meldinga vi behandlar i dag, er at Stortinget skal bli regelmessig orientert om gjennomføringa av råfisklova, og det er viktig. Meldinga er av beskrivande karakter. Derfor har Regjeringa bedt oss vurdere om det er formålstenleg at Stortinget diskuterer ho annakvart år. Vi i SV meiner det er ei fornuftig ordning. Fiskerinæringa er ei stor og viktig næring, og råfisklova er ein sentral del av fiskeripolitikken. Derfor er det rimeleg at Stortinget får høve til å drøfte spesielt lova og dei føresetnadene ho byggjer på, med jamne mellomrom.

Salslaga har fått ei viktig rolle som offentleg forvaltar. Departementet peikar på at det kan vere grunn til å vurdere korleis denne delen av aktiviteten skal handterast. Departementet peikar også på at det er viktig å ha fokus på grenseoppgangen mellom den offentlege og den private delen av aktiviteten, og det meiner SV det er fornuftig å sjå grundig på.

Meldinga tek også opp fiskeeksportlova. Sjømat er ei av dei viktigaste eksportvarene vi har, og Eksportutvalget for fisk er eit viktig verktøy. Det arbeidet som blir gjort, bør styrkjast. Eg er glad for at Regjeringa har lagt ei avgift som gjer at det er mogleg å få det til. SV er glad for at Regjeringa følgjer opp arbeidet med å styrkje marknaden.

For å oppsummere er SV oppteke av å ta vare på og vidareutvikle dei verktøya som vi har gjennom råfisklova, gjennom fiskesalslaga, fiskeeksportlova og Eksportutvalget for fisk. Liberaliseringa av fiskeomsetnaden blir lett ein trussel mot ressursgrunnlaget og distrikta.

Presidenten: Ingen har bedt om ordet til replikk.

Irene Lange Nordahl (Sp) [13:39:07]: Bakgrunnen for denne meldingen er at Stortinget skal bli regelmessig orientert om gjennomføring av råfiskloven.

Senterpartiet mener at selv om informasjonen i meldingen er offentlig tilgjengelig på ulike nettsteder, er det viktig at Stortinget jevnlig får mulighet til å drøfte ulike problemstillinger knyttet til gjennomføring av råfiskloven og fiskeeksportloven. Senterpartiet mener derfor at dagens praksis bør videreføres.

Fiskesalgslagene spiller i dag en svært viktig rolle i den nasjonale ressurskontrollen og legger til rette for en velfungerende førstehåndsomsetning. Videre vil jeg vise til at det er Regjeringens politikk at råfiskloven som rammeverk for salgslagssystemet skal ligge fast, og at dette er nedfelt i Soria Moria-erklæringen.

Prøveprosjektet med en egen meklingsinstans med to meklingsnemnder – en for hvitfisk og en for pelagisk fisk – trådte i kraft fra 1. januar 2007. Prøveprosjektet er evaluert, og rapporten viser klare forskjeller mellom pelagisk sektor og hvitfisksektoren når det gjelder bruken av meklingsinstansen. Senterpartiet har merket seg at meklingsinstansen har en bedre forankring på kjøper-siden enn på fiskersiden. Meklingsinstansen har videre en bedre forankring i pelagisk sektor enn i hvitfisksektoren.

Senterpartiet har også merket seg at ingen av aktørene på fiskersiden, verken i pelagisk sektor eller i hvitfisksektoren, ønsker en videreføring av prøveordningen.

Jeg viser i denne sammenhengen til at departementet opplyser at de nå vurderer hvordan evalueringen bør følges opp. Senterpartiet imøteser en tilbakemelding til Stortinget om denne saken.

Norsk sjømat er en av våre viktigste eksportvarer, nest etter olje og gass. Norge eksporterte i 2009 for hele 47 milliarder kr. Norge eksporterer nå sjømat til 150 land, og Eksportutvalget for fisk gjør en meget viktig jobb for å markedsføre norsk sjømat i utlandet.

Senterpartiet er tilfreds med at departementet har vedtatt å fastsette markedsavgiften for all eksport av fisk og fiskevarer til 0,75 pst. for å styrke det generiske markedsarbeidet for hvitfisk, pelagisk fisk og reker.

Senterpartiet vil også understreke at norsk sjømatnæring er avhengig av stabile rammevilkår for å opprettholde lønnsomhet og øke internasjonale markedsandeler.

Presidenten: Ønsker representanten Nesvik ordet ...

Representanten Harald T. Nesvik har tatt opp mindretallets forslag.

Statsråd Lisbeth Berg-Hansen [13:42:02]: Formålet med denne meldingen er å orientere Stortinget om gjennomføring av råfiskloven og fiskeeksportloven i årene 2007 og 2008, herunder gi Stortinget en del nøkkeltall om omsetningen og eksporten av fisk. Meldingen legges fram annethvert år.

Meldingen gir en oversikt over gjennomføringen av de to lovene ved å omtale saker som har vært på dagsordenen i perioden. Detaljer knyttet til eksporten og første-håndsomsetningen framgår av årsmeldingene til Eksportutvalget og fiskesalgslagene, som er inntatt som vedlegg til meldingen.

Selv om meldingen først og fremst omfatter årene 2007 og 2008, er flere saker fra 2009 omtalt.

En sak som har stått i fokus en stund, og som er omtalt i tidligere meldinger til Stortinget, er prøveordningen med meklingsinstans. Prøveordningen varte i to år, 2007 og 2008. Meklingsinstansen ble benyttet når de fiskereide salgslagene og fiskekjøpernes organisasjoner ikke kom til enighet i forhandlingene om fastsettelse av minstepris på fisk i første hånd. Meklingsinstansen var opprettet av salgslagene og fiskekjøpernes organisasjoner i fellesskap. Det var således en privat ordning.

På oppdrag fra Fiskeri- og kystdepartementet har Kontali Analyse foretatt en evaluering av prøveordningen. Funnene i Kontalis rapport er oppsummert i meldingen til Stortinget.

For tiden vurderer departementet hvordan denne evalueringen skal følges opp, men vi har foreløpig ikke konkludert. Stortinget vil derfor bli orientert mer om saken på et senere tidspunkt.

Det har vært mye diskusjon rundt minsteprisen i de senere årene, ikke bare i tilknytning til prøveordningen med meklingsinstans, men også i forbindelse med finanskrisen. Slike diskusjoner ønsker jeg velkommen. Samtidig er det viktig å understreke at råfiskloven som rammeverk for salgslagssystemene ligger fast. Dette er nedfelt i regjeringsplattformen. Salgslagssystemene er av avgjørende betydning for forvaltningen i en rekke sammenhenger, bl.a. kvotekontroll og kartlegging av bestandsuttaket.

Salgslagene spiller en viktig rolle på flere måter. De har bl.a. vært sentrale i den nasjonale oppfølgingen av EUs ordning med fangstsertifikat som ble innført med virkning fra 1. januar 2010. Ordningen innebærer at EU krever fangstsertifikat for all import til EU av villfanget fisk i sjø. Jeg er veldig fornøyd med at vi allerede fra første dag hadde på plass en god norsk ordning for utstedelse av fangstsertifikat. Den norske ordningen administreres av salgslagene, som utsteder sertifikat på grunnlag av det eksisterende norske sluttседdelsystemet.

Når det gjelder arbeidet med ny forskrift om omsetning av villlevende marine ressurser i første hånd, som er omtalt i meldingen, kan jeg meddele at forskriften ble vedtatt av Kongen i statsråd 30. april 2010. Forskriften er en oppfølging av den nye havressursloven som gjelder for

alle villlevende marine ressurser. Den nye forskriften innebærer at salgslagenes ansvarsområde utvides tilsvarende, til å gjelde alle villlevende marine ressurser. Dette vil gi forvaltningen et mer fullstendig grunnlag for kontroll og kartlegging av alt uttak som skjer i havet. Forskriften vil således være et viktig bidrag til en bærekraftig forvaltning av de villlevende marine ressursene.

Når det gjelder fiskeeksporten, registrerer jeg at komiteen i sin innstilling har sluttet opp om departementets vedtak om trinnvis økning av markedsavgiften for all eksport av fisk og fiskevarer til 0,75 pst. Det er jeg glad for, og jeg har tro på at endringen vil styrke det generiske markedsarbeidet for hvitfisk, pelagisk fisk og reker.

Presidenten: Det åpnes for replikkordskifte.

Harald T. Nesvik (FrP) [13:46:26]: Spørsmålene mine til statsråden gjelder to felt. Det ene er fiskesalgslagene rolle. Det kan jo i perioder settes en del spørsmålstegn ved en sammenblanding av salgslagene rolle når de skal omsette fisk, og den forvaltningsmessige delen de i tillegg har. Når man i forskriften utvider dette til å gjelde alle marine ressurser, har man også lagt grunnlag for en enda større problemstilling. Mitt første spørsmål til statsråden er: Ser statsråden at det her kan være problemer, så det kan være behov for en presisering av det skillet som skal være mellom disse to tingene, prisfastsettelsen og det forvaltningsmessige?

Mitt spørsmål nr. 2 er følgende: Er statsråden fornøyd med det systemet som i dag er knyttet til fastsettelse av minstepris, eller vil statsråden sørge for at det blir foretatt en gjennomgang?

Statsråd Lisbeth Berg-Hansen [13:47:30]: Til det første spørsmålet om det å ha et enda skarpere skille mellom de to rollene som salgslagene har, må jeg erkjenne at i min tid som fiskeriminister har jeg ikke opplevd at det skillet på noe vis har blitt berørt problematisk. Jeg opplever at det som handler om selve salget, altså handelen med råfisk, er én sak, og at det som handler om ressurskontroll og den biten der, håndteres på en meget god måte. Som jeg sa i mitt innlegg: Jeg er aller mest glad for at de gode ordningene vi har her, gjorde at vi faktisk kunne eksportere fisk til EU fra dag én – det var det faktisk ikke alle fiskerinasjonene som var i stand til.

Så til behovet for en gjennomgang. Som jeg sa i mitt innlegg: Jeg varslet at jeg vil komme tilbake og orientere Stortinget om gjennomgangen av den meklingsordningen som har vært. Jeg vil da komme tilbake til den saken.

Frank Bakke Jensen (H) [13:48:40]: Jeg takker statsråden for orienteringen.

Din gode kollega landbruksministeren skal ha en gjennomgang av mekanismene i kjøttindustrien for å forsikre seg om at bøndene får den lønnsomheten de har krav på, og at det ikke er noen ledd som medfører at man i utgangspunktet henter ut for lav lønnsomhet. Man skal også se på om konsumentene betaler for mye. Er fiskerinæringen rigget slik at det kunne være greit å ta en gjennomgang

av de forskjellige leddene i fiskerinæringen, herunder fiskeri, råstoffpris og markedsarbeid, slik at vi sikrer at vi henter ut så mye verdier som mulig fra markedet for de produktene vi selger?

Statsråd Lisbeth Berg-Hansen [13:49:32]: Det jeg ser behov for, er at norsk fiskerinæring blir mer markedsrettet i sin helhet. Jeg er helt sikker på at det er mulig å ta ut en større del av verdiskapingen av de samlede verdiene som blir tatt opp av havet. Den markedsrettingen bør både fiskersiden og landsiden ta inn over seg. Det er noe jeg har tatt opp med organisasjoner og aktører i mange sammenhenger.

Når det gjelder selve prisfastsettelsen, la oss ikke tape av syne at det faktisk er en minstepris som vi forhåpentligvis framforhandler – eller fastsetter, noe som innimellom skjer. Det betyr at hvis vi gjør en god jobb i markedet, er det absolutt ingenting i veien for å betale over den prisen. Det går ikke an å betale mindre.

Frank Bakke Jensen (H) [13:50:22]: Jeg takker statsråden for det svaret.

Nå er det slik at prisfastsettelsen er institusjonell i næringen, det er jo realiteten. Jeg kjenner til at statsråden har god markedskompetanse. Kan man forvente å få næringen mer markedsorientert og samtidig ha et slikt institutt som minsteprisfastsettelse?

Statsråd Lisbeth Berg-Hansen [13:50:59]: Jeg har tillit til at både fiskerne og industrien faktisk kan det. Her er det akkurat samme incitamentet for å få mer ut av hver enkelt kilo som blir tatt opp på land. Derfor tror jeg det. Men jeg må innrømme at jeg synes markedsfokuset ikke alltid har vært like sterkt hele tiden i noen av leddene. Så en bedre samhandling mellom de forskjellige aktørene i fiskerinæringen tror jeg er til gagn for absolutt alle.

Det er en diskusjon her om hvem som fastsetter og hvem som forhandler – nå har jeg ikke statistikken over hvor mange som har blitt enige, og hvor mange som ikke har blitt enige – men mitt inntrykk er at veldig ofte greier man å bli enige. Det vi heller ikke skal tape av syne i denne debatten, er nettopp det ansvaret som fiskersiden sitter med – Råfisklaget eller de andre salgslagene. Det er et ansvar jeg tror de tar veldig på alvor. Jeg er helt sikker på at den delen av kjeden, for å kalle det det, heller ikke synes det alltid har vært like lett når prisene har blitt fastsatt.

Rigmor Andersen Eide (KrF) [13:52:16]: Til nå i år har det blitt landet 80 000 tonn med torsk. Det er i hvert fall det siste tallet som jeg har fått tilgjengelig. På samme tid i fjor var det 57 000 tonn. Det er fortsatt store utfordringer, som vi kjenner til, knyttet til omsetningen av denne torsken. På tirsdag ble det brudd i meklingen på bakgrunn av ulik oppfatning av situasjonen og av hvordan markedet vil komme til å utvikle seg fremover.

Det jeg lurer på er: Hva er statsrådets vurdering av markedsituasjonen for hvitfisker nå og fremover?

Statsråd Lisbeth Berg-Hansen [13:53:00]: Det er sikkert andre som er bedre oppdatert på markeds situasjonen p.t. enn undertegnede, men i alle fall: Også tidligere her i debatten har fjorårets sesong blitt trukket fram, og det er naturlig, for det er jo den som er til behandling, delvis. Nå er vi jo kommet inn i 2010 – det er to vidt forskjellige situasjoner. Det vi ser i 2010, er at fisken blir solgt – i store mengder, men til en lavere pris. Utfordringen er da å greie å hente mer ut av markedet. Derfor er mitt håp at det at det er solgt så mye fisk ut av Norge – altså norsk torsk, som det også blir referert til her – gjør at veldig mange nye forbrukere har fått smaken på den fantastiske norske torsken og gjerne vil kjøpe den – igjen og igjen, og forhåpentligvis til en litt høyere pris hver gang. Med erfaringene fra laksemarkedet – man kan bruke dem litt, selv om det ikke helt kan sammenlignes – så har vi sett at det faktisk er mulig.

Svein Flåtten (H) [13:54:14]: Representanten Lillian Hansen omtaler denne stortingsmeldingen konsekvent som en «rapport», og vil ikke snakke om innholdet. Komiteens leder kritiserer opposisjonen for å fremme forslag basert på tilfeldige situasjoner, som han kaller dette når det gjelder minsteprisen. Jeg oppfatter at dette er en stortingsmelding. Det vil være interessant å høre om statsråden deler sine partifellers synspunkter om at stortingsmeldinger er uegnet til å fremme forslag om strukturelle endringer i det temaet som stortingsmeldingen omtaler.

Statsråd Lisbeth Berg-Hansen [13:55:07]: Som medlem av Regjeringen skal jeg ta meg vel i vare for å gå inn i en diskusjon internt i Stortinget om Stortingets måte å jobbe på. Jeg stiller veldig gjerne opp i de debattene jeg får være med i og snakker mer enn gjerne om både historien og om utfordringene i fiskeri- og havbruksnæringen. Jeg opplever at situasjonen er den at det er for få talerstoler for å diskutere utfordringer. Stortinget får selv avgjøre hvilke debatter som skal tas i denne sal. Jeg stiller gjerne opp.

Når det er sagt, vil jeg også si at i replikkordskiftene før mitt innlegg var det noen koblinger som jeg ikke helt henger med på – det var jo også bakgrunnen for ikke minst representanten Aaslands og representanten Lillian Hansens innlegg. Det blir referert til at fiskekjøpere har gått over ende. Her er det noen koblinger som ikke er helt riktige, men vi diskuterer det gjerne framover.

Harald T. Nesvik (FrP) [13:56:25]: Ja, vi har jo kunnet lese i media at flere fiskeoppkjøpere har hatt store økonomiske problemer, og enkelte har også villet legge ned sin virksomhet. Jeg skal ikke dra det videre, det får vi ta i en annen sammenheng.

Men mitt spørsmål til statsråden er følgende: Statsråden var selv inne på meklingsinstansen i sitt innlegg. Meklingsinstansen var en prøveordning i 2007, fram til 31. desember 2008, da den opphørte. Statsråden sier at man har til vurdering å se på andre mekanismer for å fange opp den biten, eller hva man skal komme tilbake igjen til. Så spørsmålet mitt til statsråden er når vi kan forvente å få

noe. Nå er det ett og et halvt år siden at det instituttet falt bort – altså 31. desember 2008. Vi har hele 2009 bak oss, og snart halve 2010. Når kan vi forvente å få en sak?

Statsråd Lisbeth Berg-Hansen [13:57:21]: Jeg blir jo stadig utfordret på tidsperspektiv, og jeg prøver å være så tydelig som jeg kan. Jeg bruker ofte begrepet «raskt», «relativt raskt». I denne sammenhengen tror jeg at jeg kan si at jeg relativt raskt vil konkludere med at vi tar den saken videre.

Så må jeg få lov til å kommentere det som representanten Nesvik nå kom inn på, at vi har lest i media at fiskekjøpere har gått over ende. Ja, men jeg tror vi skal være veldig forsiktige med å relatere det til minsteprisfastsettingen. Jeg har møtt mange av dem som dette gjelder – og i omkringliggende områder – som sier at dette er vel også resultatet av en del historier som vi for så vidt også har lest om i media. Så vi skal være litt forsiktige, tror jeg, med å trekke den typen bastante konklusjoner.

Harald T. Nesvik (FrP) [13:58:17]: Vi skal også være forsiktige med å trekke bastante konklusjoner i den andre retningen – at minsteprisen *ikke* har hatt noe å si for dette. Når man opererer i et marked, er det selvfølgelig en sammenheng mellom hva man kjøper inn et produkt for og hva man kan selge ut et produkt for. Så den bastanthenheten gjelder nok begge veier.

Mitt spørsmål til statsråden kan jo da være: Vil statsråden kategorisk avvise at minsteprisen kan ha hatt noe å gjøre med at enkelte har fått økonomiske problemer?

Statsråd Lisbeth Berg-Hansen [13:58:53]: Det jeg tror representanten Nesvik og undertegnede kan bli enige om, er at den i hvert fall har vært veldig utfordrende, og at mange har fått økonomiske utfordringer. Men når det gjelder de relativt få konkursene som jeg har oversikt over, så har for så vidt også aktørene selv sagt at her finnes det andre forklaringsgrunner. Det viktigste er å se framover. Det er ikke til å legge skjul på at situasjonen i 2009 og 2010 har vært krevende, både for sjøsiden, altså fiskerne, og for landsiden, av årsaker som ligger utenfor denne salens mulighet til kontroll. Dette gjelder ikke minst næringen selv.

Jeg er stolt av det som Regjeringen har fått til av – kall det gjerne – kriseløsninger i vanskelige situasjoner. Det tror jeg i hvert fall har bidratt til at hjulene har gått vesentlig bedre enn de ellers ville ha gjort.

Presidenten: Replikkordskiftet er over. Flere har ikke bedt om ordet til sak 2. (Votering, se side 3211)

Sak nr. 3 [13:59:56]

Innstilling fra næringskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Svein Flåtten, Anne Karin Olli, Elisabeth Røbekk Nørve og Arve Kambe om samfiske

for kystflåten (Innst. 223 S (2009–2010), jf. Dokument 8:58 S (2009–2010))

Presidenten: Etter ønske fra næringskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden begrenses til 40 minutter og fordeles med inntil 5 minutter til hvert parti og inntil 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det åpnes for replikkordskifte etter de talere som har ordet innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Lillian Hansen (A) [14:01:11] (ordfører for saken): Jeg skal fatte meg i korthet i denne saken. Jeg skal redegjøre for flertallets innstilling, og jeg regner med at mindretallet redegjør for sitt standpunkt i denne saken.

Det har fra flere hold over lang tid vært ønske om en samfiskeordning på grunn av flere ting, bl.a. lav lønnsomhet og ikke minst på grunn av sikkerhetsaspektet med hensyn til den minste flåten. 22. februar i år ble en midlertidig samfiskeordning iverksatt etter en veldig kort høringsfrist. Norges Fiskarlags anbefalinger for ordningen ble fulgt, med unntak av at det ikke tillates samfiske med samme eier, fordi en samfiskeordning har likhetstrekk med den tidligere driftsordningen, da den innebærer at kvoter fra to fartøy blir fisket med det ene. Driftsordningen ble avvirket fordi det nærmest var en rendyrket ordning for årlig kvotehandling og dermed harmonerte dårlig med prinsippene for ordinær kvotetildeling og strukturpolitikken som er lagt til grunn for øvrig.

Med dette Dokument 8-forslaget ønsker Fremskrittspartiet og Høyre på en måte en omkamp. Disse partiene ønsker en utvidelse, sånn at det blir mulig å benytte ordningen når man eier flere fartøy. Det betyr òg samfiske med seg selv, på en måte. Man ønsker også å åpne for at ordningen også skal gjelde for åpen gruppe. I denne omgangen er det helt uaktuelt å utvide denne ordningen.

Komiteens flertall, alle unntatt Fremskrittspartiet og Høyre, anser derfor at det som forslagsstillerne ber om i forslaget, er ivaretatt. For øvrig viser jeg til svarbrev fra statsråden av 12. mars d.å.

Line Henriette Hjemdal hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Det åpnes for replikkordskifte.

Harald T. Nesvik (FrP) [14:04:03]: Først og fremst vil jeg si at det er positivt at vi har fått på plass en samfiskeordning. Jeg skal komme mer inn på det i mitt hovedinnlegg om en liten stund.

En av grunnene til at vi ønsket å få dette på plass, var det sikkerhetsmessige aspektet. En annen grunn til det var lønnsomheten i næringen. Når det gjelder fiskeressursene, fiskebestanden, styrer man hvor mye som kan fiskes, gjennom et kvoteregime. Hvis to personer har hver sin båt

og ønsker å fiske sammen, så får de nå lov til det, ut fra et sikkerhetsperspektiv og et økonomisk perspektiv. Men hvis samme eier har to båter, krever man altså at når man først har fisket opp kvoten til den ene båten, skal man dra inn igjen, skifte båt og dra ut med den andre båten for å ta kvoten til den. Spørsmålet mitt til representanten Lillian Hansen er følgende: Synes representanten at dette høres fornuftig ut, i et miljøperspektiv og i et økonomisk perspektiv?

Lillian Hansen (A) [14:05:01]: Det var nettopp det jeg var inne på i mitt innlegg – hvorfor det ikke er ønskelig å gå videre, ut fra den ordningen som ble. Så kan man ønske at det var annerledes. Men denne ordningen kom veldig kjapt på plass, etter en kort høringsfrist. Etter det jeg har registrert, er det kun det elementet som representanten Nesvik er inne på, som ikke er tatt med i denne ordningen. For øvrig er det sånn at jeg oppfatter at både Norges Fiskarlag og andre faktisk er veldig fornøyd med den ordningen, sånn som den ble.

Harald T. Nesvik (FrP) [14:05:48]: Det er nettopp næringen selv som har kommet med innspill om akkurat dette perspektivet, som gjør at en del faller utenfor ordningen, fordi man nettopp ekskluderer eiere som har to båter. Det er næringen som har spilt inn dette. Jeg tror også representanten har fått innspill her, både fra media og sitt eget hjemfylke. I mitt eksempel spurte jeg representanten om følgende: Du eier to båter, og begge har kvoter. Hvis vi så ser dette i et miljø/klimaperspektiv, synes representanten det er fornuftig at når du har fisket med den ene båten, skal du dra distansen inn igjen – kanskje inn fjorden der du hører hjemme – for å hente en ny båt for å fiske på det samme stedet, men på et annet grunnlag?

Lillian Hansen (A) [14:06:44]: For det første har jeg lyst til å si at jeg er veldig glad for at Fremskrittspartiet er opptatt av klima, særlig i denne saken. Det er veldig bra. Denne regjeringen vil ikke gå videre i denne omgang, nettopp på grunn av det jeg var inne på i mitt innlegg – nemlig at hvis vi tilnærmevis åpner for den ordningen som Nesvik ønsker, blir det nærmest en rendyrket ordning for årlig kvotehandel. Det ønsker ikke denne regjeringen i denne omgang.

Elisabeth Røbekk Nørve (H) [14:07:51]: Lønnsomheten i fiskeflåten er til tider anstrengt. Samfiske ville for mange fiskebåtreidere ha gitt en bedre økonomisk inntjening, og dermed gitt rederne økonomiske muskler til å foreta sårt tiltrengt miljømessig fornying av flåten. Ordningen ville resultert i færre turer fram og tilbake til fiskefeltet, og dermed utløst en miljøgevinst som burde vært av stor interesse for den rød-grønne regjeringen, som ønsker å fremstå som verdensledende innen miljø.

Ser ikke representanten Hansen at en samfiskeordning ikke bare ville tjene fiskernes økonomiske interesser, som i seg sjøl er svært viktig, men at ordningen i tillegg ville gitt et viktig bidrag til miljøet?

Lillian Hansen (A) [14:08:37]: Jeg synes det er veldig bra at vi får dette miljøperspektivet i denne saken – det er veldig bra. Da denne ordningen kom, var det faktisk ikke det viktigste som lå til grunn for at man tok tak i samfiskeordningen og prøvde å få den på plass; det var sterke signaler fra fiskerinæringen i en vanskelig tid. Fiskeriministeren har gjort en utmerket jobb. Jeg er kjent med at hun har jobbet veldig lenge med dette, og hun har fått til en bra ordning.

Elisabeth Røbekk Nørve (H) [14:09:21]: Når det ikke var et annet utgangspunkt enn akkurat det som nå foreligger, som var årsaken, må jeg få lov til å stille enda et spørsmål til representanten.

Jeg har hørt at fiskebåtreidere har hatt både åtte og elleve båter på samme felt, tatt en bitte liten kvote hver, og så dratt inn igjen. Mener representanten Hansen at dette er fornuftig miljøpolitikk? Og er det fornuftig økonomisk politikk for fiskerne og rederne?

Lillian Hansen (A) [14:09:58]: Jeg er kjent med at akkurat det som nå sies, har blitt løftet fram som en problemstilling. Jeg regner med at fiskeriministeren i dag eller på et annet tidspunkt vil redegjøre for det representanten var inne på, akkurat hvordan dette fungerer.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Harald T. Nesvik (FrP) [14:10:57]: Jeg vil begynne mitt innlegg med å berømme statsråden fordi man raskt fikk på plass en samfiskeordning. Dette er en problemstilling som har vært overliggende i en del år. Det har jevnlig kommet innspill om viktigheten av at vi fikk på plass en ordning, og det er ikke til å stikke under stol at det beste argumentet var sikkerhetsaspektet.

La oss ta utgangspunkt i sikkerhetsaspektet, og dette løser på mange måter mye av det som vi la til grunn i det forslaget som ligger her. Når det gjelder det økonomiske perspektivet, er det også et grunnlag for samfiskeordningen, og det er klart at det løser problemene for noen, dvs. at der man samfiske med andre – gjerne personer som har hver sine båter med hver sine kvoter – vil det løse mange av deres problemer.

Men det er åpenbart at en del faller utenfor. Og så kan vi diskutere hvordan man skal angripe det – på hvilken måte. Jeg har full respekt for statsrådets syn som et første utgangspunkt, i og med at det har hastet med å få ordningen på plass. Slik sett blir det på mange måter vi som opposisjon som allerede nå ønsker å gå lenger. Jeg håper i hvert fall at statsråden vil ta med seg de forslagene som ligger her, selv om de blir nedstemt i dag. Når ordningen nå faller på plass og den har fungert en tid, vil vi helt sikkert få se at det kommer andre og banker på døren og sier at vi må prøve å gå litt videre.

Jeg mener at det ikke er noe argument knyttet til det kvotemessige, for det dreier seg om, er å kunne drive samfiske, gjerne mellom to båter som har kvoter. Ressursbiten løser de gjennom kvotesystemet, bortsett fra der man har fritt fiske. Utover det styres det gjennom kvoteregimet.

Etter den dagen vi hadde i salen her i går, synes jeg det er litt interessant at representanten Lillian Hansen er glad for at vi andre er opptatt av miljø. Etter å ha hørt statsministeren og bortforklaringene her i går skjønner jeg godt at man vil prøve seg på den varianten. Men det er et miljøperspektiv, for det har å gjøre med å utvikle bl.a. fiskebåter, få i gang teknologi. Da kommer forskning og utvikling inn i bildet. Hvis man har en person som eier flere båter, kunne det å samle kvotene gjøre at vi kunne få rom for investeringer i f.eks. grønn framdrift for en fiskebåt, eller propellsystem som er mer stillegående, og som gjør at man kan få et mer effektivt fiske. Det er også mange positive nyanser man skal ta med seg.

Denne gangen skal jeg ikke glemme å fremme forslaget vårt, så jeg tar opp det forslaget vi selv har i innstillingen, og de som vi står sammen med andre om. Jeg fikk med meg at presidenten fremmet vårt forslag i stad, og det setter jeg stor pris på. Så da er forslaget i forrige sak også tatt opp.

Et av forslagene vi har, er at vi ber Regjeringen vurdere å utvide samfiskeordningen. Vi håper i hvert fall at man vil se på dette, og det er mulig man vil høste noen erfaringer med det som allerede er der, men jeg ser fram til at vi nå skal få prøvd ut denne ordningen. Så håper jeg at vi på sikt kan komme et steg videre.

Men jeg skal gjenta det en gang til, for man gjør det ikke for ofte: Jeg vil gi honnør til statsråden for at hun grep fatt i saken raskt da hun tok over som fiskeri- og kystminister, og så får vi håpe at man utvider ordningen senere.

Presidenten: Representanten Harald T. Nesvik har tatt opp de forslag han refererte til.

Frank Bakke Jensen (H) [14:15:37]: Først må jeg få lov til å henlede oppmerksomheten på Møre-benken. Har dere sett så mye oransje og blå staffasje for en midlertidig tredje plass?

Som redegjort for fra saksordføreren er bakgrunnen for Høyres forslag den vanskelige situasjonen industri og flåte opplevde da man begynte å få ettervirkningene av finanskrisen i 2008 og 2009. Høyre ber om tiltak som kan gi økt lønnsomhet og økt sikkerhet i den norske kystflåten.

Markedet er, som vi lærte i forrige sak, styrende for råstoffprisene, og da er kostnadsnivået i flåten det enkleste verktøyet å se på for å skape lønnsom drift. Det er smått gledelig, men ikke mer, at Regjeringen kommer oss litt i møte, og jeg må få imøtegå argumentene om at vi her driver omkamp. Det er faktisk slik at vi har lov til å stille med forslag selv når vi mener det som er lagt på bordet, ikke er bra nok.

Det som man kommer med nå, er ikke annet enn en høyst midlertidig ordning. Det er en samfiskeordning, men man varsler at dette ikke skal vare lenge – det er ikke en prøveordning, det er varslet at det er en midlertidig ordning. Det er all grunn til å stille seg kritisk til alle midlertidige ordninger innenfor fiskeriforvaltningen.

Undertegnede og statsråden har ved flere anledninger i denne salen vært enige om at langsiktige og forutsig-

bare rammebetingelser er viktig for næringsvirksomhet. I motsetning til i diskusjonen jeg hadde med landbruksministeren, er det sånn at jeg og fiskeri- og kystministeren er enige om at sjømatrelatert virksomhet er næringsvirksomhet. Da har vi altså sagt at langsiktighet og forutsigbarhet er viktig for denne næringen. Da er det merkelig å observere hvilken rekke av midlertidige og uforutsigbare forordninger nevnte statsråd er villig til å publisere: Samfiskeordningen debatterer vi her i dag. Forskyvning av tidspunkt for bifangstfiske er en annen, tildeling og inn-dragning av 30 pst. overregulering bare i løpet av tre uker er en tredje.

Langsiktighet og forutsigbarhet er ikke bare ord vi skal smykke oss med i denne salen. De bør i aller høyeste grad være fundamentale verdier i forvaltningen av fiskeriene. Derfor har vi fra Høyre fremmet forslag om at statsråden også ser på en prøveordning for samfiske i åpen gruppe. Derfor ber vi om at samfiskeordningen i lukket gruppe gjøres permanent. Derfor ber Høyre statsråden rydde opp i de urettferdighetene som oppsto innen samme lengdegruppe da forgjengeren Helga Pedersen gjorde et forsøk på å stoppe struktureringen og endte opp i noe som ble en kunstpause. Sist, men ikke minst, ber vi statsråden komme tilbake til Stortinget med en utredning av en strukturordning for lukket gruppe under 11 meter.

Denne representanten hadde gleden av å delta sammen med Lillian Hansen fra Arbeiderpartiet da Nordisk Råd debatterte EUs grønbok for den nye fiskeripolitikken. Der holdt representanten Hansen et flammende innlegg der hun lovpriste norsk strukturpolitikk i høye ordelag. Det var en fryd å høre representanten Hansens innlegg, der hun redegjorde for hvilken viktig rolle strukturordningen hadde spilt i Norge for å skape større lønnsomhet i flåten. Det var et helt nødvendig grep for å drive en bærekraftig ressursforvaltning, sa representant Hansen nede i København. Når vi kan fortelle EU hvor avhengig forvaltningen er av en lønnsom fiskeriflåte, mener jeg at vi faktisk skal tenke og si det samme her hjemme.

Til avslutning: Hvis det er noen forslag igjen å ta opp som ikke representanten Nesvik har tatt opp, tar jeg opp dem.

Presidenten: Presidenten er glad for at alle forslag blir fremmet. Representanten Frank Bakke Jensen har hermed tatt opp forslagene nr. 4 og 5, fra Høyre.

Alf Egil Holmelid (SV) [14:19:16]: Regjeringa innførte 22. februar ei mellombels samfiskeordning for fartøy under 11 meter. Denne ordninga blei innført etter ønske frå fiskarane, og ho blei gjennomført i nært samarbeid med fiskarane sine organisasjonar.

Bakgrunnen for samfiskeordninga var eit ønske om å auke tryggleiken i fiskeria. Ordninga har verka etter formålet, og det er gitt gode tilbakemeldingar frå fiskarane. Som i alle slike ordningar vil det vere vanskelege, men viktige grenseoppgangar. Derfor er det nyttig å få diskutert saka og grunngi dei vala som er gjorde når det gjeld avgrensing av ordninga. Saksordføreren har gitt ei god innføring i bakgrunnen for den løy-

singa som blei vald, og den grenseoppgangen som er gjort.

Det er reist spørsmål om kvifor ordninga ikkje omfattar samfiske med båtar med same eigar. Men som fleire har vore inne på, er det ei utviding som reiser viktige prinsipielle spørsmål. Samfiske for båtar med same eigar vil vere det same som å innføre på nytt den tidlegare driftsordninga i kystflåten. Det er ei ordning som er avvikla, og som det ikkje er nokon grunn til å innføre på nytt. SV er glad for at Regjeringa i nært samarbeid med fiskarorganisasjonane fekk på plass ei god samfiskeordning raskt, og vi meiner det er eit godt regime som er lagt til grunn for gjennomføring av ordninga.

Irene Lange Nordahl (Sp) [14:21:05]: Senterpartiet er opptatt av en fiskerinæring som bidrar til aktivitet og sysselsetting langs hele kysten, og at verdiskapingen av våre felles fiskeriressurser i størst mulig grad skal komme de fiskeriavhengige kystsamfunnene til gode. Det er derfor viktig at vi har en fiskeripolitikk som følger opp disse målsettingene.

Når det gjelder representantforslaget om samfiske for kystflåten som er framsatt, anser vi i Senterpartiet og flertallet i komiteen at dette er ivare tatt gjennom den ordningen som fiskeri- og kystministeren satte i verk 22. februar 2010. Da ble det igangsatt en midlertidig ordning med samfiske for fartøy med hjemmelslengde under 11 meter, gjeldende for 2010. Bakgrunnen for igangsettingen av denne ordningen er at fjorårets torskesesong ble dårlig for mange. Økonomien for fiskerne er blitt svekket, og utsiktene for 2010 er tilsvarende svake. Fiskeri- og kystministeren har redegjort for dette i brev av 12. mars til næringskomiteen. I nevnte brev redegjør statsråden for en rekke tiltak som er gjennomført overfor både fiskeindustrien og fiskerne for å sikre en mest mulig normal gjennomføring av fiskeriene.

Utviklingen i torskesektoren den siste tiden har gjort det klart at også små fartøy har behov for rammevilkår og ordninger som sikrer fiskernes mulighet til å ha en arbeidsplass som både sikkerhetsmessig, arbeidsmiljømessig og økonomisk kan sammenlignes med det øvrige næringsliv. Den midlertidige ordningen med samfiske vil bidra både til bedre sikkerhet for fiskerne om bord i fartøyene og til bedre lønnsomhet.

Jeg vil også vise til debatter i Stortinget før jul der tiltak for fiskeindustrien var tema. I denne sammenheng vil jeg vise til at det er viktig med lønnsomhet i hele verdikjeden innenfor fiskerinæringen, og at det dette året særlig er fiskeflåten som ser ut til å gå en utfordrende tid i møte.

Senterpartiet er derfor opptatt av å følge utviklingen nøye, og vi vil vurdere behov for nye tiltak dersom dette viser seg nødvendig. Vi har også nær kontakt med mange aktører i næringen og får tilbakemeldinger om situasjonen.

Jeg vil også vise til at Regjeringen har en nær dialog med næringen og varsler at eventuelle nye tiltak rettet mot næringen vil bli vurdert, dersom situasjonen tilsier det.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Harald T. Nesvik (FrP) [14:23:42]: Mitt spørsmål tar utgangspunkt i innlegget fra representanten Lange Nordahl, der hun viste til at det at samfiskeordningen burde komme på plass nå – i hvert fall argumenterte hun slik – utelukkende hadde med torskesesongen og lave priser, altså det økonomiske systemet, å gjøre.

Da må jeg få stille representanten Lange Nordahl følgende spørsmål: Med det som utgangspunkt, hvorfor ønsker man ikke da at en fisker som eier to båter, skal få samle kvotene og bruke den ene båten på fiske? Det må da være mye mer økonomisk enn at han bruker to båter? Hvorfor skal denne personen utelukkes fra samfiskeordningen, når representanten selv bruker økonomi som argument for at samfiskeordningen bør komme på plass?

Irene Lange Nordahl (Sp) [14:24:39]: I arbeidet med samfiskeordningen og diskusjonen rundt hva som skal til for å få lønnsomhet i næringen, må en også være klar på hva slags konsekvenser ulike ordninger kan ha.

Bakgrunnen for at Senterpartiet ikke er villig til å gå inn for samfiske for samme eier, er at samfiskeordningen da vil ha likhetstrekk med den tidligere driftsordningen. Det kunne nærmest være en rendyrket ordning for årlig kvotehandel og være ensbetydende med å gjeninnføre driftsordningen i kystflåten, og det ønsker ikke vi i Senterpartiet.

Harald T. Nesvik (FrP) [14:25:20]: Her tror jeg rett og slett at representanten må hjelpe meg litt. Hun viser til den tidligere driftsordningen og at hun er redd for kvotehandel. Men det er altså snakk om samme person, det er den samme personen som har kvotene, men de er fordelt på to båter. Jeg regner med at representanten Lange Nordahl ikke er redd for at personen skal selge kvotene til seg selv.

Det dreier seg altså om en person som eier to båter, men der hver kvote er linket opp mot båten, altså en kvote pr. båt. Spørsmålet er: Hvorfor skal ikke denne personen, som altså eier to båter med forskjellige kvoter, få lov til å samfiske disse?

Irene Lange Nordahl (Sp) [14:25:58]: Det er nettopp det jeg har redegjort for.

Vi kan ha mange ordninger i flere varianter. Det samme kan man diskutere når det gjelder strukturering for fartøy under 11 meter. Går man inn på slike ordninger, vil konsekvensene bli helt annerledes enn det man i utgangspunktet pekte på. Senterpartiet går imot strukturering for den flåten.

Det er viktig å være nøye på hva slags konsekvenser slike ordninger kan få. Derfor har statsråden kommet med den ordningen som foreligger nå, og den er midlertidig. Det er viktig for oss i Senterpartiet å understreke at det er en midlertidig ordning, som skal gjelde for 2010.

Frank Bakke Jensen (H) [14:26:54]: Det var interessant å høre at representanten la slik vekt på at dette var en midlertidig ordning. Det har jo vært medlemmer av den rød-grønne koalisjonen framme her som har hyllert sam-

fisket, og sagt at det er riktig osv. Kan jeg forstå representanten fra Senterpartiet slik at fra Senterpartiets ståsted er dette en høyst midlertidig ordning, og at den skal bort når perioden er over?

Irene Lange Nordahl (Sp) [14:27:27]: Senterpartiet forholder seg til at dette er en midlertidig løsning og en ordning som statsråden har iverksatt. Så får man vurdere hvordan man eventuelt skal følge opp dette ved årets slutt. Men vi vil understreke «midlertidig» og at det var grunnlaget for at vi kunne være med og støtte ordningen.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [14:28:14]: Samfiske er et tema som engasjerer bredt. Norges Fiskerlag mener det må etableres en samfiskeordning for kystfartøy under 11 meter. Mange fiskere, spesielt i de minste fartøygruppene, mener det bør gis mulighet for driftssamarbeid uten kjøp, salg eller leie av kvoter mellom fartøyene. Dette hevdes å gi positive virkninger for sikkerheten til sjøs, ved at man kan være flere mann om bord og ha kostnadsbesparelser i form av rigging og utstyr. Det har de nok rett i.

Regjeringen har vedtatt en midlertidig ordning for samfiske for fartøy under 11 meter. Ordningen ble iverksatt 22. februar i år. Kristelig Folkeparti mener den midlertidige ordningen som er vedtatt, ivaretar sikkerhetsaspektet. Vi ønsker å se virkningen av den endringen som er iverksatt, før vi går inn på andre endringer i samfiskeregelverket. Kristelig Folkeparti er tilfreds med at Regjeringen er i dialog med næringen, og at eventuelle nye tiltak vil bli iverksatt ved behov.

Fiskeressursene skal danne grunnlag for sysselsetting både på sjøen og på land. Da er det viktig at leveringsforpliktelser håndheves. Kystflåten har med sin nærhet til mottaker gode forutsetninger for å levere fisk til norsk videreforedling.

Kristelig Folkeparti mener at det ved fordeling av kvoter bør legges mer vekt på å skape lokale arbeidsplasser, både på sjøen og på land. Det er viktig med fornyelse av fiskeflåten, men en må unngå at fornyelse fører til behov for langt større kvoter for å forrente investeringene.

Det er viktig å sikre ungdom mulighet til å komme inn i næringen og kunne starte som fisker uten store investeringer i båter og utstyr.

Norges Kystfiskerlag ber myndighetene iverksette økonomiske støttetiltak rettet mot fiskeflåten på bakgrunn av den dramatiske prisnedgangen på hvitfisk. Pris til fisker er de siste årene redusert med 30–40 pst., og Norges Kystfiskerlag frykter for konsekvensene for fiskeflåten og for fiskernes privatøkonomi.

Når det gjelder likviditetssituasjonen for kystflåten, som forslagsstillerne også peker på, er Kristelig Folkeparti opptatt av at likviditetslåneordningen må gi låntakerne betingelser som gjør at den virker etter hensikten. Hovedprinsippene for regelverket må derfor etter vårt syn endres slik at de bedriftene som er i krise, kan få praktisk nytte av det. Behovet for dette er tydelig ut fra henvendelsene

fra næringen selv og uttalelser fra NHO, LO, kommuner og fylkeskommuner, som alle ber om større fleksibilitet i betingelsene.

Låneordningen må ikke bare være rettet inn mot en næring i store vanskeligheter, men mot de mange små lokalsamfunn som er avhengig av at små og store hjørnesteinsbedrifter i fiskeindustrien fungerer. Det er helt avgjørende for slike lokalsamfunn at bedrifter med markeds- og lønnsomhetsmuligheter på sikt kan komme gjennom krisen. Da må det kunne aksepteres at staten tar en noe større risiko.

Kristelig Folkeparti mener at både muligheter for lengre nedbetalingstid, eventuelt avdragsfrihet, lempeligere rentebetingelser og ikke minst en mindre rigid holdning til at ordinære driftslånsbanker skal vike sikkerhet for eksisterende eller nye lån, må være en del av arbeidet til Regjeringen med å endre hovedprinsippene for utlånsordningens regelverk – så langt det er mulig innenfor rammene av internasjonalt regelverk. Vi har derfor foreslått i Stortinget å endre hovedprinsippene for utlånsregelverket, slik at utlån kan foretas mer fleksibelt i forhold til avdragstider, rentebetingelser og sikkerhet. Dette må anses som en midlertidig ordning som ikke er ment å skulle erstatte ordinær driftskreditt.

Når det gjelder representantforslaget, ønsker vi, som sagt, å se virkningen av den endringen som nylig er iverksatt fra Regjeringen før vi går inn på andre endringer i samfiskeregelverket. Kristelig Folkeparti støtter derfor flertallsinnstillingen, om at forslaget vedlegges protokollen.

Statsråd Lisbeth Berg-Hansen [14:33:07]: Kravet om samfiske har vært fremmet over lang tid med hovedbegrunnelse økt sikkerhet og bedre lønnsomhet for flåten. På den bakgrunn besluttet jeg 22. februar en midlertidig ordning med samfiske for fartøy under 11 m hjemmelslengde gjeldende for 2010. De endelige rammene for ordningen ble fastsatt etter en kort høring, hvorpå jeg tillå sikkerhetsaspektet størst vekt.

Dagens regelverk, selv uten en samfiskeordning, tillater at fartøyeiere samarbeider om å fiske kvotene, enten de fisker i åpen eller lukket gruppe. Forutsetningen er at begge fartøyene som har fått tildelt kvote, må benyttes. Sikkerhetsaspektet ved at færre fisker alene kan derfor ivaretas til tross for de begrensningene som ble vedtatt for ordningen.

Når det gjelder lønnsomheten i flåten, er inntektsbortfallet som følge av redusert pris til fisker til en viss grad kompensert gjennom økningen i årets kvoter og økte landinger blant de minste fartøyene. Dette har kommet mange til gode, ikke bare de samfiskende fartøyene.

Under behandlingen av spørsmålet om samfiske var det noen prinsipielle og praktiske spørsmål. Blant annet knyttet disse seg til kvoteleie, om ordningen lar seg kontrollere, og hvem som skal omfattes.

Samfiskeordningen har likhetstrekk med den tidligere driftsordningen, da den innebærer at kvotene fra to fartøyer blir fisket med det ene. Driftsordningen ble avvirket fordi den var en nærmest rendyrket ordning for årlig kvotehandel og dermed harmonerte dårlig med de prinsippene for

ordinær kvotetildeling og den strukturpolitikken som er lagt til grunn for øvrig.

Ordningen ble innrettet slik at det ikke skulle være mulig å aktivisere passive kvotefartøy som kunne bidra til økt kvoteutnyttelse på bekostning av andre i reguleringsgruppen. Dette er bakgrunnen for at det ikke tillates samfiske for fartøy med samme eier, men en ordning som sikrer at aktive eiere står om bord og fisker kvotene i samarbeid for økt sikkerhet.

Jeg har imidlertid merket meg forslaget fra mindretallet om å tillate samfiske mellom fartøy med samme eier, herunder rederier med flere båter, samt for fiskere som deltar i åpen gruppe.

Når det gjelder åpen gruppe, er dette et åpent fiskeri, der det er fritt å delta i fisket. Ved en samfiskeordning i åpen gruppe må det imidlertid påregnes at en rekke passive fartøy vil kunne aktiveres som kvoteavgiver og på den måten øke presset på gruppekvoten.

En samfiskeordning vil med all sannsynlighet bidra til langt større aktivitet i åpen gruppe, og dermed undergrave grunnlaget for at vi kan ha et slikt åpent fiskeri. Dette er bakgrunnen for at åpen gruppe ikke er blitt inkludert i samfiskeordningen.

Det har i vinter vært et godt torskefiske med god tilgjengelighet, og det er fisket et betydelig kvantum på kort tid. Det har medført at fisket på maksimalkvoten måtte stoppes for at gruppekvoten ikke skulle bli overfisket. Fartøy som ikke har fisket sin garanterte kvote, kan likevel fortsette fisket innenfor den, uavhengig av stoppen i fisket.

Det er levert fangst av torsk fra 49 deltakende fartøy i samfiskeordningen, dvs. at 98 fartøy eller eiere har vært involvert i samfiskeordningen. Det er hittil levert 1 493 tonn torsk fordelt på 510 landinger fra passive kvoteavgivende fartøy gjennom ordningen med samfiske til en samlet verdi av 12,8 mill. kr.

Samfiskeordningen har bidratt til at en større del av gruppekvoten for fartøy under 11 m ble fisket gjennom at flere fartøy enn ellers har deltatt i fisket.

Samfiskeordningen har også bidratt til økt effektivitet, slik at gruppekvoten ble fisket raskere enn uten en samfiskeordning. Samfiskeordningen har således bidratt til en tidligere stopp i fisket for den minste flåten.

Regjeringen la fram sin strukturpolitikk i St.meld. nr. 21 for 2006–2007, Strukturpolitikk for fiskeflåten. Denne politikken ligger fast.

De minste fartøyene har som strukturvirkemiddel bare hatt tilgang til en kondemneringsordning. Denne er nå utløpt.

I arbeidet med strukturspørsmålene må vi ta høyde for at disse forholder seg til en dynamisk virkelighet. Det betyr at det som var tilstrekkelig på ett tidspunkt, kanskje bør justeres senere.

Ordningen med midlertidig samfiske for fartøy under 11 meter hjemmelslengde har, i tillegg til å styrke sikkerheten, også vært kjærkommen for enkelte økonomisk sett.

Presidenten: Det åpnes for replikkordskifte.

Harald T. Nesvik (FrP) [14:38:30]: Spørsmålet mitt til statsråden vil dreie seg om dette med statsstøtte, eller subsidier til fiskerinæringen. Det var vel representanten fra Kristelig Folkeparti som var inne på lønnsomhetsbiten og hvorvidt staten burde ta en større del av byrden etc.

Jeg vil sterkt advare mot at vi igjen gjør fiskerinæringen om til en subsidienæring. Jeg vil også minne om at Regjeringen og Stortinget i forbindelse med innspill til grønboken til EUs fiskeripolitikk nettopp la hovedvekt på at EUs subsidiepolitikk til fiskerinæringen måtte stanse, ja det står faktisk at den måtte stanses innen en gitt dato. Jeg synes det er fornuftig, for det er klart at vi må ha en næring som klarer å stå på egne ben.

Vil statsråden bekrefte at Regjeringen vil føre en politikk som fortsatt vil sørge for at fiskerinæringen er den sunne og gode næringen som den er, og uten subsidier?

Statsråd Lisbeth Berg-Hansen [14:39:31]: Jeg kan forsikre om at jeg er veldig opptatt av at vi skal ha en framtidsrettet fiskerinæring. Det er avgjørende for framtiden til kysten, det er avgjørende for framtiden til nasjonen. Mange spør om hva vi skal leve av etter olje og gass. Vi har svaret: Vi har masse fisk i havet. Vi skal utvikle den næringen til å bli enda viktigere for nasjonen. Da har vi noen internasjonale rammebetingelser som vi ikke skal utfordre. Vi vet hva det vil si å bli utsatt for beskyldninger på dette området – gjennom laksenæringen.

Næringen er absolutt i stand til å utvikle seg på egen kjøll. Vi har nå vært igjennom en periode som har vist at det var nødvendig å iverksette helt spesielle tiltak. Det har vi gjort, og, som jeg sa i den forrige saken: Jeg er stolt av at vi har en regjering som gjorde det.

Frank Bakke Jensen (H) [14:40:41]: Vi har i torskefiskeriene opplevd et historisk godt fiske denne vinteren. Som statsråden korrekt påpeker, er faktisk veldig mye av kvoten allerede oppfisket.

Et virkemiddel man innførte for å kunne strekke sesongen og for å sikre at man også tok opp andre fiskeslag utover året, var bifangstordningen. Den brukte man gjerne å starte med sånn fra juni–juli, noen ganger i august, og så innførte man gradvis hvor stor prosent man kunne ha av torsk. Jeg registrerer at departementet har innført bifangstfiske allerede, og nå får det en sånn form at de som ikke har nådd å fiske opp kvoten sin, nå må kappfiske for å bli ferdig med den, slik at de kan få lov å delta i bifangstfisket. Dette strider litt mot den ferskfiskstrategien som Regjeringen har nedfelt, der man sier at man skal søke å få ferskt råstoff tilgjengelig hele året.

Spørsmålet mitt til statsråden blir: Har man nå avviklet den ferskfiskstrategien som gjaldt?

Statsråd Lisbeth Berg-Hansen [14:41:45]: Nei, vi har definitivt ikke avviklet ferskfiskstrategien, det var nettopp en av grunnene til at vi måtte åpne bifangstordningen noe tidligere enn det som var planlagt, og for så vidt også ønskelig. Men av respekt nettopp for at man skal ha fisk tilgjengelig igjennom – forhåpentligvis – hele året, så jeg det faktisk som nødvendig å åpne for det. Så er også

situasjonen for den miste flåten, som det handler om her i dag, at den må få lov å fiske fisken når den er nærmest land. Begge disse hensynene tilsa at vi måtte åpne bifangstordningen.

Så er det en utfordring at naturen har gjort det sånn at torsken er nær land bare deler av året, mens en må lenger til havs andre deler av året. Det er et spørsmål som jeg gjerne skulle ha diskutert med både Høyre og andre hvordan vi skal løse. Naturen rår vi ikke over, og hva slags virkemidler som skal tas i bruk for å strekke torsketilgjengeligheten, har jeg ikke svar på.

Frank Bakke Jensen (H) [14:42:54]: Kanskje statsråden kan vurdere en endring av kvoteåret. Nå er det jo sånn at vi starter kvoteåret samtidig som Vårherre sender alt råstoffet inn, tilgjengelig for flåten. Hvis vi kunne tenke oss at vi på en del av de fine plansjene og grafene startet kvoteåret 1. september, får man toppen omtrent midt i kvoteåret. Det kan kanskje gjøre at forvaltningen av dette blir enklere, og at det er mer naturlig for flåten å strekke sesongen litt. Da er man i alle fall ikke avhengig av å delta i et kappfiske for å få lov å delta i neste del av forvaltningen.

Statsråd Lisbeth Berg-Hansen [14:43:40]: Kvoteåret og start og slutt på det har vært diskutert i mange sammenhenger. Mange andre elementer er også brakt til torgs. Uansett kommer vi ikke bort fra at torsken er oppunder land på en tid på året da den minste flåten kan få tak i den.

Jeg skal gjerne diskutere mange forskjellige elementer for å nå målet om økt bearbeiding og få en større grad av virkemidler for å få utnyttet ferskfiskstrategien godt nok. Jeg tror definitivt ikke at kvoteåret er det eneste svaret, og jeg er ikke sikker på om det er svaret i det hele tatt.

Det jeg har vært opptatt av nå i forbindelse med det vi da egentlig diskuterer i dag, samfiskeordningen, er muligheten til å være to om bord, som jeg sa først og fremst er begrunnet i sikkerhetsaspektet, men som er noe som har vist seg å ha hatt et aspekt i lønnsomhet. Utfordringen er fortsatt til stede når det gjelder å få mye torsk på land på kort tid.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.
Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 3.
(Votering, se side 3211)

Sak nr. 4 [14:44:59]

Interpellasjon fra representanten Nikolai Astrup til fornyings-, administrasjons- og kirkeministeren:

«IKT har et stort potensial til å bidra til å redusere klimagassutslippene. EU hevder at bruk av IT-løsninger kan kutte CO₂-utslippene med inntil 20 pst. innen 2020. Bruk av IT i bygg-, transport- og energiløsninger har stort potensial. Rammevilkår, reguleringer og økonomiske incentiver bestemmer hvor raskt IKT-løsninger kan fases inn, og hvilken betydning IKT vil få i arbeidet med å redusere

klimagassutslippene. IKT kan redusere transport av både mennesker, varer og tjenester, men det vil kreve politisk vilje å realisere potensialet. IKT-løsninger kan også representere store muligheter for norsk næringsliv generelt og IT-næringen spesielt. I Klimakur 2020 er det ikke regnet på IT-gevinster.

Hvordan vil Regjeringen sørge for at systematisk bruk av IKT bidrar til å redusere norske utslipp, og til å utløse nye muligheter for norske bedrifter som jobber med grønne IT-løsninger?»

Nikolai Astrup (H) [14:46:30]: Selv de beste intensjoner kan vanskelig veie opp for dårlige resultater. Derfor hjelper det så lite at statsministeren i spørretimen i går gjentok at Norge er verdensledende i klimapolitikken, når det er tydelig for alle og enhver at Regjeringens klimapolitikk rakner i alle ender samtidig. Månelandingen er utsatt, klimameldingen er utsatt, Enova er slaktet av Riksrevisjonen, og kvotehandelen er beheftet med betydelig usikkerhet – for å nevne noe.

Slik det ser ut nå, skal det dessverre bli svært krevende for Regjeringen å innfri forpliktelsene i klimaforliket om å kutte 30 pst. av Norges utslipp innen 2020, hvorav to tredjedeler skal tas hjemme. Det finnes imidlertid lyspunkter som kan bidra til å hjelpe oss i mål, og som samtidig kan bidra til å skape nye bærekraftige arbeidsplasser innenfor en viktig fremadstormende næring for Norge.

Spiller vi kortene våre riktig, trenger ikke klimautfordringen bare å være et problem for Norge; den kan like gjerne bli en viktig mulighet.

IT-næringen har stort potensial for å bidra i kampen for å redusere norske klimagassutslipp. Dessverre har næringspotensial blitt uteglemt og neglisjert i arbeidet med Klimakur 2020. Derfor er det mitt håp og min utfordring til Regjeringen at Norge får på plass en helhetlig strategi for bruk av IKT i arbeidet med å redusere utslippene av klimagasser.

Potensialet er enormt. I EU hevdes det at bruk av IKT kan redusere utslippene med 20 pst. uten andre tiltak. Det er et formidabelt tall, selv om det er stor forskjell på et teoretisk potensial og gjennomførbare politisk akseptable tiltak.

I Tyskland har man gått enda lenger. Smart 2020, et prosjekt som er delfinansiert av det tyske transportministeriet, hevder at bruk av IT kan redusere utslippene med så mye som 25 pst. innen 2020. Det utgjør over 200 tonn CO₂-ekvivalenter i Tyskland, eller ca. fire ganger Norges årlige utslipp.

Det er ingen grunn til å tro at det ikke er et stort potensial også i Norge. Det vet vi ikke før potensialet er utredet, men å identifisere et potensial er bare halve jobben. Den andre halvparten er å utløse det. Det krever en gjennomgang av rammevilkår, reguleringer og økonomiske incentiver knyttet til hvordan vi bor, jobber, lever og forbruker varer og tjenester.

Uten at undertegnede eller mitt parti har konkludert i saken kan det f.eks. være relevant å spørre om det er riktig skattemessig å favorisere biltransport fremfor hjemmekontor. De siste 30 årene er det blitt dobbelt så mange

pendlere i Norge. I samme tidsrom har antallet som utfører arbeid som kan utføres hjemmefra, eksplodert. Da må vi spørre oss selv om det er fornuftig at staten favoriserer pendlere, mens Regjeringen ønsker å fjerne skattefradrag for arbeidsgiverbetalt hjemmekontor og bredbånd, noe som innebærer at det forurensende alternativet kommer bedre ut enn det miljøvennlige alternativet.

Vi ser det samme i den skattemessige favoriseringen av papirbasert fremfor elektronisk litteratur. Aviser og bøker har momsfratak i Norge, men også innkjøpsstøtte og pressestøtte i tillegg til momsfratak.

Vi er et lite land med et lite språk, så det er sikkert gode grunner til at systemet er slik. Men det er samtidig underlig at dersom du setter deg i bilen og kjører en mil til bokhandelen, skal du slippe moms hvis du kjøper en papirbok eller en lydbok på CD. Men dersom du lar bilen stå og velger å laste ned den samme boken på lydfil, betaler du 25 pst. moms. Det første er en bok, det andre er en tjeneste. Det er jo helt logisk!

Et tredje eksempel, som kanskje bør vurderes nærmere, er den skattemessige favoriseringen av jobbreiser fremfor fjernarbeid og telefon- eller videokonferanser. Ulike diettytelser, bonuspoeng ved utenlandsreiser og taxfreeordningen bidrar til en favorisering av forretningsreiser på bekostning av fjernarbeid og telekonferanser.

Det er åpenbart at det er gode grunner for mange av disse ordningene. Men det vi trenger er en helhetlig gjennomgang der vi også legger klimaperspektivet inn som et viktig premiss. Kanskje vil vi da konkludere med at det er behov for å gjøre endringer på noen av disse områdene. Vi må spørre oss om vi nokså systematisk legger dagens karbonbaserte livsstil til grunn for de klimatiltak vi setter inn, eller om vi har et mål om å oppmuntre til at forurensende goder erstattes med ikke-forurensende goder. I alle tilfeller vil det være uheldig at det finnes konkrete eksempler på at de miljøvennlige alternativene systematisk diskrimineres på bekostning av de forurensende alternativene.

Det er likevel ingen tvil om at det er de store infrastrukturene som har mest å hente på å ta i bruk IT, enten det gjelder transport-, bygg- eller energisektoren. Et godt eksempel fra transportsektoren er NVE og Grieg Shippings pilotprosjekt, delvis finansiert av Forskningsrådet, der målet er effektivisering ved hjelp av IT. Prosjektet skal bedre kommunikasjonen mellom skip og havn og redusere tiden skip ligger på tomgang utenfor havnen, som typisk er 6–7 pst. av tiden. Det kan igjen føre til store utslippsreduksjoner gjennom betydelig lavere drivstofforbruk, både på overfarten og i havnen. Men det er også et eksportprodukt med et betydelig potensial.

Et annet godt eksempel er IT-basert ruteplanlegging og samkjøring, noe bl.a. avisene Expressen og Aftenbladet i Sverige driver med. De har redusert antallet kjøretøyer på veien med 25 pst.

I energisektoren vil utvikling av «smart grids» og muligheten for forbrukerne til å følge og styre faktisk energiforbruk gjennom bruk av moderne kommunikasjonskanaler være viktige bidrag til redusert energiforbruk.

IT endrer måten vi gjør ting på, ved å effektivisere noen prosesser og transformere andre. Men IT er også en

grunnleggende grunn næring med svært lave utslipp i forhold til de verdiene næringen skaper. I tillegg kan IT utvilsomt, som eksempelet over viser, bidra til å gjøre andre bransjer grønnere. Her ligger det både forretningsmuligheter og klimagevinst. Det skader ikke. Det er tross alt morsommere å redde verden hvis du kan tjene penger på det samtidig. Jeg er også overbevist om at det er de store kommersielle og teknologiske mulighetene som ligger i klimautfordringen, som til slutt vil bidra til at vi klarer å løse disse spørsmålene.

Det er ingen tvil om at det offentlige har et ansvar for å gå foran. Det ville derfor være interessant om statsråden kunne si litt mer om hvordan staten selv jobber med disse spørsmålene, foruten å svare på hvilke mål og virkemidler Regjeringen planlegger å ta i bruk for å senke klimautslippene gjennom bruk av IT-løsninger. Jeg ser frem til statsrådets svar.

Statsråd Rigmor Aasrud [14:53:45]: Jeg takker representanten Astrup for et viktig og veldig aktuelt spørsmål, og takk for et interessant og utdypende innlegg.

IKT er, som representanten sier, en sentral muliggjørere i klimapolitikken. Estimerer viser at IKT-industrien kan bidra til å fjerne utslipp av 7,8 milliarder CO₂-ekvivalenter innen 2020, i resten av samfunnet. Det er ca. fem ganger så mye som forventet samlet utslipp fra IKT-industrien. Svært mye av potensialet ligger i smarte bygg, smart transport og smarte energinett. Bruk av IKT på disse områdene bidrar til å modellere, synliggjøre og styre hvordan vi bruker ressursene, slik at vi dermed kan bruke dem vesentlig mer effektivt. Samtidig kan vi erstatte en god del av den fysiske transporten og produksjonen med digitale varer og tjenester.

Tiltakene vil handle om å gjøre verktøyene for slik styring, modellering og synliggjøring mer attraktive og tilgjengelige, og å stimulere til mer bruk av elektroniske varer og tjenester som kan erstatte de fysiske.

Det er anslått at bruk av IKT i seg selv står for ca. 2 pst. av CO₂-utslippene i Europa. Det er omtrent like mye som flytrafikken. Som ansvarlig for Regjeringens IKT-politikk, er jeg den første til å peke på at IKT også er en del av klimaproblemet. Forbruket og anvendelsen av IKT er dessuten i sterk vekst. Om vi ikke regner inn forventet energieffektivisering og teknologitiltak fra industrien, kan veksten i utslipp bli femdoblet innen 2020. Samtidig kan ikke lavutslippssamfunnet realiseres uten smart bruk av IKT.

Utfordringer knyttet til å få ned klimautslippene er altså todelt. Vi må rette oppmerksomheten mot klimakonsekvenser av IKT-produktenes fulle livsløp, og sette inn tiltak der det monner mest. Og vi må framfor alt se på hvordan vi kan nyttiggjøre oss teknologi for å virkeliggjøre lavutslippssamfunnet.

Så hva vil Regjeringen gjøre? Miljøpolitikken er jo sektorbasert. Min rolle i denne sammenhengen er samordning av Regjeringens IKT-politikk, knyttet også opp mot klimaspørsmål. Jeg vil her peke på noen av de viktigste virkemidlene og tiltakene som det arbeides med i departementene.

Det første jeg vil trekke fram, er fornyingspolitikken. Fornyingspolitikk er også klimapolitikk. Spissformulert kan man si at gode klimatiltak er fornying, samtidig som fornying av offentlig sektor, må være bra for klimaet. Mye av det vi gjør for å fornye offentlig sektor, handler om overgangen fra å flytte atomer, f.eks. papir og mennesker, til å flytte bits, som elektroniske skjemaer og videosignaler. Dette sparer tid, penger og miljøet. Arbeidet med å digitalisere tjenester for næringsliv og befolkningen har pågått lenge, og det fortsetter med full styrke.

Jeg vil spesielt nevne Altinn, arbeidet med elektronisk faktura, felles elektronisk ID for offentlige tjenester og det påbegynte arbeidet med eID for virksomheter. Bare det å bytte ut papirbeskjeder med SMS-meldinger fjerner unødvendig mye transport av papir, og det er bra. Systematisk tilgang til offentlige data er viktig for at næringslivet skal kunne lage gode, smarte løsninger, løsninger som f.eks. kan brukes til å planlegge mer energieffektive nybygg eller tilby smartere persontransport.

Økt bruk av videokonferanser er et eksempel på et fornyingstiltak som også er klimavennlig. Hittil har vi ikke vært flinke nok til å ta i bruk det i offentlig sektor, men vi må bli bedre.

Et annet eksempel på klimavennlig fornying er telemedisin. Vi kan spare både penger og klima ved å unngå å frakte pasienter til og fra spesialistbehandling – behandling som i mange tilfeller kan utføres ved hjelp av telemedisin. Da sparer vi også pasientene for tidkrevende og ofte anstrengende transport.

Et annet virkemiddel er offentlige innkjøp. Det offentlige er en stor innkjøper, og de krav som det offentlige stiller, vil ha vesentlig betydning for samfunnet generelt. Difi, Direktoratet for forvaltning og IKT, utformer miljøkriterier for utvalgte produktgrupper som en hjelp i anskaffelsesprosesser. Et eksempel på dette er et krav om transportplanlegging og logistikk i de nye miljøkriteriene for kjøp av drosjetjenester.

Innkjøp er også et viktig virkemiddel for at nye bygninger blir mer energieffektive. Å redusere bygningers energiforbruk er helt vesentlig for klimapolitikken i et langsiktig perspektiv. God bruk av IKT gir en helt unik mulighet til å styre og planlegge byggeprosesser. Statsbygg har sammen med en rekke andre samarbeidspartnere utviklet BIM, digitale bygningsinformasjonsmodeller bygd på åpne standarder. Verktøyet gir oversikt over bl.a. miljøeffekten av konstruksjonsvalg. Statsbygg krever nå at dette systemet skal benyttes ved alle større byggeprosjekter, slik det bl.a. ble gjort ved planleggingen av Nasjonalmuseet. Bruk av offentlige innkjøp til leverandørutvikling som sporer an til smart bruk av IKT, bør kunne gi gode klimaeffekter i tiden framover.

Mangler på allment aksepterte standarder er et vesentlig hinder for vid bruk av teknologier. Jeg har gitt Difi i oppdrag å se på standarder som kan brukes til å fremme grønn IKT og smart grønn vekst. Standardarbeid kan til tider være et ganske langsomt arbeid som krever internasjonal koordinering. Vi har et eksempel på det når det gjelder bruk av smarte elektrisitetsmålere, der ansvaret ligger hos NVE. NVE venter nå på at europeiske standarder blir

avklart, slik at vi kan komme videre med dette arbeidet i Norge.

Regjeringen og det offentlige må legge til rette for at alle samfunnsaktører kan bidra til smart grønn bruk av IKT. Mitt departement har finansiert eller delfinansiert flere prosjekter knyttet til smart grønn vekst og grønn IKT i regi av næringslivet. Vi har hatt et nært samarbeid med kunnskaps- og IT-bransjen, for å fremme kunnskap og bevissthet om temaet gjennom flere år. I bygg- og anleggsbransjen har vi gjennom Statsbygg bidratt til å gjøre BIM til et bredt industrisamarbeid. Samferdselsdepartementet har på lignende måte bidratt til bransjearbeidet ved å fremme intelligente transportsystemer, bl.a. ved å støtte ITS Norge, og lanserte i mars en strategi for å fremme intelligente transportsystemer.

I tillegg er det en del grunnleggende infrastrukturer som må på plass for å kunne ta ut klimapotensialet knyttet til smart bruk av IKT. Bredbånd er en forutsetning for så å si alle de løsningene vi skisserer, enten det er mobilt eller kablet bredbånd. Regjeringens vedtak om å tilby ledige frekvenser for mobilt bredbånd til kommersielle aktører har spesiell betydning for tilgang til smarte løsninger overallt. Regjeringen vil sørge for at et bredbåndstilbud i hele landet, med tilstrekkelig kapasitet, også vil være der i framtiden.

Klimaproblemene er dessuten grenseoverskridende og krever til dels grenseoverskridende løsninger. Mitt departement deltar derfor i et internasjonalt arbeid på områdene IKT og klima, spesielt gjennom OECD og EU.

Klimakrisen er vår tids største utfordring. Men det er jo ofte slik at god innovasjon begynner med en krise. Omstillingen til lavutslippssamfunnet kan bli en stor mulighet for IKT-næringen. Det vil åpne seg et stort innovasjonspotensial for utvikling av smarte IKT-løsninger for mange sektorer, som transport, bygg og energi, i tiden framover.

Nikolai Astrup (H) [15:02:20]: La meg først få lov til å takke statsråden for at hun har tatt seg tid til å komme hit og presentere et godt innlegg og i og for seg en bred oversikt over ulike tiltak som Regjeringen jobber med. Det gleder meg at Regjeringen tar denne problemstillingen alvorlig.

Så er spørsmålet om Regjeringen er villig til å gjennomføre en helhetlig strategi på dette området, sette seg noen nasjonale mål, involvere Stortinget i dette arbeidet og kanskje gå forbi det staten alene kan gjøre, og også gå inn på hvordan staten tilrettelegger for privatpersoners bruk av IKT for å få ned sine egne utslipp. Jeg var bl.a. inne på det, og jeg vil gjerne utfordre statsråden på det igjen, hvordan ulike økonomiske incentiver, avgifter og skatter bidrar til kanskje systematisk å diskriminere de miljøvennlige IT-løsningene og isteden fremmer den gammeldagse karbonbaserte livsstilen. Det vil jeg gjerne at statsråden kommer inn på.

Jeg deler statsrådets bekymring for at IKT-næringen i seg selv står for et høyt utslippsnivå. Det oppfatter jeg at næringen tar svært alvorlig. Jeg oppfatter også der at Norge kan være en del av løsningen, bl.a. fordi vi har geografiske fordeler knyttet til kjøling av datahaller i fjell og andre

ting, som kan være en del av løsningen. Jeg etterlyser altså en mer helhetlig tilnærming fra Regjeringen, og jeg håper at statsråden kan komme inn på hvorvidt hun er villig til å gjennomføre den type strategier, hvor man setter klare mål for hva Regjeringen skal oppnå på de ulike samfunnsområdene, hvilke mål man har, og hvordan Regjeringen best kan tilrettelegge, ikke bare for bedrifter, men også for privatpersoner som ønsker å ta i bruk IT-løsninger for å bli miljøvennlige.

Med det takker jeg for at statsråden tok seg tid, og ser frem til å høre hennes svar.

Statsråd Rigmor Aasrud [15:04:53]: Jeg er opptatt av at vi skal ha en levende debatt om hvilke klimautfordringer vi har i Norge. Derfor har mitt departement nå gjort en rekke utredninger for at vi skal ha et godt kunnskapsgrunnlag om hvordan vi kan bruke IKT knyttet til klimaspørsmålene. Jeg føler også at jeg har et nært samarbeid med bransjen. Jeg har besøkt mange av dem i det siste og fått innspill og også diskutert behovet for endring av rammebetingelser. En felles utfordring som jeg får fra nesten alle jeg snakker med, er at staten må bli en kravstor innkjøper. Gjennom å være en kravstor innkjøper vil staten også legge store føringer for hvordan vi får utvikling innenfor den sektoren i tiden framover. Derfor har vi sammen med KS – som også er en viktig aktør, kommunene er store etterspørere her – og NHO startet et samarbeid om leverandørutvikling knyttet til offentlige anbud, for på den måten å kunne bidra til at vi har gode klima- og miljøkrav i de offentlige anbudene.

Jeg er enig med representanten Astrup i at Norge har mange naturgitte fortrinn som vi bør utnytte, også når vi utvikler IT-industrien, og kombinere det med klimatiltak. Jeg tror at norsk industri ved at vi også er aktive med å legge åpne standarder til grunn for den måten vi bruker IT på, og gjør den kunnskapen vi har som offentlig aktører, tilgjengelig for næringslivet, også kan bidra til at vi får gode og konstruktive nye produkter på markedet, som jeg er helt trygg på også vil være konkurransedyktige på resten av det europeiske markedet.

Regjeringen satser mye på miljøet. Senest i dag har man offentliggjort at man bruker en halv milliard kroner for å utvikle miljøteknologi basert på de fortrinn og den kunnskapen vi har i Norge knyttet til de store klimautfordringene vi møter.

Jeg er enig i at man hele tiden skal vurdere hvilke virkemidler som er de mest treffsikre. Det gjelder selvsagt også innenfor skattepolitikken. Derfor må man ha en løpende vurdering av det når man utformer skatteordninger i tiden framover.

Det vil være naturlig for meg – i alle fall slik jeg ser det nå – gjennom de årlige budsjettproposisjoner å redegjøre for hvor langt vi har kommet. Hvis det på et tidspunkt viser seg at det kan være naturlig å involvere Stortinget på andre måter, skal jeg selvsagt komme tilbake til det, men i første omgang vil det årlige statsbudsjettet være en naturlig plass for oss å orientere om arbeidet og om hvor store framskritt vi gjør.

Eirin Kristin Sund (A) [15:08:09]: Representanten Astrup reiser en viktig debatt i salen i dag. Teknologi er en veldig viktig, om ikke en helt avgjørende faktor for å kunne håndtere vår tids største utfordring, nemlig de menneskeskapte klimaendringene som pågår hver eneste dag på vår klode.

Ved siden av klimautfordringene er jobben med å få millioner av mennesker ut av fattigdom vår tids aller største oppgave. I disse to politiske arbeidsoppgavene ligger det i utgangspunktet en iboende konflikt. Økt kjøpekraft har historisk sett ført til økt forbruk og mer belastning på klima og miljø. Det store spørsmålet vi derfor står overfor, er: Hvordan skal vi kombinere og forene disse to fundamentalt viktige målene? Jeg mener at svaret på dette spørsmålet er nært knyttet til det temaet som reises i denne interpellasjonen. Teknologi og teknologisk utvikling er verktøyet som gjør at vi i framtiden kan klare å nå begge disse to målene.

Jeg er klar over at dette eksemplet som jeg nå skal bruke, har vært brukt i denne salen før, men jeg synes det er så godt at jeg likevel våger å gjenta det.

På slutten av 1980-tallet var den store utfordringen knyttet til hull i ozonlaget grunnet kjøleskap og alle slike ting. Løsningen var da ikke å forby kjøleskap, men å utvikle ny teknologi til kjøleskapene.

Det samme var det for flere år siden da vi hadde problemer med utslipp av fosfat fra vaskemidler til klær. Løsningen var ikke å forby vasking av klær, men å framstille vaskemidler uten fosfat.

Dette er eksempler på at teknologiutvikling har løst miljøutfordringer. På samme måten som vi har løst disse utfordringene, må vi løse klimautfordringene. I det lange løp må menneskeheten leve sine liv innenfor de grensene som økologien setter. Det finnes ikke noe alternativ – vi har ikke noe annet valg.

Vi har akkurat lagt bak oss en periode der store deler av europeisk luftfart var lammet som en følge av vulkanutbruddet på Island. Det skjedde samtidig med at de faglige miljørapportene for våre nordlige havområder skulle presenteres. Framleggelsen av disse rapportene skulle opprinnelig foregå i Nord-Norge, men fraværet av flytrafikk førte til at statsråden satt fysisk fast i Oslo, mens fagmiljøene var plassert oppe i Tromsø. For praktisk å få dette til ble det brukt videolink – en ordnet de tingene og fikk det opp å stå – og mange fikk da en ganske stor aha-opplevelse i forbindelse med denne framleggelsen. Videolinkteknologien fungerte veldig godt, og det viste seg da at det å transportere mange mennesker med fly faktisk ikke var nødvendig for å gjennomføre det arrangementet. Teknologien sparte klimaet for utslipp, og de involverte reduserte sin tidsbruk i forbindelse med framleggelsen betraktelig i forhold til det de egentlig skulle ha gjort.

Dette er ett konkret hverdagsseksempel som viser oss at det i klimautfordringene også ligger mange muligheter, dersom vi bare våger å tenke nytt og gjøre vanlige ting noe annerledes.

Det skjer, og det har skjedd, mye når det gjelder teknologiutvikling, som vil føre til reduserte klimagassutslipp. I dag er det mer og mer vanlig med regulering av tempera-

tur til f.eks. oppvarming ved bruk av termostat eller med automatisk nattsenkning av temperaturene.

Vi vil i løpet av få år se at det innføres avanserte måle- og styringssystemer i norske husholdninger. Disse smarte målerne som kan kommunisere, vil være en viktig brikke for å gjøre smart energistyring i norske hjem enkelt, billig og utbredt. I forbindelse med økosystemet for smarte energiløsninger ligger det også et betydelig industripotensial.

Vi er gode og innehar stor kompetanse innen energisektoren i Norge. Vi har derfor veldig gode forutsetninger for å bli gode innenfor forretningsområdet klimarelatert teknologi. Energi og klimautslipp henger nøye sammen, og vår kompetanse er derfor veldig viktig.

I dag skjer det store teknologiske framskritt på en rekke områder som bidrar til å redusere utslipp. Bilene bruker mindre drivstoff, og vi kommer en vakker dag til å få en framtidstil som ikke slipper ut klimagasser. Vi kan da, som jeg har sagt, avvikle møter via videolink. Vi får smartere bygg og boliger, og vi får smartere transportsektor.

Det er faktisk også slik at det i dag er mer og mer vanlig at flere finner den store kjærligheten på ulike nettsamfunn, og den teknologien har hjulpet oss til et varmere samfunn – for enkelte er det et samfunn hvor det ikke er utslipp. Så det kan vi jo glede oss over.

Vi må altså framover utnytte det industrielle potensialet som ligger i teknologiutviklingen. Jeg vet med trygghet at statsråden og Regjeringen vil legge til rette for å trygge eksisterende arbeidsplasser og videreutvikle nye for at vi da skal være i forkant i forhold til akkurat det interpellanten tar opp i dag.

Presidenten: Mer kjærlighet og mindre klimagassutslipp er jo en flott leveregel.

Lars Myraune (H) [15:13:46]: Klimaforliket i Stortinget satte ambisiøse krav til utslippene. I de senere årene har vi sett at Regjeringen tar beslutninger som gjør disse reduksjonene vanskelige. Den senere tids kunngjøring om at man på Mongstad, som interpellanten også nevnte, har utsatt rensingen av utslipp, fører jo til at det er behov for å gjøre endringer på andre områder, slik at vi kan spare klimaet. Vi har også i friskt minne biodieselsaken fra i fjor høst, som ikke nødvendigvis er med på å bidra til et bedre klima.

IKT er en næring som er i rask utvikling, og som er med på å løse mange oppgaver i samfunnet på en rasjonell måte for oss. Gevinsten er ikke bare økonomisk og praktisk, men den er i høyeste grad av betydning for miljøet. Jeg er klar over at statsråden har et øye for det – om vi skal bruke det uttrykket. Da komiteen var på besøk hos statsråden, fikk vi en oversikt over den staben som jobber med IKT til daglig. Jeg synes også statsråden i dag har vist at hun har tanker om at det er viktig å få modernisert samfunnet på den måten at IKT tas i bruk i mye større grad.

Men det er mange av oss som er utålmodige i denne sammenhengen. Interpellanten nevnte dette med hjemmekontor. For at man skal ha et hjemmekontor, må man ha

et bredbånd. Det er rimelig greit i Oslo-regionen og også i en del av de større byene, men det er slett ikke så greit utover på landsbygda ennå. Jeg har tatt dette opp med samferdselsministeren, som ikke kunne gi noe godt svar på det. Men mitt spørsmål er i alle fall: Hva har ministeren tenkt å gjøre for å få fart på bredbåndsutbyggingen ute på landsbygda?

En annen sak som også har vært nevnt tidligere i dag, er dette med videokonferanser. Når jeg tar fly mellom Oslo og Værnes i weekenden, spør jeg meg selv om det virkelig er nødvendig at så mange folk skal reise så mye – at kjøtt og blod skal fraktes gjennom luften for å kunne snakke med andre mennesker på et annet sted.

Personlig opplevde jeg en annerledes verden tidligere. Da jeg jobbet i NATO for ti år siden, hadde vi etablert videokonferanse mellom hovedkvarterene, og det var nesten ikke personellforflytning mellom hovedkvarterene. Vi vet at det i dag er utviklet langt videre. Da jeg var på ferie for et år siden, hadde jeg daglig konferanse med min varaordfører på Skype. Selv om det bildet ikke var så skarpt som det man kan få på moderne utstyr, var det til god nytte. Jeg kunne faktisk se hans ansiktsuttrykk, som kunne reflektere om dagen hadde vært god eller dårlig. Så det finnes muligheter.

En annen sak er helsetjenesten, som jeg var så heldig å få litt innblikk i forleden. Bare i Akershus fylke trykkes det 4 000 A4-sider og brennes hver dag. Overføringen av informasjon fra spesialisthelsetjenesten til fylkeslegen fører til at man der tar skrivepapir som kommer, man skanner det inn i datamaskinen, man behandler det på datamaskinen, man printer det ut igjen for å sende det tilbake til helseforetaket, og så brenner man den gamle kopien, og når det kommer dit, skanner man det inn igjen. Det er jo aldeles utrolig hvordan man greier å bruke mye energi på noe – for ikke å snakke om flytransporten i Nord-Norge, hvor det på grunn av store restriksjoner er masse transport med fly som er knyttet opp mot helsetjenesten, i mange tilfeller hvor det er helt unødvendig å frakte personen fra A til B.

Statsråden nevnte telemedisin. Det er vel ikke noen tvil: Det er tatt i bruk noen steder, men det er veldig, veldig lite ennå. Det er et enormt potensial for å kunne bedre dette. Jeg kan nevne noen andre småting, som bruk av LED-lys. Gartnerinæringen på det stedet hvor jeg kommer fra, prøvde å ta i bruk LED-lys for et år siden. De prøvde å få en støtteordning fra Enova, men det gikk ikke an fordi det var for lite. Så det er altså noen regler der som det er ganske vanskelig å skjønne.

Så det dreier seg om rammevilkår, reguleringer, økonomiske incentiver og en helhetlig strategi, som også ble tatt opp før i dag. Men i påvente av den helhetlige strategien er det jo mulig å komme i gang.

Jeg må få lov til å nevne et eksempel til. Da jeg skulle avbestille min billett på NSB forleden, var det ikke mulig å gjøre det på nettet. Jeg måtte kjøre bil til stasjonen og personlig møte opp og stå 20 minutter i kø for å få kansellert en billett. Dette må kunne gjøres enklere.

Nå sa statsråden at det er grenseoverskridende – ja, mest til Finansdepartementet.

Snorre Serigstad Valen (SV) [15:19:12]: I går ble det gjort et stort poeng av at innslaget av SV-representanter i Stortingets spørretime var synkende underveis. Spesielt kjepphøye på det var enkelte fremskrittspartirepresentanter jeg møtte på Stortinget senere utover dagen. I et slikt lys er det jo betimelig å påpeke at Fremskrittspartiet ikke en gang møter opp til debatt om et såpass viktig tema som det interpellanten Nikolai Astrup har reist. For det er en god interpellasjon fra Høyre. IKT er ikke godt nok ivare tatt i Klimakur, og derfor håper jeg at både dette initiativet og den grundige høringsprosessen vi tross alt har på Klimakur, bidrar til å løfte det temaet bedre.

Dette er altså et spørsmål om norsk næringspolitikk. Norske Tandberg er verdensledende innen teknologi for videokonferanser. Den nylige askekrisen viste jo verdien av og potensialet for en slik teknologi. Senest i dag møtte jeg ordføreren i Tynset – som er en SV-kommune, må jeg bemerke – i samtaler bl.a. om det representanten Myraune var inne på, nemlig prosjekter med LED-lys, som kan spare oss for veldig mye energiforbruk, og som er smart.

Jeg må likevel si at når Høyre-interpellanter kjekker seg såpass som de gjør i slike innlegg, så er det lite kleddelig. Jeg skal bare kort innom Mongstad, som interpellanten nevnte. For ett år siden sa den borgerlige opposisjonen at en utsettelse av Mongstad var greit, om det var nødvendig for å gi ingeniørene mer tid. I dag rasles det med mistillit. For få år siden ble Snøhvit bygd av en høyre-regjering, uten noen ambisjon for rensing, og det borgerlig styrte Norge hadde ikke annet å melde i klimapolitikken enn en økning i norske utslipp. Senest på tirsdag argumenterte Høyre i energi- og miljøkomiteen imot det de kaller særnorske utslippsregler som hindrer oppstart av flere gasskraftverk i Norge. Høyres dobbeltkommunikasjon blinker som et blått LED-lys i klimadebatten. Det samme ser vi litt av i diskusjonen om IKT og klima, og det skal jeg komme litt tilbake til etterpå.

Regjeringen har mangedoblet satsingen på utbygging av bredbånd sammenlignet med de borgerlige, slik at vi nå har mer enn 99 pst. dekning i Norge. Digitalisering av offentlig sektor har vært en viktig strategi for Fornyings- og administrasjonsdepartementet både under SVs og Arbeiderpartiets ledelse. Her har også Norge kommet langt med Altinn osv. Vi har også fått et eget direktorat for IKT og forvaltning, i stedet for som Høyre ville, å privatisere Statskonsult. Dette er viktig for å ha offentlig styring med viktig infrastruktur.

Innenfor transport har vi gjort intelligente transport-systemer til et satsingsområde, dvs. teknologi som fremmer effektiv transport og grønne transportløsninger som f.eks. intelligente bomringer og rushtidsavgift. Det vil jeg utfordre interpellanten Nikolai Astrup på. Jeg lurar på om Høyre tar konsekvensene av den hintingen mot IKT-løsninger innenfor transport, som interpellanten selv er inne på. Den mest åpenbare og effektive måten å bruke informasjonsteknologi for å senke bilforbruket på en intelligent måte er ved bruk av veiprising og rushtidsavgift.

Det håper jeg at Høyre får et mer positivt syn på.

Det er ingen tvil om at politisk må vi vekk fra fossil-samfunnet. Det betyr at vi må slutte å bygge svære veier,

og vi må slutte å fremme økt biltrafikk og flytrafikk. Vi må i stedet satse på grønne løsninger som lyntog, kollektivtrafikk, grønn energi og IKT-løsninger der de kan redusere utslippene. Da må vi også ha med at IKT i seg selv bruker stadig mer av verdens energi, og vi kan derfor ikke ha en ukritisk tilnærming til den debatten. IKT står i dag for 2 pst. av verdens klimautslipp. Interpellanten var selv inne på en del fortrinn Norge har når det gjelder kjøling av serverparker osv. Det er en viktig del av denne debatten.

Jeg har veldig sans for interpellantens argumentasjon knyttet til en mindre karbonbasert økonomi. Det er også et solidarisk standpunkt, for det betyr at fattige og mindre utviklede land skal få stå for en større del av utslippene globalt. Jeg vil likevel utfordre Høyre på om de tar konsekvensene av denne retorikken også når det gjelder oljepolitikken. Skal vi følge interpellantens resonnement, vil det også være naturlig at det er andre, fattigere og dårligere stilte land enn Norge som skal ha retten til å utvinne og tjene penger på mer olje og gass i framtiden. Det stemmer dårlig overens med Høyres stadige vilje til å åpne nye områder.

Til slutt: Under kraftkrisen var SV alene om å snakke om smartere målesystemer og differensierte priser for strøm. Da hadde Høyre sjansen til å løfte dette perspektivet. Det gjorde de ikke. Da snakket de kun om mobile gasskraftverk. Jeg utfordrer Høyre til også å snakke om IKT og miljø når det virkelig gjelder.

Erling Sande (Sp) [15:24:24]: Lat meg starte med å takke interpellanten for moglegheita til å drøfte eit spennande tema. Det er, som fleire har vore inne på, eit stort potensial for å kutte utsleppa av klimagassar med bruk av IKT. Eg føler meg litt partipolitisk forplikta til å starte med infrastruktur, for det er jo slik at skal ein ha moglegheit til å realisere dette potensialet, må infrastrukturen vere på plass, som også representanten Myraune var inne på.

Då dåverande kommunalminister Odd Roger Enoksen snakka om breiband til distrikta og digital allemannsrett på slutten av 1990-talet, hausta han latter og karikaturteikningar i den største avisa i landet. Eg trur i dag vil dei fleste vere einige om at ikkje berre var det riktig å setje i gong då ein gjorde, men tempoet har heller ikkje vore høgt nok, og det er framleis store utfordringar med å sikre den infrastrukturen som skal på plass. Eg håpar interpellanten òg er einig i at dette er såpass viktig infrastruktur at der marknaden ikkje ordnar opp, må vi ha andre system for å sikre at det ikkje oppstår digitale klasseskilje baserte på geografi eller sosialt tilhør eller andre ting. Så det kunne det vore artig å få ein respons på.

Så har eg lyst til å gje ros til statsråden, som er prisverdig klar og seier at denne infrastrukturen er nødvendig infrastruktur og skal vere på plass i framtida også. Det er viktig.

Så er det rett, som fleire nemner her, at IKT-bransjen sjølv har eit ansvar fordi ein har eit stort energiforbruk. Ei undersøking som blei gjort, viste at berre 4,5 pst. av norske IT-sjefar legg stor vekt på energisparing når dei kjøper IT-utstyr. Det er ein tankekross. Samtidig trur eg det er rett å seie at merksemda omkring

dette er aukande, og forhåpentlegvis bevegar vi oss i rett retning.

Då selskapet Google trong plass til hovudkvarteret sitt, overtok dei dei lokala som blei brukte til å lage filmen Jurassic Park. Dei var nok veldig nøgde med symbolikken, for dei kasta då ut dinosaurane, og no er det berre eit skjelett av ein einsleg dinosaur som står igjen utafør og minner på ein måte om fortida si tenking. Symbolikken er treffande, for skal vi nå klimamålsetjingane, må vi ha eit brått skifte i energibruken vår. Vi skal realisere lågutsleppsamfunnet, og det klarer vi ikkje utan bruk av ny teknologi. Vi må revurdere alt frå reisevanar, transportplanlegging, byggjeteknikk og energiproduksjon.

Fleire har vore inne på bruk av videokonferansar, og eg trur nok det er mange ordførarar, kanskje mykje næringslivet òg og andre aktørar som har teke turen til Oslo frå Nord-Troms og Finnmark for ein halv times møte i departementet. Det er definitivt ikkje den beste miljøpolitikken, men ein kan jo òg stille spørsmål ved bruken av pengar og tid når det gjeld dette. På den andre sida viser det potensialet dersom vi er villige til å ta det i bruk. Problemet er ikkje at teknologien ikkje finst, men at han ikkje blir brukt i tilstrekkeleg grad.

Helsetenester var eit anna eksempel på behandling og oppfølging av pasientar som kan skje ved hjelp av telemedisin, og på den måten kan ein spare utgifter, spare miljøet, men også spare dei pasientane det gjeld, for reising og dermed ofte lidingar, i alle fall stress, i ein fase då ein kanskje er spesielt sårbar.

Så må vi hugse at marknaden for sånne løysingar er stor, og for bedriftene som kjem på bana, kan det vere store innteningsmoglegheiter. ABB annonserte i går avtale om oppkjøp av programvarehuset Ventyx for 1 milliard dollar. Ventyx lagar m.a. programvare for planlegging og estimering av elektrisitetsbehov. Dette er med på å generere inntekter frå m.a. «smart grids».

Det er sånn at dinosaurane heldigvis er på veg ut, og vår oppgåve som politikarar er å få fart på dei. «God innovasjon begynner med en krise», sa statsråden. Det minner oss om at klimakrisa ikkje berre er ei gigantisk utfordring, men det er også ei gigantisk moglegheit spesielt for m.a. denne næringa.

Nikolai Astrup (H) [15:29:46]: Det er flott å se at det er så mange som er opptatt av dette temaet, og har kommet her for å ta del i debatten.

Jeg gleder meg selvfølgelig over at både representanten Serigstad Valen og komitélederen, hr. Sande, er enig med meg i at dette er et viktig tema. Jeg skal ikke bruke tiden på å kommentere representanten Serigstad Valens mange ulike innfallsvinkler til dette, som kanskje var litt på siden av det vi her diskuterer.

Men det jeg er opptatt av, og som jeg faktisk savner svar på også i statsrådens to svar, er min utfordring, at vi må ha en helhetlig strategi på dette. Det har jeg ikke fått noe svar på. Vi må ha overordnede mål, som også dette storting kan holde Regjeringen ansvarlig for, og vi må ha en systematisk gjennomgang av rammevilkår og økonomiske incentiver og hvordan de virker inn på bruk av miljøvenn-

lige IT-løsninger. Det er et enormt potensial, og jeg mener at Regjeringen må benytte sjansen til å sette seg djerne mål, og la seg måle på dem.

Hovedproblemet her er at det ikke ligger noen vurdering av dette i Klimakur, så når vi skal ta stilling til de viktige tiltakene som skal settes inn for å få ned utslippene, vet vi ikke i hvilken grad IT vil bidra eller ikke. For å si det slik, vi trenger all hjelp vi kan få dersom vi skal nå de forpliktelsene som ligger i klimaforliket, og derfor hadde det vært fint om også IT-bruk var inkludert i dette. Jeg vil utfordre Regjeringen til å komme tilbake til Stortinget med en slik strategi. For hvis vi skal sitte i denne sal og ta stilling til hvordan vi skal redusere bilbruken, er det jo relevant å vite hvilken effekt det vil ha å øke bruken av hjemmekontor kontra f.eks. å innføre ulike former for veipricing. Jeg mener at vi må ha det beslutningsgrunnlaget intakt når vi skal ta disse viktige beslutningene for Norge.

Når vi skal finne ut hvordan fremtidens bygg skal se ut i Norge, og hvilke tekniske forskrifter vi skal vedta, er det viktig å vite hvilke mål vi har for IT, og hvilken innflytelse IT vil kunne ha på den bygningsstrategien. Det samme gjelder fremtidens nettpolitikk, som vi skal vedta i denne sal. Da er det avgjørende at vi vet hvilken strategi Regjeringen har for IT-bruk, og hvilken rolle det kommer til å spille. Og ikke minst – som representanten Snorre Serigstad Valen var inne på, og jeg er glad for at det kommer fra SV – er jo også dette viktige næringsmuligheter for en fremadstormende næring for Norge som kan bidra til å skape grønne, bærekraftige arbeidsplasser.

Statsråd Rigmor Aasrud [15:32:57]: Først vil jeg si takk for en veldig god debatt med mange gode innspill. Jeg oppfatter at det er stor enighet om at IKT er et viktig virkemiddel for at vi skal nå de målsettinger vi har som nasjon for å kunne redusere klimautslipp ikke bare her hjemme, men også ute.

La meg bare få lov til å kommentere noen av de tingene som er kommet opp, og noen av de spørsmålene jeg har fått. Infrastruktur er helt avgjørende for at vi skal kunne møte de utfordringene som vi står foran. Derfor er det bra at Norge ligger på tredje plass på OECDs statistikk over hvilke land som har gjort mye for å få på plass en god infrastruktur. Det er bare Danmark og Nederland som er foran oss, så Norge er jo i verdenstoppen når det gjelder å ta i bruk den type infrastruktur. Når vi da i tillegg i denne fireårsperioden har bevilget mye penger til også å dekke opp for bredbånd der markedet ikke har klart å fylle opp – vi har brukt 850 mill. kr på det – så har vi jo kommet et langt skritt videre.

Så er det nok sånn at det er en krevende operasjon å bestemme hvor bredt det bredbåndet skal være framover, for her skjer det utrolig mye, både når det gjelder tekniske innretninger og etterspørsel. Men vi er nødt til å jobbe videre med det, og Regjeringen er jo, som det har vært sagt her, beredt til å kunne være med på å fylle på der markedet selv ikke klarer å ordne opp.

Når vi da lar den digitale dividenden ligge der åpent for kommersielle aktører, er det et viktig virkemiddel for

at vi skal nå ut til enda flere med et bredt nok bredbånd i framtiden.

Så synes jeg det er bra å ha fokus på det med videokonferanser. Er det noe askekrisen i hvert fall har vist oss, er det at det er et viktig virkemiddel, og jeg tror veldig mange har blitt oppmerksomme på det som et helt nyttig verktøy nå i den situasjonen vi har vært gjennom. Jeg tror det er viktig å motivere ledere for å ta i bruk mer videokonferanser. Jeg var hos Statoil. Der har man redusert reisevirksomheten med 25 pst. fordi man systematisk bruker videokonferanser. Jeg skulle for min egen del delta på EUs ministermøte om IKT, som vi gjennomførte som videokonferanse. Det var ikke helt som det pleide å være, men vi klarte å få vedtatt en helt ny IKT-strategi for Europa gjennom å bruke videokonferanse. Det viser at det går an.

Så tror jeg vi må fortsette jobben med å ta i bruk elektronisk samhandling mellom brukerne våre. To millioner brukere av eID i mars sier jo noe om at det ligger et utrolig stort potensial der, og jeg er mest opptatt av at vi finner praktiske, gode løsninger. Det at vi bidrar til etterspørsel som kan få fram også gode tekniske løsninger, vil være det jeg prioriterer mest i det arbeidet jeg skal gjøre.

Men igjen: takk for en god debatt og gode innspill.

Presidenten: Debatten i sak nr. 4 er avsluttet.

Etter at det var ringt til votering, uttalte

presidenten: Stortinget går til votering.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Presidenten foreslår at utenriksministerens redegjørelse i Stortingets møte 4. mai 2010 om viktige EU- og EØS-saker vedlegges protokollen.

– Det anses vedtatt.

Votering i sak nr. 2

Presidenten: Under debatten har Harald T. Nesvik satt fram et forslag på vegne av Fremskrittspartiet og Høyre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen foreta en gjennomgang av råfiskloven med tanke på forenkling og avbyråkratisering, herunder systemet med fastsettelse av minstepriser.»

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet og Høyre ble med 56 mot 40 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.43.34)

Komiteen hadde innstilt:

Meld. St. 8 (2009–2010) – om gjennomføring av rå-

fisklova og fiskeeksportlova i 2007 og 2008 – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 3

Presidenten: Under debatten er det satt fram fem forslag. Det er:

- forslagene nr. 1 og 2, fra Harald T. Nesvik på vegne av Fremskrittspartiet og Høyre
- forslag nr. 3, fra Harald T. Nesvik på vegne av Fremskrittspartiet
- forslagene nr. 4 og 5, fra Frank Bakke Jensen på vegne av Høyre

Det voteres først over forslagene nr. 4 og 5, fra Høyre. Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber om at regjeringen utarbeider en prøveordning for samfiske i åpen gruppe.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen om å komme tilbake til Stortinget med en utredning som tar sikte på å fjerne forskjellsbehandlingen som finnes innenfor samme lengde, avhengig av når man kom inn i strukturordningen.»

Votering:

Forslagene fra Høyre ble med 77 mot 18 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.44.41)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 3, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen vurdere å utvide samfiskeordningen til også å gjelde rederier med flere båter og åpen gruppe for å kunne bidra til et mer effektivt og lønnsomt fiske for den minste delen av fiskeflåten.»

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 74 mot 23 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.45.05)

Presidenten: Det voteres så over forslagene nr. 1 og 2, fra Fremskrittspartiet og Høyre.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen om at det innføres en

ordning slik at man også kan nyttiggjøre seg samfiskeordningen når man eier flere fartøy.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen om å komme tilbake til Stortinget med utredning av en strukturordning for flåten i lukket gruppe under 11 meter.»

Votering:

Forslagene fra Fremskrittspartiet og Høyre ble med 56 mot 41 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.45.30)

Komiteen hadde innstilt:

Dokument 8:58 S (2009–2010) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Svein Flåtten, Anne Karin Olli, Elisabeth Røbekk Nørve og Arve Kambe om samfiske for kystflåten – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: I sak nr. 4 foreligger det ikke noe vote-ringstema.

Sak nr. 5 [15:46:05]

Referat

1. (349) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Ketil Solvik-Olsen, Siri A. Meling, Oskar Jarle Grimstad, Henning Skumsvoll, Øyvind Halleraker og Elisabeth Røbekk Nørve om å heve grensen for konsesjonsbehandling av kraftverk i vernede vassdrag fra 1 til 3 MW (Dokument 8:125 S (2009–2010))
2. (350) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Line Henriette Hjemdal og Laila Dåvøy om tilbaketrekking av utslippstillatelsen til gasskraftverket på Mongstad (Dokument 8:127 S (2009–2010))
Enst.: Nr. 1 og 2 sendes energi- og miljøkomiteen.
3. (351) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Svein Flåtten, Elisabeth Røbekk Nørve, Frank Bakke Jensen, Gunnar Gundersen og Arve Kambe om å styrke avskrivningsreglene som næringspolitisk virkemiddel (Dokument 8:126 S (2009–2010))
Enst.: Sendes finanskomiteen.
4. (352) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Per-Kristian Foss, Jan Tore Sanner, Ingjerd Schou og Peter Skovholt Gitmark om å gjeninnføre adgangen til å stryke listekandidater ved kommunestyrevalg (Dokument 8:129 S (2009–2010))
Enst.: Sendes kontroll- og konstitusjonskomiteen.

Presidenten: Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 15.47.
